

Tã kî 'bá yí

Tã 'ĕ'á zīlā nīlī sīsī rí

Búkú tã kî 'bá kã nõ 'á rí, ñgĩ 'í'dígówá òjílá Īsīrā'élē kã yí kã trá ndrô gólíyí drí tã 'bã'bã Kúmú Ôvãrí kã rözô kô rí tú, ndrô drílíyí fizó Kānānā 'álā rí 'ásī, búúú ndrô drílíyí kúmú ángí 'bázó gólíyí drílí rí 'á. Í'dígówá nõ 'bá yí rí'á tã drī-'bá Īsīrā'élē kã ángí ángí zīlī "tã kî 'bá" rí kã tāsī. Gólíyí trá drī-'bá ájú 'bū 'bá kã ró, á'dô kô tã kî 'bá 'í. Gólíyí 'ásī, álô lá Sāmōsōnā 'í'dí, tã gólákã ñgĩ trá kápītã 13-16 'á.

Tã ñmbã-ñmbã ãmbã búkú nõ kã rí trá tã nõ 'í'dí. Ōjílá Īsīrā'élē kã rí ñyí trá ngá pālē rīrī gólíyíkã tã lēlē bē Kúmú Ôvãrí 'á rí sī, gō'dá tã gólíyí drí 'é'elē ònjí rí 'bã gólíyí trá ñzã úsúlí. Gō'dá tã āzã bē kōrô 'dīī drīī sī, gbô lé òzô òjílá òrô tã 'bã'bã Kúmú Ôvãrí kã kô, gō'dá lãñô ácã trá gólíyí drīī rí, Kúmú Ôvãrí bē kárã ñjãã òjílá íyíkã pālē, òzô gólíyí áãdí drī trá ágözô yí ngálã rí.

Tã-drī rārã búkú nõ 'á rí

Kápītã 1 Tã òjílá Īsīrā'élē kã yí drí cé vō ùrūkã Kānānā kã rüzó 'í'dí rí.

Kápītã 2:1-3:6 Tã Kúmú Ôvãrí drí tã kî 'bá ñjzô òjílá Īsīrā'élē kã yí drí rí.

Kápītã 3:7-31 Tã Ōtēñyélē kã, Ēhúdú kã, Sāmāgārã kã bē.

Kápītã 4:1-5:31 Tã Dēbórã kã, Bārákã kã, gō'dá Jāyélē kã bē.

Kápītã 5:31-8:35 Tã Gīdēyōnã kã.

Kápītã 9:1-57 Tã Ābīmēlékē kã.

Kápītã 10:1-12:7 Tã Tólã kã, Jāyírí kã, gō'dá Jēfētã kã bē.

Kápītã 12:8-15 Tã Ībīzānã kã, Ēlónē kã, gō'dá Ābādōnō kã bē.

Kápītã 13:1-16:31 Tã Sāmōsōnã kã.

Kápītã 17:1-18:31 Tã òrī Dánã kã gō'dá vō gólíyíkã rátãã 'ē kã bē rí.

Kápītã 19:1-21:25 Tã ájú drí 'dēzô òrī Bēñjīmōnã kã yí drīī rí.

Tã òrī Yúdã kã gō'dá Sīmōnã kã bē drí Bēzékē rí rüzó rí

1 ¹ Ōdrã Yásōwã kã vōsī rí, òjílá Īsīrā'élē kã yí drí Kúmú Ôvãrí rí ñjízó kī, "Ōrī ãmákã ángô rí 'í'dí sīsī 'ĕ 'bá nīlī 'dēlē ájú bē òjílá Kānānã kã drīī yã?"

² Kúmú Ôvãrí drí tã lógözó kī, "Ōrī Yúdã kã á'dô nī'á nī sīsī. Mã fē 'bãdrī nõ yí trá gólíyí drígã."

³⁻⁴ Drī-'bá Yúdã kã yí drí tã átázó drī-'bá Sīmōnã kã drí kī, "Nī ãnī ãmã bē 'bãdrī gólã ñjílí trá ãmã drí nã 'á, mã 'dē ró ájú bē òjílá Kānānã kã drīī kpākã álô ãnī bē. Gō'dá mã á'dô kpá nī'á ãnī bē 'bãdrī gólã ñjílí trá ãnī drí rí 'álã." Ítí rí, òrī Sīmōnã kã gō'dá Yúdã kã bē drí ñjzô ájú 'būlī kpākã álô. Gō'dá Kúmú Ôvãrí drí mbārākã fēzô òjílá Īsīrā'élē kã yí drí òjílá Kānānã kã gō'dá Pērízí kã bē drīlī, gō'dá drílíyí ájú 'bū 'bá kútū-múdrī (10,000) pēzô Bēzékē 'álã. ⁵ Gólíyí úsú kúmú òjílá 'dí 'bá yí kã Ādōñibēzékē rí trá tólã, gō'dá ájú 'büzó gólã bē. ⁶ Gō'dá drílã rãzô vólē, gō'dá drílíyí gólã rí drözó nī'á rülã, gō'dá drī-mvã-ágó lá yí kpá pá-mvã-ágó lá yí bē òñözó vólē. ⁷ Gō'dá Ādōñibēzékē drí tã átázó kī, "Kúmú ángí ángí nyã'dí-nã-drī-lã-ngã-múdrī (70) mã drí drī-mvã-ágó lá yí kpá pá-mvã-ágó lá yí bē ágãzô vólē rí trá tãrãbízã ámákã zēlē ngá nyãnyã lãkí 'bã rí nyálē 'í'dí. Ôvãrí 'ĕ trá ándrô nõ mã drí tã gólã mã drí 'é'elē trá gólíyí drí rí vō lá 'á." Ōtrô gólã trá Yērōsālēmã 'álã, vō gólã drí drãzô rí 'á.

Tã òrī Yúdã kã drí Yērōsālēmã gō'dá Hēbērōnã rí rüzó rí

⁸ Gō'dá ájú 'bū 'bá Yúdã kã yí drí 'dēzô Yērōsālēmã drīī gō'dá rüzó lá. Gō'dá drílíyí òjílã tólã nã yí úfúzó ndrī gō'dá lãsí sözô jãrībã 'dí 'á. ⁹ Dīī vōsī rí, drílíyí ñjzô sīsī 'álã ájú

bē ōjīlā Kānānā kā yī drīī gólīyī rī 'bā únj yī lāfálē sī rī, gō'dá lūtū yī drīī sī rī, kpá vō 'á'í 'ásī gólē drī-ágó drīī rī. ¹⁰ Gō'dá drīlīyī nīzō zāā ājū bē ōjīlā Kānānā kā yī drīī sī gólīyī rī 'bā jārībā Hēbērónā kā 'álá rī, gólá rīzō trá zīlā ākū ró Kīrīyátā Ārībā rī. Tólá sī, drīlīyī 'bāsúrú Sēsáyī ká, Āhímání ká, kpá Tālámā kā yī bē pēzō ndrī.

Tā Ōtēnīyélē drī jārībā Dēbírī ká rúzō rī

¹¹ Gō'dá tólá sī, ājū 'bū 'bā Yúdā ká drī ājū 'būzō jārībā Dēbírī ká bē, kāyī nā yī sī úzī jārībā rī 'dī Kīrīyátā Séfē. ¹² Sīsī ākpā ājū 'dī drī 'dē ákō rī, Kālēbā drī tā átázō kī, “Má á'dō ámā mvá ānjō Ākāsā rī fē'á ókō ró āgō gólá ícá 'bá trá Kīrīyátā Séfē rī rīlī rī drī.” ¹³ Gō'dá Ōtēnīyélē, Kālēbā rī ādrúpī dāwá ró Kēnázā rī mvá, drī jārībā 'dī rúzō. Ítī rī, Kālēbā drī íyī mvá ānjō Ākāsā rī fēzō drīlā ókō ró. ¹⁴ Kāyī lāgī ká vósī rī, Ākāsā drī tā íjízō íyī ágó tī íyī áyélē nīlī íyī átá ngálá gólá rī íjīlī tā vō ká tāsī, gō'dá ágó lá drī tā-drī lēzō. Ākāsā drī nīzō íyī átá ngálá dōngī sī, drīlā ārízō vūdrī dōngī drīī sī, gō'dá Kālēbā drī tā íjízō gólá tī kī, “Ní lē á'dō ngá 'í yā?” ¹⁵ Drīlā tā lōgōzō kī, “Má lē vō óró bē rī. Vō ní drī fēlē trá má drī nō rī'á vō 'á'í 'á.” Ítī rī, Kālēbā drī vō óró bē úrú lēsī kpá vūdrī lēsī rī fēzō drīlā.

Tā ōrī Yúdā ká gō'dá Sīmónā ká bē drī Zéfátā rī rúzō rī

¹⁶ Gō'dá Músā rī ā'bī ōjīlā Kénē ká 'ásī, ózōwá lá yī drī nīzō ōjīlā Yúdā ká yī bē Yérīkō jārībā mbírā fē bē rī 'ásī, nīlī vō 'á'í gólē drī-ágó Árádā ká drīī 'bādrī Yúdā ká 'á. Tólá gólīyī rī trá ōjīlā Āmálēkā ká rī 'bā yī lāfálē.

¹⁷ Ōjīlā Yúdā ká nī íyī trá ōjīlā Sīmónā ká bē, gō'dá kpākā ālō gólīyī drī ōjīlā Kānānā ká gólīyī rī 'bā jārībā Zéfátā ká 'á rī pēzō. Drīlīyī jārībā 'dī úfúzō ndrī gō'dá rú lá zīzō Hōrómā. ¹⁸⁻¹⁹ Gō'dá Kúmú Ōvārī pá ōjīlā Yúdā ká yī trá 'bādrī únī bē rī yī rúzō. Gō'dá gólīyī rú Gázā, Āsikélónī, gō'dá Ēkōrónī bē rī kō, 'bādrī ānyī gólīyī lāgátī sī rī yī bē. Ōjīlā 'dī yī rī rīlī vō sālārārī 'á, gólīyī cú ārābīyā pá bē rī ādī 'ásī ósanī drī rízō sēlā rī bē, gō'dá ōjīlā Yúdā ká yī ícá kō gólīyī drólē volé. ²⁰ Ōzō Músā drī tā lá 'balē trá rī tī, ófē Hēbērónā trá Kālēbā drī, gólá 'bāsúrú ná Ānákā rī ózōwá yī ká drō 'bā jārībā 'ásī rī. ²¹ Gō'dá ōjīlā ōrī Bēnjīmónā ká drō ōjīlā Jēbūsā ká rī 'bā Yērōsālémā 'á rī kō. Gō'dá ōjīlā Jēbūsā ká zāā bē rī'á tólá ōjīlā Bēnjīmónā ká yī bē.

Tā ōrī Ēfērēmā ká gō'dá Mānāsē ká bē drī jārībā Bētélē ká rúzō rī

²²⁻²³ Gō'dá ōrī Ēfērēmā ká gō'dá Mānāsē ká bē, drīlīyī nīzō 'dēlē ājū bē jārībā Bētélē ká drīī, kāyī nā sī ōrī zīlā Lúzā. Ōvārī drī gólīyī pázō. Drīlīyī lómígówá jōzō jārībā 'dī 'álá. ²⁴ Lómígówá 'dī 'bā yī drī āgō āzā ndrēzō āfō'á jārībā 'ásī, gō'dá drīlīyī tā átázō gólá drī kī, “Ní á'dá āmā drī pávó fīzō jārībā 'álá rī, gō'dá mā 'é nī ōnjī ró kō.” ²⁵ Ítī rī, drīlā á'dázō lá gólīyī drī, gō'dá ōjīlā Ēfērēmā ká Mānāsē ká bē drī ōjīlā jārībā 'á rī yī úfúzō ndrī. Cé āgō 'dī lākī nī 'bā-tī íyíká bē. ²⁶ Ítī rī, āgō 'dī drī nīzō 'bā-tī íyíká bē 'bādrī ōjīlā Hftī ká rī 'á jārībā 'dīlī tólá, gō'dá rú lá zīzō Lúzā, āndrō nō trá rī'á zāā rú lá 'í ítī.

Ōjīlā gólīyī ōjīlā Īsrā'élē ká yī drī drólē volé kō rī yī

²⁷ Ōrī Mānāsē ká drō íyī ōjīlā rī 'bā rīlī jārībā Bētē Sánā ká, Tānākā ká, Dórō ká, Ībīlēmā ká, Mēgídō ká bē 'á rī kō, gō'dá drō ōjīlā 'bādrī mvá ānyī jārībā 'dī 'bā yī lāgátī sī rī yī kpá kō. Ōjīlā Kānānā ká zāā rī'á tólá. ²⁸ Gō'dá ōjīlā Īsrā'élē ká yī drī ácázō fāfā bē rōō rī, drīlīyī ōjīlā Kānānā ká yī ícízō lōsī 'lélē íyī drī, gō'dá gólīyī drō ōjīlā Kānānā ká yī ndrī drē kō volé tólá sī.

²⁹ Gō'dá ōrī Ēfērēmā ká drō íyī ōjīlā Kānānā ká rī 'bā rīlī jārībā Gēzērē ká 'á rī kō volé, gō'dá ítī rī, ōjīlā Kānānā ká rī íyī zāā rī'á gólīyī bē tólá.

³⁰ Gō'dá ōrī Zābūlānā ká drō íyī ōjīlā Kānānā ká yī rī 'bā jārībā Kītrónō ká kpá Nāhālálā ká 'á rī kō, gō'dá ōjīlā Kānānā ká zāā rī'á tólá kpākā ālō gólīyī bē, gō'dá fīcī gólīyī trá lōsī 'lélē íyī drī. ³¹ Ōrī Āsērā ká drō íyī ōjīlā rī 'bā íyī rīlī jārībā Ākō ká, Sīdónā ká, Āhālábā ká,

Ākēzībī kā, Hēlēbā kā, Āfēkē kā, gō'dá Rēhóbō kā bē rī yī kō volé. ³² Ōjīlā Āsērā kā yī rī trá ōjīlā Kānānā kā yī bē, tālā ódrō gólīyī kō volé.

³³ Gō'dá ōrī Nāfātālī kā drō īyī ōjīlā rī 'bā rīlī jārbā Bētē Sēmésē kā 'á gō'dá Bētānātā kā bē rī yī kō volé. Ōjīlā Nāfātālī kā rī īyī trá ōjīlā Kānānā kā yī bē, gō'dá īcī gólīyī trá lōsī 'ēlē īyī drī.

³⁴ Ōjīlā Āmórā kā yī drī ōjīlā Dānā kā yī drōzō nīlī rīlī 'bādrī únī bē rī 'á, gō'dá ááyē gólīyī kō árīlī rīlī vō ngbángbā rī 'álā. ³⁵ Gō'dá ōjīlā Āmórā kā yī drē zāā rī'á jārbā Ayījālónā kā, Sālābīmī kā, gō'dá únī Hērésē kā rī 'álā. Gō'dá ōrī Ēfērémā kā kpá Mānāsē kā bē 'bā ōjīlā Āmórā kā trá rīlī gólīyī zēlē, gō'dá īcī īyī gólīyī trá lōsī 'ēlē īyī drī.

³⁶ Ēsē 'bādrī Ēdómē kā gōlē drī-ījī drī Sélā 'ásī rī nī trá kōrō Ākārābīmī 'ásī lātī únī lāfálē 'ásī rī 'ásī.

Tā mālāyīkā Kúmú Ōvārī kā drī nīzō Bōkīmī 'álā rī

2 ¹ Gō'dá mālāyīkā Kúmú Ōvārī kā drī nīzō Gīlīgálā 'ásī nīlī Bōkīmī 'álā, tā átálē ōjīlā Īsrā'élē kā yī drī kī, “Má lōfō ānī trá Māsīrī 'ásī gō'dá má ātrō ānī trá 'bādrī gólā má drī tā lā 'bālē trá fēlē ānī ā'byā yī drī nō 'á. Má ātā trá kī, 'Má ícā kō tā-drī lēlē ámakā ānī bē rī ŋōlē. ² Nī kō tā-drī lēlē 'bālē ōjīlā āzā rī 'bā ānī lāfálē nō yī bē kō. Nī ūfū vō gólīyīkā rīzō kōrōnyā līlī drī lā ōvārī ābārādāgō īyīkā drī 'dī volé.’ Gō'dá nī 'é tā má drī átálē trá ānī drī nā rī yī kō. Tālā ā'dō 'ī ānī drī tā ōnjī 'dī yī 'ēzō yā? ³ Ítī rī, má ātā ānī drī ngbāāngbānō kī, má lēē kō ōjīlā 'dī yī drōlē ānī drī nīrī sīsī 'álā ājū bē rī 'á. Gólīyī ā'dō 'bā'á ājū-'bā-āzī ānīkā ró, gō'dá gólīyī ā'dō ānī ásé'á ōvārī gólīyīkā rī 'bā yī īnjīlī.”

⁴ Gō'dá mālāyīkā Kúmú Ōvārī kā ndē bē úlī ātā-ātā 'dī rī, ōjīlā ndrī Īsrā'élē kā yī drī ngāzō āwō ngōlē. ⁵ Tālā 'dī 'dī, úzī vō 'dī rú lā Bōkīmī.^a Tólā gólīyī drī kōrōnyā līzō zālē Kúmú Ōvārī drī.

Tā ōdrā Yásōwā kā tāsi

⁶ Gō'dá ākpā Yásōwā drāā drē kō rī, gólā jō ōjīlā Īsrā'élē kā yī trá nīlī rīlī 'bādrī tā lā 'bālē trá gólīyī drī nā 'bā yī 'á. ⁷ Rīrī Yásōwā kā lédrē-lédrē ró rī 'á rī, ōjīlā Īsrā'élē kā rī īyī trá Kúmú Ōvārī rī īnjīlī. Gō'dá ōdrā gólākā vōsī rī, gólīyī rī zāā Ōvārī rī īnjīlī 'dī drī-'bā nā yī drī ā'dorē lédrē-lédrē ró rī 'á, gólīyī tā ndrī Kúmú Ōvārī drī 'ēlē trá ōjīlā Īsrā'élē kā yī drī rī ndrē 'bā trá īyī līfī sī rī. ⁸ Lājō'bā Kúmú Ōvārī kā Yásōwā Núnū rī mvā drā trá ndrō bē kámā-ālo-drī-lā-ngā-múdrī (110). ⁹ Gō'dá ó'bā gólā trá 'bū 'á vō gólā rī nyāányā kā rī 'á Tīmīnátā Sērā 'á 'bādrī únī bē Ēfērémā kā rī 'álā gōlē drī-ījī drī únī Gásā kā drī. ¹⁰ Gō'dá ōjīlā nā 'bā yī ndrī ōdrā īyī kpá trá, gō'dá ózōwā tīlī ó'dī rī yī īyī tā gólā Kúmú Ōvārī drī 'ēlē ōjīlā Īsrā'élē kā yī drī rī trá.

Tā ōjīlā Īsrā'élē kā yī drī Kúmú Ōvārī rī īnjī-īnjī áyézō rī

¹¹ Gō'dá tā 'dī vōsī rī, ōjīlā Īsrā'élē kā rī 'bā yī drī tā ōnjī 'ēzō Kúmú Ōvārī rú, gō'dá itō īyī trá rú ī'būlī Bāálā yī, ōvārī ābārādāgō ōjīlā Kānānā kā yī ká rī drī. ¹² Gólīyī áyē Kúmú Ōvārī rī īnjī-īnjī trá, Ōvārī gólā īyī ā'byā yī lōfō 'bā Māsīrī 'ásī rī. Gō'dá gólīyī drī itōzō ōvārī ōjīlā gólīyī rī 'bā īyī lāfálē rī yī ká yī īnjīlī rú āndī-āndī sī gólīyī drī. Gō'dá tā 'dī 'bā Kúmú Ōvārī trá ōmbā ró gólīyī bē. ¹³ Gólīyī áyē Kúmú Ōvārī rī īnjī-īnjī trá rú ī'būzō 'dī Bāálā yī drī Ásitōrētē yī bē. ¹⁴ Ítī rī, Kúmú Ōvārī ā'dō trá ōmbā ró rōō ōjīlā Īsrā'élē kā yī bē, gō'dá drīlā ngā ōpá 'bā yī 'bāzō 'dēlē ōjīlā Īsrā'élē kā yī drī ngā gólīyīkā ōpálē. Gō'dá drīlā mbārākā fēzō ājū-'bā-āzī yī 'bā 'bā dīrī gólīyī rú sī rī 'bā yī drī ā'dózō gólīyī drīlī. Gō'dá ōjīlā Īsrā'élē kā yī ícā īyī kō īyī nyāányā pālē. ¹⁵ Ítū vōsī cé, gólīyī drī nīrī ājū 'būlī rī 'á rī, Kúmú Ōvārī pā ājū-'bā-āzī gólīyīkā trá gólīyī pēlē tā ōnjī gólīyīkā tāsi, ōzō drīlā tā lā 'bālē trá 'ēlē rī tí. Gólīyī trá lāņō āngī 'á.

^a2:5 Rú Bōkīmī rī tā fīf lā kī, “Áwō ngō 'bā”.

¹⁶ Gō'dá Kúmú Ôvâri drī drī-'bá yi fēzō òjilá Īsirā'élē kā yi drī gólíyī pālē ngá òpá 'bá yi drígá sī. ¹⁷ Gō'dá 'dñī vósī rī, òjilá Īsirā'élē kā 'e tā drī-'bá iykâ yi drī átálē rī yi kō. Gólíyī á'biyá yi rī trá Ôvâri rī ññjílí, gō'dá gólíyī 'e tā mbí òzō á'biyá lá yi drī 'lélē trá rī kátí kō. Gólíyī áyē tā lélē gólíyikâ Ôvâri 'á rī trá rīzō òvâri ábārādāgō ññjílí 'dī. ¹⁸ Gō'dá Kúmú Ôvâri fē drī-'bá trá ándalē ándalē òjilá Īsirā'élē kā yi drī. Gólá ò'bā drī-'bá ó'dí trá rī, gólá pá drī-'bá 'dī yi trá ájū-'bá-ází Īsirā'élē kā yi pēlé zāā ndrō drī-'bá 'dī drī á'dózo lédrē-lédrē ró rī yi sī ndrī. Kúmú Ôvâri ndrē gólíyī izā trá, tálá gólíyī ngó áwō trá drílá káyí lāñō kā sī. ¹⁹ Ózō drī-'bá òdrā trá rī, òjilá Īsirā'élē kā rī iyí trá ágólē tā òñjí 'lélē lāvūlí gārā átá lá yi ká drī sī. Gólíyī rī òvâri ábārādāgō ázā 'bá yi ññjílí 'dī gō'dá gāzō dó tā òñjí tētē iykâ áyélē. ²⁰ Gō'dá Kúmú Ôvâri á'dō trá òmbā bē rōō òjilá Īsirā'élē kā yi rú, gō'dá átá tā trá kí, "Òjilá nō 'bá yi izā tā-drī lélē tībē má drī òmbélē trá á'biyá lá yi bē rī trá. Tálá gólíyī ró má kō, ²¹ ízátú rī, má drō ájū-'bá-ází lākí 'bá zāā áñí lāfálē Yásowā rī òdrā vósí rī yi kō. ²² Má á'dō gólíyī áyē'á rílí áñí lāfálē sī áñí ùjúlí, má ñí ró bē ngátá áñí òjilá Īsirā'élē kā yi á'dō tā ámaká rō'á, òzō áñí á'biyá yi drī 'lélē trá rī tī yá rī." ²³ Tā 'dī tāsí rī, Kúmú Ôvâri áyē òjilá 'dī 'bá yi trá rílí zāā òjilá Īsirā'élē kā yi lāfálē sī. Gólá áyē Yásowā kō gólíyī drólē volé. Òdrā Yásowā ká vósí rī, Kúmú Ôvâri pá òjilá Īsirā'élē kā ájū-'bá-ází 'dī 'bá yi drólē volé kō 'wāa.

Õrī Kānānā kā rī 'bá zāā òjilá Īsirā'élē kā lāfálē rī

3 ¹ Gō'dá ítí rī, Kúmú Ôvâri áyē òrī ázā 'bá yi trá òjilá Īsirā'élē kā yi lāfálē gólíyī ùjúlí, gólíyī á'dō 'bá kō ájū 'á Kānānā 'ála rī. ² Gólá 'e tā 'dī ítí, á'dō ró bē ózowá sísí 'ála rī ìmbálē ájū 'bū'bū tāsí, ngíngí lā ágō Īsirā'élē kā gólíyī drē ájū 'bū 'bá kō rī yi drī. ³ Òrī gólíyī áyélē òjilá Īsirā'élē kā lāfálē rī yi rī'á òrī Fílísítíyā ká gólíyī rī 'bá jārībā ñjī gólíyikâ 'á rī yi 'dī, òrī Kānānā ká, Sídónā ká, gō'dá Híví ká yi bē gólíyī rī 'bá úní Lēbānānā ká yi lāfálē ítólē úní Bāálá Hērēmóní 'ásí calē búúú lātí kōrō Hāmátá 'ásí rī 'ála. ⁴ Ôvâri áyē gólíyī rílí tólá òjilá Īsirā'élē kā ùjúlí, gólá ùñjī ró bē ngátá òjilá Īsirā'élē kā yi á'dō tā 'bā'bā tībē drílá fēlē trá gólíyī á'biyá yi drī kōrō Músā 'ásí rī rō'á yā rī. ⁵ Ítí rī, òjilá Īsirā'élē ká rī iyí trá òjilá Kānānā ká, Hítí ká, Ámórā ká, Pērízí ká, Híví ká, gō'dá Jēbúsā ká rī yi bē lāfálē 'ásí. ⁶ Gō'dá gólíyī rī trá lāgí 'lélē òjilá 'dī 'bá yi bē gō'dá rīzō òvâri ábārādāgō gólíyikâ ññjílí.

Tā Ôtēñiyélē ká

⁷ Ítí rī, òjilá Īsirā'élē ká iyí Kúmú Ôvâri rī trá, drílíyí tā òñjí 'ézō Ôvâri rú, òvâri ábārādāgō Bāálá ká gō'dá Ásērāhā ká yi ññjī-ññjī lá yi sī. ⁸ Ítí rī, Kúmú Ôvâri drī ngāzō òmbā ró òjilá Īsirā'élē ká yi bē gō'dá kúmú ángí Kūsāñā Rīsātāmí 'bādrī Mōsōpótāmíyā ká 'bāzō gólíyī pēlé ájū sī, gō'dá drílá rīzō kúmú ró gólíyī drílí ndrō ñjī-drī-lā-nā sī. ⁹ Gō'dá òjilá Īsirā'élē ká yi drī áwō ngōzō Kúmú Ôvâri drī, gō'dá Ôvâri drī ágō ájózō gólíyī pālē. Ágō 'dī Ôtēñiyélē, Kālēbā rī ádrúpí dāwá ró Kēnāzā rī mvá ró rī 'dī. ¹⁰ Kúmú Ôvâri drī Línđrī Tándí iyiká ájózō mbārākā fēlē drílá, gō'dá gólá drī á'dózo drī-'bá Īsirā'élē yi ká ró. Ôtēñiyélē drī nízō ájū 'būlí kúmú Mōsōpótāmíyā ká 'dī bē. Ôvâri drī gólá rī pāzō kúmú 'dī pēlé. ¹¹ Gō'dá 'dñī vósí rī, tā á'dí á'dō trá 'bādrī Īsirā'élē ká 'á ndrō nya'dí-rī sī. 'Dñī vósí rī, Ôtēñiyélē drī drāzō.

Tā Ēhūdū ká

¹² Gō'dá nīngá sī, òjilá Īsirā'élē ká yi drī kpá tā òñjí 'ézō ó'dí Kúmú Ôvâri rú. Tā 'dī tāsí rī, Kúmú Ôvâri drī mbārākā fēzō kúmú ángí Mōwābā ká rú bē Ēgēlóní rī drī lāvūlí gārā mbārākā Īsirā'élē yi ká drī sī. ¹³ Gō'dá gólíyī drī rú Ē'bēzō òjilá Amónā ká yi gō'dá Amalēkā ká yi bē ájū 'būlí òjilá Īsirā'élē ká yi rú. Drílíyí òjilá Īsirā'élē ká yi pēzō gō'dá jārībā mbírā fē bē Yéríkō ká rī rūzō. ¹⁴ Kúmú ángí Ēgēlóní drī rīzō kúmú ró òjilá Īsirā'élē ká yi drílí ndrō múdrī-drī-lā-ngá-ñjī-drī-lā-nā (18) sī.

¹⁵ Gō'dá òjílà Īsīrā'élē ká yī drī áwò ngòzò Kúmú Ôvārī drī, gō'dá drílà āgò āzà ájòzò gólíyī pālē. Āgò 'dī Gērā rī mvá Ēhúdū 'ṛdī. Gólà āgò drī-líjī 'bá ró òrī Bēnjīmónā ká 'ásī rī 'ṛdī. Gō'dá òjílà Īsīrā'élē ká yī drī Ēhúdū rī ájòzò láfà òmbè gī ká bē fēlè kúmú ángí Ēgēlónī drī. ¹⁶ Ēhúdū cú lígú àndrè sī lá drī cīlí kpārāṭī kpārāṭī rī bē cēcè là òzò pá láfálé ító 'à kátī (núsū mífūrī), gólà lāpī lígú trá yī rú gólè drī-ágo lésī ró ítá zēlè. ¹⁷ Gólà drī ngá fēfē 'dī 'bá yī tròzò Ēgēlónī ngálá, Ēgēlónī āgò língá-língá 'ṛ. ^{18–19} Gō'dá Ēhúdū fē láfà òmbè gī ká bē gólà drī rī, Ēhúdū yī drī nīzò cālè vò kúní úngú āgálè èdélè ngá líndrī ró òjílà drī ñjīlī òvārī ró rī yī ká 'álá, ànyí Gīlīgálá rú. Gō'dá Ēhúdū drī tā átzázo rú 'ṛ'bū 'bá íyíkà drī gòzò volé 'bá 'álá. Gō'dá drílà rú ájázò āgólè Ēgēlónī ngálá nīlī tā átī-átī átalé kī, “Ámbá, má cú tā ñíníní āzà bē átalé ní drī.” Ítí rī, kúmú ángí 'dī drī tā 'bázò rú 'ṛ'bū 'bá íyíkà yī drī kī, “Nī àyè àmà élè, nī fò volé!” Gō'dá drílíyī fòzò ndrī volé.

²⁰ Gō'dá kúmú ángí 'dī drē rī'á jó 'à'dí íyíkà úrú lésī 'dī 'á èlè tólá rī, Ēhúdū drī ànīzò ànyí gólá ngálá gō'dá tā átalé kī, “Má cú tā átī-átī bē Ôvārī ngá lésī ní drī.” Kúmú ángí 'dī drī ádrézò úrú. ²¹ Ēhúdū, drī-líjī íyíkà 'dī sī, drílà lígú àndrè āngízó íyí ásúlí gólè drī-ágo drī lésī rī 'ásī, gō'dá sòzò lá kúmú Ēgēlónī rī 'á 'á. ²² Lígú àndrè 'dī drī fízò ndrī 'á là 'á, vò rízò rúlá rī yī bē ndrī fī trá 'à lá língá 'bá língá 'dī 'á. Ēhúdū lófóo lígú 'dī 'á là 'ásī kò, lígú 'dī drī lákízò 'á là 'ásī. ²³ Gō'dá Ēhúdū drī fòzò ívī 'álá, drílà áṭí 'à'bázò ícílí ndrī, ²⁴ gō'dá drílà lāvūzò. Rú 'ṛ'bū 'bá Ēgēlónī ká yī drī ácázò gō'dá áṭí úsúlí ícī trá, gō'dá gólíyī ísū tā kī, kúmú òrī íyí drī jī'á jó 'á tólá. ²⁵ Drílíyī rízò tēlá ítí kpī, gō'dá Ēgēlónī nǵī zāá áṭí kò. Drílíyī áṭí nǵízó ngá áṭí nǵí ká sī, gō'dá gólá rī ávò úsúzó áyí'á vúdri 'ñyákú 'á. ²⁶ Ēhúdū rā trá volé, 'dī rú 'ṛ'bū 'bá Ēgēlónī ká 'dī 'bá yī drē zāá rī'á Ēgēlónī rī tē'á. Ēhúdū lāvū trá kòrò kúní úngú 'dī 'bá yī 'ásī nīlī jējē ró cālè Sērāhā 'álá. ²⁷ Ēhúdū drī cázò 'bādrī úní bē Ēfērémā ká drī 'álá rī, drílà tírī'bá vòzò úrú òjílà Īsīrā'élē ká ázílí ànílí ájū 'á gō'dá gólíyī 'bázò árílī lütú drī lésī. ²⁸ Drílà tā átzázo drílíyī kī, “Nī 'à'dè má vó! Kúmú Ôvārī fē mbārākā trá àmá drī ájū-'bá-ázi àmáká Mōwábá yī drīlī.” Ítí rī, drílíyī 'dézò Ēhúdú vó, gō'dá drílíyī nīzò vò òjílà Mōwábá ká drī rízò mbálè 'á'á 'álá áyágá Jóròdéní ká 'ásī rī rúlí, gólíyī àyè òjílà àlò kò lāvūlī kòrò nīngá sī. ²⁹ Káyí nā tú rī, gólíyī úfú ájū 'bū 'bá tándí Mōwábá ká òzò kútū-múdrí kátí, àlólá yī pá ngá kò. ³⁰ Káyí nā tú rī, òjílà Īsīrā'élē ká pē òjílà Mōwábá ká trá, gō'dá òjílà Īsīrā'élē ká yī rī íyí trá ndrò nyá'di-sú sī tā 'à'dí 'á.

Tā Sāmāgārā rī tāsī

³¹ Sāmāgārā, Ānátá rī mvá 'ṛdī drī-'bá gólá 'dē 'bá Ēhúdū vósí òjílà Īsīrā'élē ká pālè rī, gō'dá drílà òjílà Fīlīsītíyā ká úfúzó kámá-nǵí-kázíyá fē sī lá pālè cī 'bá cī rī gólá rízò íṭí zēlè 'ṛdī sī lá rī sī.

Tā Dēbórā yī ká Bārākā bē

4 ¹ Ōdrā Ēhúdū ká vósí rī, òjílà Īsīrā'élē ká rī yī drī kpá tā ònjí 'ézò ó'dí Ôvārī rú. ² Ítí rī, Kúmú Ôvārī drī tā 'bázò Jābíní kúmú ángí òjílà Kānáná ká gólá vó rú 'bá jārībā Hāzórā ká 'á rī drī òjílà Īsīrā'élē ká yī pēlè. Drī-'bá ájū 'bū 'bá gólàkà rī ká trá 'ṛdī Sísérā gólá rī rílí Hāròsétè Hāgòyí 'á. ³ Jābíní trá cú ārābíyā pá bē rī òsání drī rī'á sēlá ní rī 'bá yī bē kámá-nǵí-drī-lá-sú (900), gō'dá gólá rú òjílà Īsīrā'élē ká trá tā ònjí 'è'è sī ndrò nyá'di-trá sī. Gō'dá òjílà Īsīrā'élē ká yī drī áwò ngòzò Kúmú Ôvārī drī ngá pāpā tāsī.

⁴ Gō'dá Dēbórā, Lāpídótó rī òkó trá tā àngú 'bá 'ṛ kpá tā kī 'bá 'ṛ òjílà Īsīrā'élē ká drīlī ndrò nā yī sī. ⁵ Gólá rī trá rílí mbírā fē ázà zēlè ítí, vò láfálè Rāmáhā ká yī Bētélè ká bē rī 'á 'bādrī úní bē Ēfērémā ká rī 'á, gō'dá òjílà Īsīrā'élē ká yī drī rízò nīlī gólá ngálá tā gólíyíkà kílí. ⁶ Káyí àlò sī, gólá drī tá jòzò Bārākā, Ābínómā rī mvá drī ànīzò jārībā Kēdēsē Náfátálí 'á rī lésí gō'dá tá átzázo gólá drī kī, “Kúmú Ôvārī Īsīrā'élē ká 'bá tā 'bā'bā nò trá àní drī. Ní tró ájū 'bū 'bá kútū-múdrí òrī Náfátálí ká Zābūlánā ká bē rī 'ásī, gō'dá ní tró ró gólíyī nīzò úní Tābórò ká rī drī 'álá. ⁷ Kúmú Ôvārī 'à'dò Sísérā drī-'bá ájū 'bū 'bá Jābíní ká rī ká 'bā'á ájū 'būlī àní bē áyágá Kísónò ká rī tī 'álá. Gólá 'à'dò 'bā'á cú ārābíyā pá bē rī òsání drī rízò sēlá ní rī yī bē gō'dá ájū 'bū 'bá yī bē, gō'dá Kúmú Ôvārī 'à'dò àní pā'á gólíyī pēlè ndrī.”

⁸ Gō'dá Bārākā drí tā-drĭ lōgōzō drílā kī, “Má â'dô n'á, ôzō ní ònī trá kpāâ má bê rí. Ôzō ní ònī kpāâ kô rí, má nīí kpá kô.” ⁹ Dēbórā drí kpá tā-drĭ lōgōzō gólá drí kī, “Tāndí ró, má â'dô n'á kpāâ ní bê, gō'dá ní ícá kô drĭ-'á úsúlí ájū 'dī tāsī, tálá Kúmú Ôvārí â'dô Sísérā rí fē'a ôkó drígá.” Ítí rí, Dēbórā drí ngázó nílí kpāâ Bārākā bê Kēdēsē 'álá. ¹⁰ Bārākā drí òrī Zābūlānā ká gō'dá Nāfātālī ká bê ájízó Kēdēsē 'álá, gō'dá ájū 'bū 'bá kútū-múdrĭ 'dī yí drĭ 'dēzō vó lá sī. Dēbórā drí 'dēzō vó lá sī kpá.

¹¹ Kāyī nā yī sī rí, Hēbērē 'bāsúru Kénē ká 'ásí edē gūgū íyíká trá ānyí Kēdēsē rú kpá ānyí fē ángí ázā lāgátí Zānānīmí 'álá. Gólá âfō trá volé ôjílā Kénē ká ázā yí lāfálé sī, Hōbábā rí ôzōwá yí, Músā rí yōkō 'í.

¹² Gō'dá Sísérā úsú vò lá bê kī, Bārākā ònī trá úní Tābórō ká drĭ 'álá rí, ¹³ drílā ôjílā rí 'bá ārābīyā pá bê rĭ ósānī drí rīzō sēlá nī rí pílí rí yí ájízó kámá-njĭ-drĭ-lá-sù (900) ájū 'bū 'bá íyíká yí bê ndrĭ, drílā gólíyí jōzō Hārōsētē Hāgōyí 'ásí nílí áyágá Kísónō ká 'álá.

¹⁴ Gō'dá Dēbórā drí tā átázó Bārākā drí kī, “Ní nī ájū 'būlĭ! Kúmú Ôvārí â'dô 'dē'a ní drí sĭsĭ! Āndrō nô gólá â'dô fāfā fē'a ní drí Sísérā rí pēlé.” Ítí rí, Bārākā drí árízō úní Tābórō ká drĭ lésí ájū 'bū 'bá kútū-múdrĭ íyíká yí bê. ¹⁵ Gō'dá Bārākā 'dē bê ájū 'bū 'bá íyíká yí bê ájū pá bê rí, Kúmú Ôvārí drí Sísérā rí drĭ 'bázó lĭjálé kpākā àlō ájū 'bū 'bá gólíyí rí 'bá ārābīyā pá bê rĭ tĭbē ósānī drí rĭlī sēlé rí pílí rí 'bá yí, gō'dá ájū 'bū 'bá íyíká yí bê ndrĭ. Ítí, Sísérā drí árízō ārābīyā íyíká drĭ sī rālē volé pá sī. ¹⁶ Bārākā ájū 'bū 'bá íyíká yí bê, drílíyí 'dēzō ārābīyā 'dī yí vósí ájū 'bū 'bá 'dī yí bê Hārōsētē Hāgōyí 'álá, gō'dá ájū 'bū 'bá Sísérā ká yí úfúzó ndrĭ, àlō lá áyē ákō.

¹⁷ Gō'dá Sísérā drí rāzō volé nílí gūgū Jāyélē ká 'álá, Hēbērē rí ôkó ôjílā Kénē ká yí 'ásí, tálá kúmú ángí Jābíní jārĭbā Hāzórā ká drĭlĭ rí, rí trá tá â'dí bê 'bā-tĭ Hēbērē ká bê. ¹⁸ Jāyélē drí nīzō rú úsúlí Sísérā bê gō'dá tā átázó drílā kī, “Ní áfí, ámbá, ní áfí má drí gūgū 'á nōlé. Ní 'ē ūrĭ kô.” Ítí rí, drílā fĭzō gūgū 'álá, gō'dá Jāyélē drí gólá rí ákózó bātānīyā sī gólá rí lāpízó. ¹⁹ Drílā tā átázó ôkó 'dī drí kī, “Ôō, ní áfē lĭmvú mvūmvú má drí, má lĭmvú lówó ró.” Jāyélē drí ínīríkó edélé ôzō ūpúwá kátí bā lĭmvú ítĭ ká bê yí 'á rí átrōzō tĭ lá njĭlĭ gō'dá fēzō lá drílā, gō'dá gólá rí lāpízó kpá ó'dí. ²⁰ Gō'dá drílā tá átázó Jāyélē drí kī, “Ní ádrē áfĭ gūgū nô ká tĭ, gō'dá ôjílā ázā àānī trá tá ĭjílí kī, ngátá ôjílā bê nōngá yā rí, ní àtā, ‘É'ē’.” ²¹ Sísérā gō'dá trá lāpō ró rōō, drílā 'dēzō â'dú bê kĭnī-kĭnī. Gō'dá Jāyélē drí âdĭ rīzō ngá ípálé rí átrōzō gō'dá fē mvá sĭ bê ngílí-ngílí gólá rīzō bāgō gūgū ká òmbélé rú lá rí bê, nīzō gólá ngálá ĭnĭnĭ ró, gō'dá drílā gólá rí ípázó kōrō drĭ gārā lá 'ásí âdĭ sī ngárá ĭnyákú 'á, gō'dá drílā drāzō.

²² Gō'dá Bārākā drí ānīzō rĭ'á Sísérā rí lōndálé, gō'dá Jāyélē drí áfōzō ĭvĭ 'álá gólá rí úsúlí gō'dá tá átázó gólá bê kī, “Ní ānī nōlé! Má â'dô āgō gólá ní drí rĭ'á lōndālā rí â'dá'á ní drí.” Ítí rí, drílā fĭzō gūgū 'álá gólá bê, gō'dá tólá rí, Sísérā trá ávō ró vūdrĭ, âdĭ bê kōrō drĭ lá 'ásí. ²³ Kāyī nā tú rí, Ôvārí fē mbārākā trá ôjílā Ísĭrā'élē ká yí drí kúmú ángí Kānānā ká Jābíní rí pēzō. ²⁴ Gólíyí mbārākā rĭ'á ámbā-ámbā ró nĭ'á sĭsĭ 'álá ájū 'bū' bŭ sĭ gólá rú, búūū drílíyí Jābíní yí ízázó ájū 'bū 'bá gólāká yí bê.

Lóngó Dēbórā yí ká Bārākā bê

5 ¹ Kāyī nā tú ájū nā vósí rí, Dēbórā gō'dá Bārākā Ābĭnómā rí mvá bê ngō ĭyĭ lōngó nō trá:

² “Drĭ-'bá Ísĭrā'élē ká yí 'dē bê sĭsĭ ôjílā íyíká drí rí,
ôjílā Ísĭrā'élē ká yí fē ĭyĭ trá ájū 'būlĭ áyĭkō sī.
Mā lŭyĭ Kúmú Ôvārí tā 'dī tāsī!

³ Nĭ ári drē, ānī kúmú ángí ángí yí!
Nĭ ári mánísí, ānī 'bādrĭ vó ndrē 'bá yí!

Má â'dô lōngó ngō'á, má â'dô lārĭ cā'á
Kúmú Ôvārí ôjílā Ísĭrā'élē ká rí ká drí.

⁴ Kúmú Ôvārí, ní trólé bê ôjílā áníká 'dī 'bá yí volé úní Sēyírā ká 'ásí rí,
nílí volé 'bādrĭ Édómē ká 'ásí rí,

- ĩnyákú iyá rú trá, gō'dá ôzê 'dī trá úrú lésī.
 Áwô, ôzê lĩmvú âdā rú trá vūdrī mūkūkū lésī.
- 5 Únī yī iyá rú trá Kúmú Ôvārī ândrá Sínáyī 'álá,
 Kúmú Ôvārī ôjílā Īsīrā'élē ká rī ká ândrá.
- 6 Kāyī Sāmāgārā, Anátā rī mvá ká rī 'bá yī 'á,
 kāyī Jāyélē ká rī 'bá yī tú,
 ôjílā rī 'bá lāmúlī rī iyī nīlī kô pávó ąngī 'ásī,
 tálā pávó trá ônjí ró,
 gō'dá gólīyī rī iyī nīlī trá kôrô pávó mvá 'ásī.
- 7 Ôjílā rī 'bá trá 'bādrī mvá Īsīrā'élē ká yī 'á rī rā iyī trá vólé,
 būúú té mā Dēbórā drī âcázó,
 má âcā trá ôzô ândrē kátī ôjílā Īsīrā'élē ká yī drī.
- 8 Ājú 'dē bē 'bādrī Īsīrā'élē ká 'á,
 tā drīlīyī ôvārī lídí yī ĩnjīzô 'dī rī sī,
 ājú 'bū 'bá kútū-nyā'dī-rī (40,000) Īsīrā'élē ká 'ásī rī
 ālô lá yī trôô dārāgā ngátā ājú bē kô.
- 9 Ámā pīpīsílī trá drī-'bá Īsīrā'élē ká yī drīlī,
 ôjílā gólīyī iyī fē 'bá āyīkô sī ājú 'būlī rī yī drī.
 Mā lūyī Kúmú Ôvārī!
- 10 Nī ĩsū drē tā nô, ânī gólīyī mbā 'bá dōngī mvēēmvē drī rī yī,
 rī 'bá vō édélé drī là 'á rī,
 gō'dá ânī gólīyī ícá 'bá nīlī pá sī pávó 'ásī rī 'bá yī bē.
- 11 Nī ârī ôtrē-ôtrē ôjílā rôô ká tā ó'dí tāsī oró lągátī sī,
 'dīī rī tá gólā Ôvārī drī gólīyī pázó rī tá là âtá'á,
 ngá pāpā ôjílā Īsīrā'élē ká yī drī!
 Gō'dá ôjílā Kúmú Ôvārī ká ânī trá âfôlē jārībā iyīkā yī 'ásī.
- 12 Nī ngá úrú, Dēbórā, ní nī zāā sīsī 'álá!
 Nī ngá úrú! Nī ngô lōngó!
 Nī ngá úrú, Bārākā, Abīnómā rī mvá,
 ní drô ājú-'bá-āzī āmákā vólé!
- 13 Sīsī rī, ôjílā tā lē 'bá Ôvārī 'á rī ânī iyī trá drī-'bá iyīkā ngálā,
 ôjílā Ôvārī ká ânī iyī trá gólīyī ngálā njāā ājú 'būlī.
- 14 Āzā 'bá yī ânī iyī trá Ēfērēmā lésī,
 'bādrī ôjílā Āmālékā ká yī drī rīzô sīsī 'álá rī 'á,
 ôjílā āzā 'bá yī ânī iyī trá ôrī Bēnjīmónā ká gō'dá ôrī āzā 'bá yī ká rī 'ásī.
 Drī-'bá ājú 'bū 'bá ká yī ânī iyī trá Mākírī lésī,
 drī-'bá ąngī ājú 'bū 'bá ká yī bē Zābūlānā lésī.
- 15 Drī-'bá Īsākārā ká ânī iyī trá kpākā ālô Dēbórā bē.
 Áwô, Īsākārā ânī iyī trá kpāā Bārākā bē,
 gō'dá drīlīyī Bārākā rī vó bēzô būúú fáfā 'álá.
 Gō'dá ôrī Rúbēnē ká yī cā iyī lāfálé trá,
 gólīyī ícá kô tá 'bālē ālô nīzô ājú tāsī.
- 16 Gólīyī rī vólé kábīlīkī bē ā'dô tāsī yā?
 Tā ârīlī kábīlīkī līpī kábīlīkī iyīkā yī ązī'á?
 Áwô, ôrī Rúbēnē ká cā iyī lāfā trá,
 gólīyī ícá kô tá 'bālē ālô ânīzô.
- 17 Ôjílā Gīlādā ká rī iyī trá gólē ĩtú drī âfôrē lésī ró Jōrōdēnī drī,
 gō'dá ôrī Dánā ká yī lākī iyī trá ānyī kōlōngbô iyīkā yī bē.
 Ôrī Asérā ká lākī trá ānyī lĩmvú ândrē lągátī,
 gólīyī lākī trá ānyī lĩmvú ândrē rú.
- 18 Gō'dá ôjílā Zābūlānā ká gō'dá Nāfātālī ká bē

- rí ìyí trá njāā drālē ājū 'á.
 19 Tānákā 'álá, áyágá mvá Mēgídō ká lāgátí,
 kúmú ángí ángí àní yí trá ājū 'būlí.
 Kúmú ángí ángí Kānánā ká 'è ìyí ājū trá,
 gō'dá mā pē gólíyí trá,
 gólíyí ópá sílívā āmáká kò.
 20 Ǫ'Ǫ'Ǫ'wá yí 'è ājū trá 'būū lésí,
 gólíyí ājō mōgbará trá vūdrí 'álá 'būū lésí,
 gólíyí 'è ājū trá Sísérā bē.
 21 Ítí rí, áyágá Kīsónō ká tī trá dīlī mbārākā sī
 ājū 'bū 'bá Sísérā ká yí trólé volé.
 Má à'dò nī'á sísí 'álá mbārākā sī!
 22 Ōsání Sísérā ká yí rā ìyí trá mbārākā sī,
 rā ìyí trá volé pá āyí bē rōō.
 23 Gō'dá mālāyíká Kúmú Ōvārí ká drí tā átázó kī, 'Ōō'bā lātrí Mērōzō drī,
 lātrí ōjílā gólíyí rí 'bá tólá nā yí drī.
 Gólíyí àní kò ājū 'bū 'bá ró
 ājū 'būlí ājū-'bá-āzī Ōvārí ká yí bē.'
 24 Ōkó àndrā-tāndī bē rōō rí Jāyélē 'dī,
 Hēbērē ōjílā Kénē ká rí ōkó lā 'í,
 ōkó àndrā-tāndī bē rōō ōkó gólíyí rí 'bá gūgū 'á rí 'ásí.
 25 Sísérā zī līmuvú trá, gō'dá Jāyélē fē drílā bā līmuvú ítí ká rí 'dī,
 gólá àtrō bā līmuvú tāndī trá kōbáyā lānjā 'á.
 26 Gólá trō fē mvá sí bē ngílí-ngílí rízó gūgū ípálé rí trá drí àlō sī,
 gō'dá trō àdī ngá dī ká trá drí āzā rí lésí rí 'á.
 Drílā Sísérā rí drí dīzō gō'dá drí fā lā drí ōḡōzō.
 Àdī 'dī drí fōzō yī drí lā 'ásí.
 27 Sísérā drí 'dēzō kīnī-kīnī àvō ró,
 'dē trá vūdrí Jāyélē rí pá zēlé.
 28 Sísérā rí àndrē drí vō ndrēzō kōrō ūpī jó ká rí 'ásí,
 drílā vō ndrēzō ívī 'álá tā ṣsū bē rōō.
 Drílā tā ṣjízó kī, 'Ārābīyā gólákā ácā 'wāā kò à'dò tāsī yā?
 Ōsání gólákā yí āgōō 'wāā kò à'dò tāsī yā?'
 29 Sísérā rí àndrē rí ōkó āzī tā nīnī bē rōō rí yí drí tā lōgōzō drílā,
 ōzō gólā rí ífífí drí ṣsūlī rí tī kī,
 30 'Gólíyí rí cé ngá ndālē rūlī gō'dá lāfā lā cālē ìyí nyāányā drí,
 ōkó àlō ngātá rī ājū 'bū 'bá àlō-àlō drí ndrī,
 itá lāgí bē rōō rí Sísérā drí,
 gō'dá itá bí sūsū āmā ōkó ró rí yí 'bá yí drí.'
 31 Ājū-'bá-āzī àníkā yí ōdrā 'dó ítí, ōō Kúmú Ōvārí,
 gō'dá ōjílā àní lē 'bá rí yí ōlāgū, ōzō ṣtú drí lāgúrī kátí!"
 Gō'dá ōjílā rí trá tā à'dí sī ndrō nyā'dī-rī sī.

Tā ōjílā Ǫsírā'élē ká yí drí tā ōnjí 'ēzō Ōvārí rú rí

6¹ Gō'dá 'dī vōsī rí, ōjílā Ǫsírā'élē ká yí drí tā ōnjí 'ēzō Kúmú Ōvārí rú kpá ó'dí. Ítí rí, Ōvārí drí ōjílā Mīdīyānā ká yí 'bázó ànílī rílí ōjílā Ǫsírā'élē ká yí drīlī ndrō nī-drī-lā-rī sī. 2 Ōjílā Mīdīyānā ká 'è ìyí àwālākā trá rōō ōjílā Ǫsírā'élē ká yí drí, gō'dá ōjílā Ǫsírā'élē ká yí rí ìyí trá rú lāpílí ūgí yí 'ásí gō'dá kpá vō ngá pá ká yí 'ásí únj yí lāfálé sī. 3 Ōzō ōjílā Ǫsírā'élē ká ōtírí ōrī 'dī rí, ōjílā Mīdīyānā ká yí àní ìyí trá kpākā àlō ōjílā Āmālēkā ká yí gō'dá ōrī gólíyí vō āgāngbélē 'álá rí 'bá yí bē 'délé gólíyí drī ngá gólíyíkā ópálé. 4 Gō'dá gólíyí èdē táyā ìyíkā trá vō rí 'dī yí 'ásí gō'dá gólíyí drí ngá-ìyínyā ārū ìzázó vō gārā gólé

drí-ágó drí lésí cālē būū Gázá 'álá. Gólíyí trō kábīlīkí yí, ĩndrī yí, íť yí, gō'dá dōngí yí bē, gō'dá ngá āzākā áyē ākō ōjílá Īsírā'élē ká yí drí íyí pázó 'dī sī lā. ⁵ Gólíyí ānī trá kōrōnyā íyíká yí bē gō'dá gūgū māsámá ró rí yí bē dūūdú, nyé ōzō ōmbí drí ānīrī dūū ngá izālē rí kátí. Gólíyí gō'dá kōrōnyā zīlī gámēlē bē trá dūū, ícá lālē kō. Gólíyí ānī trá vō izālē ndrī. ⁶ Gō'dá tálá ōjílá Īsírā'élē ká yí trá ngá ākō rí, drílíyí Kúmú Ōvārí rí zízó íyí pālē.

⁷ Ōjílá Īsírā'élē ká yí ngólē bē āwō Kúmú Ōvārí drí íyí pālē ōjílá Mīdīyāná ká yí drígá sī rí, ⁸ gō'dá Ōvārí drí tā āngū 'bá ājózó gólíyí drí tā áti-áti nō bē yí ngá lésí, "Ōvārí Īsírā'élē ká áta tā trá kī, 'Má lōfō ānī trá lōsī rāgī ká 'ásī Māsīrī lésí. ⁹ Má pā ānī trá ōjílá Māsīrī ká yí drígá sī gō'dá kpá ōjílá gólíyí ājū 'ē 'bá ānī bē nōngá rí yí drígá sī. Má drō gólíyí trá volé nīnī āniká sísí 'álá ājū bē rí 'ásí, gō'dá má fē vō gólíyíká trá ānī drí. ¹⁰ Má áta trá ānī drí kī, "Má 'dī Kúmú Ōvārí āniká, nī rí rílí vō ōjílá Amórā ká yí ká rí 'álá. Gō'dá nī 'bū rú ōvārí gólíyíká yí drí kō." Gō'dá nī ári tā ámaká kō."

Tā Ōvārí drí Gīdēyónā rí nījzō rí

¹¹ Gō'dá 'dī vósí rí, mālāyíká Kúmú Ōvārí ká drí ānīzō 'bādrī mvá Ōfārā rí 'á gō'dá rílí fē āngí āzā zēlē gólá 'bā 'bá Yōwāsā ká rí, āgō 'bāsúrú Ābīyézā ká 'ásí. Mvā là Gīdēyónā rí trá ārājá cālē ĩnīnī ró 'bú āngí rízó fē lō'wá zālē 'á lá rí 'á, tálá ōjílá Mīdīyāná ká yí ōzō íyí ndrēē kō. ¹² Mālāyíká Ōvārí ká drí íyí á'dázó gólá drí tā átalé kī, "Kúmú Ōvārí bē ní bē, nī āgō ūrī ākō gō'dá mbārākā bē gārā rí!"

¹³ Gīdēyónā drí tā átázó drílá kī, "Ámbá, má lē tā ĩjílí ní tī kī, ōzō Kúmú Ōvārí á'dō bē āmá bē rí, tā nō 'bá yí ndrī 'ē rú āmá bē á'dō tāsí yā? Ngá gō'dá tā lārākō gólíyí āmá átá yí drí átalé trá āmá drí, tā gólíyí Kúmú Ōvārí drí 'élē trá ōjílá lōfōzō Māsīrī lésí ākū ró rí tí, mā ndrē kō á'dō tāsí yā? Ngbāāngbānō Kúmú Ōvārí áyē āmá trá izā ūsulī ōjílá Mīdīyāná ká drígá."

¹⁴ Gō'dá Kúmú Ōvārí drí tā 'bázó gólá drí kī, "Ní nī mbārākā āniká rōō 'dī bē, nī'á ōjílá Īsírā'élē ká yí pālē ōjílá Mīdīyāná ká yí drígá sī. Má āmá nyāānyā rí ānī jōlē nī."

¹⁵ Gīdēyónā drí tā lōgōzō kī, "Gō'dá Kúmú, má á'dō ōjílá Īsírā'élē ká pā'á āngó tí ró yā? 'Bāsúrú ámaká 'dī mbārākā ākō ōrī Mānásē ká 'á, gō'dá má 'dī ōjílá ādūkū 'i 'bā-tī ámaká rí 'á."

¹⁶ Kúmú Ōvārí drí tā lōgōzō kī, "Ní á'dō 'ē'á lá, tálá má á'dō ānī pā'á. Ní á'dō ōjílá Mīdīyāná ká izā'á, nyé ōzō ní ícā trá āgō ālō rí pēlē rí tí."

¹⁷ Gīdēyónā drí tā lōgōzō kī, "Ōzō tā ámaká ūsú trá ní lífī rí, ní á'dá tā gólá 'ē 'bá rú 'élē á'dalá kī, ní pātīfī Ōvārí 'i rí. ¹⁸ Ní rí nōngá būū má drí ngá édézó fēlē ní drí ngá fēfē ró."

Drílá tā átázó kī, "Má á'dō rí'á būū ní drí āgōzō." ¹⁹ Ítí rí, Gīdēyónā drí nījzō yí drí jō 'álá gō'dá ĩndrī āgō mvá lā'dílí gō'dá kíló mūdírī 'ā'í-ārā ká bē trōzō āmbātā ākū ākō rí édézó. Drílá ā'wá 'dī 'bázó ívō 'á gō'dá 'ā'í ĩmvú 'dī dāzō ĩmvó mvá 'á, drílá ātrōzō lá ānīzō 'dī bē lá mālāyíká Ōvārí ká drí fē āndrē zēlē, gō'dá fēzō lá drílá. ²⁰ Mālāyíká Ōvārí ká drí tā 'bázó drílá kī, "Ní 'bá ā'wá 'dī gō'dá āmbātā 'dī bē rōvō nō drī, gō'dá ní dā ró 'ā'í ĩmvú rí 'dī drī lá sī." Gīdēyónā drí 'ézó lá íť. ²¹ Gō'dá mālāyíká Ōvārí ká drí ā'wá 'dī gō'dá āmbātā 'dī bē dōzō pīdrīgú tī ādūkū yí drígá 'dī sī. Lāsí drí āfōzō rōvō 'dī 'ásí, gō'dá āmbātā 'dī ā'wá 'dī bē zālē volé. Gō'dá mālāyíká Ōvārí ká 'dī drí āvīzō volé.

²² Gō'dá Gīdēyónā drí nījzō lá kī, yí ndrē mālāyíká Kúmú Ōvārí ká trá. Gō'dá drílá tā átázó tā lārō sī, "Áá, Kúmú mbārākā bē ngá drīlī ndrī rí, má ndrē mālāyíká Kúmú Ōvārí ká trá āmá lífī sī!" ²³ Gō'dá Kúmú Ōvārí drí tā átázó drílá kī, "Tā ā'đí ní drí. Ní 'ē ūrī kō. Ní drāá kō." ²⁴ Gīdēyónā drí vō kōrōnyā zā ká édézó Kúmú Ōvārí drí, gō'dá rú lá zīlī "Kúmú Ōvārí tā á'đí 'i". Vō 'dī drē zāā bē rí'á tólá Ōfārā 'álá, 'bādrī mvá 'bāsúrú Ābīyézérē ká rí ká 'á.

²⁵ Ngáçí nā sī, Kúmú Ōvārí drí tā átázó Gīdēyónā drí kī, "Ní trō íť ānī átá ká rī lá ró rí gólá ndrō bē nĵī-drī-lā-rī rí, ní ūfū vō kōrōnyā zā ká ānī átá ká ōvārí ābārādāgō Bāalā rí drí 'dī volé, gō'dá ní āgá pārandā ōvārí ōkō ró Āsērāhā rí drí ānyí vō kōrōnyā zā ká 'dī lāgátí 'dī volé. ²⁶ Gō'dá ní édē ró vō kōrōnyā zā ká má Kúmú Ōvārí drí lūtú drī 'álá. Gō'dá ní trō

ró ítí ání átá ká 'dī fūlī zālē ngá fēfē ró má drī vō 'dī drīī. Ní trō pārandā Āsērāhā ká 'dī āgálē trá 'dī zālē lāsī ró ítí rī 'dī zāzō.”²⁷ Ítí rī, Gīdēyōnā drī rú ī'bū 'bā íyíkā mūdri rī yī āzízō, gō'dá drīlīyī tā gólá Kúmú Ôvārī drī átálē trá drílā 'ēlē 'dī 'ēzō. Gólá ūrī ró lōsī 'dī 'ēlē ítú sī íyī áró yī tāsī gō'dá kpá ôjílā 'bādrī mvá nā yī ká sī, ítí rī, drílā lōsī 'dī 'ēzō ngācī sī.

²⁸ Gō'dá ôjílā 'bādrī mvá nā ká ngá íyī bē cījīnō āzā sī rī, gólīyī úsū vō kōrōnyā zā ká Bāálā drī 'dī úfū trá volé gō'dá pārandā Āsērāhā ká rī 'dī óñō trá volé, gō'dá ózā ítí trá vō kōrōnyā zā ká ēdélē trá ó'dí nā 'á tólā. ²⁹ Drīlīyī rīzō íyī íjílī íyī vō 'ásí, “Á'dí 'ē ngá nō nī yā?” Drīlīyī ndāzō lá úsúlī kī, Gīdēyōnā gólá Yōwāsā rī mvá 'ē tā 'dī nī. ³⁰ Gō'dá drīlīyī tā 'bāzō Yōwāsā drī kī, “Ní átrō ání mvá nōlé, mā fū ró gólá! Gólá úfū vō kōrōnyā zā ká Bāálā drī rī trá gō'dá ññō pārandā Āsērāhā ká trá volé gārā drī lá 'ásí.”

³¹ Gō'dá Yōwāsā drī tā átázō ôjílā ndrī ngá 'bā āwā ró yī drī kī, “Ní lē trá āwā 'ēlē má drī Bāálā rī tāsī yā? Ní rī gólá rī tā kólē 'dī yā? Ôjílā ālō tā gólākā kō 'bā rī á'dō drā'á ākpā vō drī āwú ákō. Ózō Bāálā āa'dō pātīī ōvārī 'ī rī, gólá ôfē lāñō ôjílā gólá vō kōrōnyā zā ká gólākā rī ññō 'bā rī drī.”³² Ítólē káyī nā tú, órī Gīdēyōnā rī zīlī Jerúbāb, b tālá Yōwāsā kī, “Bāálā òpā íyī íffīfī, rī'á vō kōrōnyā zā ká gólākā 'ī ññólē volé 'dī.”

Tā Gīdēyōnā drī ôjílā Ísírā'ēlē ká yī āzízō rī

³³ Gō'dá ôjílā Mīdīyānā ká yī ndrī, ôjílā Āmālékā ká yī, gō'dá ōrī gólīyī rī 'bā rīlī vō āgāngbēlē 'á rī drī rú ē'bézō áyágá Jōrōdénī ká mbālē, gō'dá drīlīyī táyā 'bāzō fāfā Jēzērélē ká rī 'á. ³⁴ Gō'dá Līndrī Tāndī Ôvārī ká drī mbārākā fēzō Gīdēyōnā drī. Gīdēyōnā drī tírī'á vōzō āgō gólīyī 'bāsúrú Ābīyēzērē ká yī āzízō 'dēlē yī vósī. ³⁵ Drílā tā áti-áti jōzō ōrī ndrī Mānāsē ká yī drī ánilī 'dēlē yī vó. Drílā kpá tā áti-áti jōzō ōrī Āsērā ká, Zābūlānā ká, gō'dá Nāfātālī ká yī drī, gō'dá gólīyī ání trá ndrī rú ē'bélē gólá bē.

³⁶ Gō'dá Gīdēyōnā drī tā átázō Ôvārī drī kī, “Ní átā trá kī, ní lē trá amā 'balē ôjílā Ísírā'ēlē ká yī pālē. ³⁷ Tāndī ró, má lē trá kābīlīkī 'bí rēlē 'dī ūrūkā lá 'ú'dúlī 'balē vūdrī vō gólá amā drī árajā cāzō rī 'á. Ózō cījīnō rī sī ūndrālī āa'dō cé kābīlīkī 'bí 'dī rú rī, gō'dá āa'dō īnyákú drīī kō rī, gō'dá má á'dō nī'á lá kī, ní lē trá amā 'balē ôjílā Ísírā'ēlē ká yī pālē.”³⁸ Tā 'dī rī drī pātīī rú 'ēzō ítí. Gō'dá Gīdēyōnā drī ngāzō ākpā cījīnō āzā rī sī rī, drílā ūndrālī zāzō 'bí 'dī 'ásí līmuvú ró calē ígā ālō dūū.

³⁹ Gō'dá Gīdēyōnā drī tā átázō Ôvārī drī kī, “Ní á'dō āwā ró má bē kō, má átā cé úlī āzā ándálā ālō. Má ūjū drē tā ándálā ālō 'bí nō sī. Gō'dá nōō rī, 'bí nō ōrī 'á'í ró, gō'dá īnyákú drī āa'dō līmuvú ró.”⁴⁰ Ngācī 'dī sī, Ôvārī drī tā 'dī 'ēzō ítí. Cījīnō āzā rī sī, 'bí 'dī gō'dá trá 'á'í ró, gō'dá īnyákú drī trá līmuvú ró ūndrālī sī.

Tā gólá Gīdēyōnā drī ôjílā Mīdīyānā ká pēzō rī

7¹ Káyī āzā rī sī, Gīdēyōnā gō'dá ôjílā gólākā yī ndrī drī ngāzō ūrū ākpā cījīnō gō'dá táyā 'balē ānyī óró Hārōdā ká rú. Ôjílā Mīdīyānā ká yī 'bā táyā íyíkā fāfā 'á gólē drī-lījī lésī ānyī lūtū Mórē ká 'álā.

² Kúmú Ôvārī kī Gīdēyōnā drī, “Ájū 'bū 'bā ánikā 'dī yī trá rōō. Má lēē kō ôjílā Mīdīyānā ká yī pēlē ájū 'bū 'bā dūū sī, tālá gólīyī ózō kō tā ísūū kī, yī 'ē tā 'dī íyī tāsī, á'dō mā 'dī kō. ³ Ní āzī ájū 'bū 'bā ánikā 'dī yī tā átázō drīlīyī kī, ‘Ôjílā gólá 'bā 'bā ūrī ró rī, ōgō volé 'bā 'álā, gō'dá mā á'dō rī'á ūrūkā lá bē nōngá únī Gílādā ká 'á.” Ítí rī, ájū 'bū 'bā kūtū-nyá'dí-trá-drī-lā-ngā-rī (22,000) drī nízō gólē volé 'bā 'álā, gō'dá ájū 'bū 'bā kūtū-mūdri (10,000) drī lākízō nīngá.

⁴ Gō'dá Ôvārī drī tā átázō kī, “Ájū 'bū 'bā ánikā drē zāā rōō. Ní trō gólīyī līmuvú tí 'álā, gō'dá má á'dō gólīyī lāfálē cā'á ní drī tólā. Ózō má āātā ní drī kī, ájū 'bū 'bā nō á'dō nī'á ní bē rī, á'dō nī'á. Ózō má āātā ní drī kī, ájū 'bū 'bā nō níí ní bē kō rī, gólá níí kō.”⁵ Gīdēyōnā drī ájū 'bū 'bā 'dī yī trōzō līmuvú tí 'álā, gō'dá Kúmú Ôvārī átā drílā kī, “Ní cā ôjílā lāfálē

^b6:32 Tā ífī lá kī, Bāálā ôfē lāñō ôjílā gólá tā ònjí 'ē 'bā gólá rú rī drī.

ālō-ālō gólá lĩmvú àndrà 'bá lãndrà sī òzò òké kátí rí, òjílá gólá íyí 'á'í tĩ 'bá vùdrí lĩmvú mvùlĩ rí 'ásí." ⁶ Ájù 'bù 'bá kámá-nà (300) bē gólíyí lĩmvú àndrà 'bá lãndrà sī drí 'ásí rí, àmbúkú lá 'dĩ 'bá yí ndrĩ àndĩ 'á'í sī lĩmvú mvùlĩ. ⁷ Kúmú Òvãrĩ drí tã àtázò Gĩdēyónã drí kī, "Má à'dò àní p'á'á gò'dá mbàràkã f'è'á àní drí òjílá Mĩdĩyánã kã pèlè ájù 'bù 'bá àníkã kámá-nà (300) gólíyí lĩmvú àndrà 'bá lãndrà sī 'dĩ 'bá yí bē. Ní àtã òjílá ùrúkã yí drí gólè volè 'bã 'álã." ⁸ Ítĩ rí, Gĩdēyónã drí tã 'bázò òjílá ndrĩ 'á'í tĩ 'bá lĩmvú mvùlĩ rí yí drí ngá nyãnyã gò'dá tírĩ'bá yí bē àyèlè òjílá gólíyí lĩmvú àndrà 'bá lãndrà sī rí yí drí, gò'dá drílã gólíyí jòzò 'bã 'álã. Cè ájù 'bù 'bá kámá-nà lãkĩ trá ájù 'bùlĩ. Táyã ájù 'bù 'bá Mĩdĩyánã kã kã yí kã rí trá gólè vùdrí lésí ró fãfã 'á ájù 'bù 'bá Gĩdēyónã kã rí yí drí.

⁹ Ngácì nã sī, Kúmú Òvãrĩ drí tã 'bázò Gĩdēyónã drí kī, "Ní ngá ùrú gò'dá 'dèlè táyã ájù 'bù 'bá Mĩdĩyánã kã yí kã rí drĩ, mà rí'á mbàràkã f'è'á àní drí gólíyí pèzò. ¹⁰ Gò'dá ní à'ã'dò ùrĩ ró rí, ní ní cú táyã 'á tólã rú ì'bù 'bá àníkã Púrã bē. ¹¹ Ní à'dò tã gólíyí drí rízò àtálã rí àr'í'á, gò'dá ní à'dò 'bã'á cú ùrĩ àkò 'dèlè gólíyí drĩ." Ítĩ rí, Gĩdēyónã gò'dá rú ì'bù 'bá íyíkã Púrã bē drí nízò càlè táyã ájù-'bã-àzĩ gólíyíkã kã 'dĩ lãgátĩ tólã. ¹² Òjílã Mĩdĩyánã kã, òjílã Àmálèkã kã gò'dá òrĩ òjílã gólíyí gò 'bã vò àgàngbèlè lésí lã'bù trá fãfã 'ásí òzò òmbí àdúgù'b'í kátí, gò'dá gólíyí cù gãmèlè bē dũdũ nyè òzò sínyítã ífí áyágá tĩ sī rí kátí.

¹³ Gò'dá Gĩdēyónã àcã bē rí, drílã tã àrízò àgò àzã rí'á àbĩ-àbĩ tã ng'á'á àzĩ-àzĩ lá drí. Gólã rí'á tã àtã'á kī, "Má drí àbízò kī, àmbãtã àngĩ 'bèlè bārèl'è 'ásí drí lílízò nĩ'á gũgũ 'bèlè. Gũgũ drí rú ùtúzò ndrĩ vùdrí."

¹⁴ Gò'dá àzĩ-àzĩ lá drí tã lógòzò kī, "Dĩ à'dò 'bã'á ájù 'bù 'bá Ìsir'àlélè kã, Gĩdēyónã, Yòwásã rí mvã ì'dí! Tã 'dĩ ífí lá à'dã tã àzã 'í kò! Òvãrĩ fè mbàràkã trá drílã Mĩdĩyánã gò'dá ájù 'bù 'bá àmákã yí drĩlĩ ndrì!"

¹⁵ Gò'dá Gĩdēyónã àrĩ bē àbĩ-àbĩ àgò 'dĩ kã gò'dã tã ífí lá yí bē ndrĩ rí, drílã 'dèzò íyí 'á'í drĩ gò'dã Kúmú Òvãrĩ rí ìnjĩlĩ. Gò'dã drílã gòzò volè táyã Ìsir'àlélè kã rí 'álã tã àtálè kī, "Ní ngá ùrú! Kúmú Òvãrĩ rí'á mbàràkã f'è'á àmã drí ájù 'bù 'bá Mĩdĩyánã kã drĩlĩ!"

¹⁶ Gò'dã drílã ájù 'bù 'bá íyíkã kámá-nà 'dĩ lãfálè lá yí cãzò vò 'ásí nã, gò'dã tírĩ'bã fèzò àgò àlò-àlò drí gò'dã lĩmvò mvã cú lãmbã bē ìyí 'ásí rí yí bē. ¹⁷ Drílã tã àtázò drílíyí kī, "Òzò mà òcã trá táyã 'álã rí, ní ndrè mà, gò'dã nĩ 'è tã gólã má drí 'èlè rí. ¹⁸ Òzò mà òvò tírĩ'bã trá ájù 'bù 'bá lãkĩ 'bã má bē rí yí bē rí, gò'dã nĩ gò ró àníkã volè ndrĩ drí táyã rú sī, gò'dã mà òdtrè ró tã bē kī, 'Kúmú Òvãrĩ drí gò'dã Gĩdēyónã drì!"

¹⁹ Gĩdēyónã yí ájù 'bù 'bá íyíkã kámá-àlò 'dĩ yí bē drí nízò càlè táyã 'á tólã ngácì ítò 'á, àkpã drè lómígówã òjãrè rí volè drí lá 'á. Gò'dã drílíyí tírĩ'bã 'dĩ yí vòzò gò'dã lĩmvò mvã gólíyí drí trólè nã yí ùfúzò volè, ²⁰ Gò'dã ájù 'bù 'bã vò 'ásí rí 'dĩ yí 'è ìyí kpã ítí. Drílíyí ndrĩ lãmbã rúzò ìyí drí-líjĩ sī, tírĩ'bã ìyíkã drí-àgò lésí, gò'dã drílíyí òtrézò tã bē kī, "Mã 'bù ájù Kúmú Òvãrĩ drí gò'dã Gĩdēyónã drì!" ²¹ Ájù 'bù 'bã àlò-àlò ndrĩ drí àdrézò vò ìyíkã 'ásí drí táyã rú sī, gò'dã ájù 'bù 'bã ájù-'bã-àzĩ kã 'dĩ yí drí rãzò volè cú òtrè-òtrè bē. ²² Ájù 'bù 'bã Gĩdēyónã kã yí òtírĩ rĩ zã tírĩ'bã ìyíkã volè rí, Kúmú Òvãrĩ drí ájù-'bã-àzĩ Gĩdēyónã kã 'dĩ yí 'bázò ìyí à'dìl'ĩ àkpã ìyí vò 'ásí lígú àndrè sī. Drílíyí rãzò gólè Zàrètãnã 'álã càlè bùúú Bètè Sítã 'álã, gò'dã càlè bùúú 'bãdrĩ mvã Àbèlè Mèhólã 'á ànyí Tãbátã rú.

²³ Gò'dã ájù 'bù 'bã òrĩ Nãfátálã kã, Àsèrà kã, gò'dã Mánásè kã yí bē ndrì, àázì gólíyí trá ndrì, gò'dã gólíyí drò òjílã Mĩdĩyánã kã yí trá. ²⁴ Gĩdēyónã jò vòrà 'bã yí trá òjílã 'bãdrĩ Èfèrémã kã lútú yí bē rí 'álã rí 'bã yí drí tã àtálè kī, "Ní àní, mà 'dè ró ájù bē òjílã Mĩdĩyánã kã yí drĩ. Ní àdrè gágá gólè áyágá Jòròdèní kã ngá lésí càlè bùúú Bètèbàrà 'álã, ájù 'bù 'bã Mĩdĩyánã kã yí òzò mbàlã ìyí kò." Òjílã Èfèrémã kã yí àzízò kpãkã àlò, gò'dã drílíyí áyágá Jòròdèní kã càlè bùúú Bètèbàrà 'álã yí vò lá lókízò. ²⁵ Drílíyí kúmú rĩ òjílã Mĩdĩyánã kã drílĩ nã yí rúzò, Òrèbè yí gò'dã Zébè bē. Gólíyí fù Òrèbè ròvò zìl'ì Òrèbè^d rí drĩ, gò'dã úfù Zébè vò zìl'ì vò lò'wã àlã'bã zã kã Zébè rí 'álã. Drílíyí 'dèzò zã ájù 'bù 'bã Mĩdĩyánã kã yí

⁹7:13 Bārèl'ì rí'á ngá àrú òzò àràjã kátí.

⁴7:25 Úzì ròvò 'dĩ rú lá Òrèbè 'dì òdrã Òrèbè kã vòsì. Gò'dã úzì vò lò'wã àlã'bã zã kã 'dĩ rú lá Zébè 'dì kpã òdrã Zébè kã rí vòsì.

vó, gō'dá drīlyī Ōrēbē yī Zēbē bē drī lā yī átrōzō ítú drī áfōrē áyágá Jōrōdēnī ká drī rī lésī Gīdēyōnā ngálá, gólá rī trá gōlē áyágá Jōrōdēnī ká gō 'bá ítú drī firī lésī rī 'álá.

Tā ōjlā Mīdīyānā ká pēzō ādūkū lā ró rī

8¹ Gō'dá ōjlā Ēfērēmā ká yī drī tā átázō Gīdēyōnā drī kī, “Nī āzī āmā kō á'dō tāsī, ítú ānī drī nīzō 'délē ājū bē ōjlā Mīdīyānā ká drī rī sī?” Gólīyī ítī tā 'dī āwā sī.

² Gō'dá drīlā tā lōgōzō kī, “Tā gólá má drī ícázō 'lélá rī ícá kō 'l'bilī tā ānī drī 'lélá rī bē. Gbō lé tá fīnyáwá gólá ānī ōjlā Ēfērēmā ká drī 'lélá rī trá gārā tā 'bāsúrú ámákā ndrī drī 'lélá rī drī rī sī. ³ Nī fū kúmú rī ōjlā Mīdīyānā ká trá, Ōrēbē gō'dá Zēbē bē mbārākā Ōvārī ká sī. Má 'è á'dō 'dī ícá 'bá tā 'dī bē?” Gólá átálé bē tā 'dī ítī rī, ōmbā gō'dá trá yū.

⁴ Ítú nā sī, Gīdēyōnā gō'dá ājū 'bū 'bá íyíká kámá-nā 'dī yī bē mbā ítī áyágá Jōrōdēnī ká rī drī lā trá. Gólīyī trá lāñō ró, gō'dá zāā ājū-'bá-āzī nā yī drō'á. ⁵ Gólīyī cā bē Sūkátā 'álá, drīlā tā átázō ōjlā jārībā nā ká yī drī kī, “Ōō, nī áfē ngá nyānyā ājū 'bū 'bá ámákā nō yī drī. Gólīyī trá lāñō ró, gō'dá āmā drē zāā Zēbā gō'dá Zālāmúnā, kúmú āngí āngí Mīdīyānā ká 'dī yī drō'á.”

⁶ Gō'dá drī-'bá Sūkátā ká yī drī tā átázō kī, “Mā á'dō ngá nyānyā fē'á ājū 'bū 'bá ániká drī á'dō tāsī? Nī rú drē Zēbā yī gō'dá Zālāmúnā bē kō.”

⁷ Gō'dá Gīdēyōnā kī, “Tāndī ró! Ōzō Kúmú Ōvārī ōfē Zēbā yī gō'dá Zālāmúnā bē trá má drīgá rī, má á'dō ānī cā'á ōnjī ró āsōpá fē ōnjóró'bí ró rī sī!”

⁸ Gō'dá Gīdēyōnā drī nīzō jārībā Pēnīyélē ká 'álá gō'dá kpá tā ālō-ālō 'dī ítīlī ōjlā tólá nā yī tí sī, gō'dá ōjlā Pēnīyélē ká yī lōgō kpá tā nyé ōzō ōjlā Sūkátā ká nā yī tí. ⁹ Ítí rī, drīlā tá átázō gólīyī drī kī, “Mā á'dō āgō'á tāndī ró gō'dá kpá cú rú bē. Gō'dá ōzō má āāgō trá rī, má á'dō jó tōrōngōlō ānikā nō úfú'á!”

¹⁰ Zēbā yī gō'dá Zālāmúnā bē ítī trá Kārīkórī 'álá ājū 'bū 'bá íyíká yī bē. 'Dī ājū 'bū 'bá ndrī á'dō 'bá ōrī gólīyī rī 'bá vō āgāngbēlē 'álá rī yī ká, ááyē cé ājū 'bū 'bá kútū-múdrī-drī-lā-ngā-njī (15,000). Úfú'á ājū 'bū 'bá trá kútū-kámá-ālō-drī-lā-ngā-nyá'dī-trá (120,000) gólīyī 'ásī. ¹¹ Gīdēyōnā yī nī kōrō vō ōjlā rī 'bá vō drī kpá 'bá ró rī yī ká rī 'ásī, ítú drī áfōrē lésī Nóbā gō'dá Jōgbēhā bē rī drī, gō'dá drīlyī cázō táyā ājū-'bá-āzī íyíká 'dī ká 'á ūgúlí lésī ró, gō'dá 'dézō gólīyī drī ājū bē nyī ró. ¹² Kúmú rī ōjlā Mīdīyānā ká nā yī Zēbā gō'dá Zālāmúnā bē, rá ítī trá volé ājū 'bū 'bá gólīyíká yī bē, gō'dá Gīdēyōnā yī drī gólīyī drōzō nī'á rúlá, gō'dá ājū 'bū 'bá gólīyíká pēzō ndrī.

¹³ Gō'dá Gīdēyōnā ōtírī āgō ājū lésī rī kōrō pávó úní lāfálē sī rī zīlī Hērēsē 'ásī rī lésī rī, ¹⁴ drīlā ágámvá āzā rúzō gólá Sūkátā lésī gō'dá tā ítīzō tí lā drī-'bá āmbā-āmbā Sūkátā ká rú lā yī ítīlī. Ágámvá 'dī drī drī-'bá āmbā-āmbā rú ítīzō nyá'dī-nā-drī-lā-ngā-múdrī-drī-lā-ngā-njī-drī-lā-rī (77) Gīdēyōnā drī. ¹⁵ Gō'dá Gīdēyōnā drī nīzō drī-'bá 'dī yī ngálá tā átálé kī, “Nī ítū tá gólá ānī drī gāzō dó āmā pālē rī! Nī kī, nī ícá ngá nyānyā fēlē ājū 'bū 'bá ámáká lēndē 'bá trá lāñō drī 'dī yī drī kō, tálá má rú drē Zēbā yī gō'dá Zālāmúnā bē kō. Tāndī ró, gólīyī 'dī rī'á nō!” ¹⁶ Drīlā gō'dá āsōpá fē átrōzō ōnjóró'bí ró drī-'bá Sūkátā ká 'dī yī cázō 'dī sī lā.

¹⁷ 'Dī vósí rī, drīlā kpá nīzō Pēnīyélē 'álá ājū 'bū 'bá íyíká yī bē. Drīlyī jó tōrōngōlō 'dīlī tólá nā ítīzō gō'dá āgō jārībā 'dī ká yī úfúzó ndrī.

¹⁸ Gō'dá Gīdēyōnā drī Zēbā yī Zālāmúnā bē ítīzō kī, “Nī fū āgō āngō rī yī 'dī Tābōrō 'álá yā?” Drīlyī tá lōgōzō kī, “Gólīyī nyé ōzō ní tí, gólīyī ālō-ālō ndrī ōzō kúmú rī mvá kátí.”

¹⁹ Gīdēyōnā kī, “Gólīyī āmā ādrúpí yī 'dī, āmā āndrē rī mvá yī 'dī. Má ítīrī lātrírí ānī drī kī, ōzō tí nī ōrō gólīyī fūū kō rī, má ícá kō tí 'é'á ānī fūlī.” ²⁰ Gō'dá drīlā tá átázō ítī mvá āgō sījī rú bē Jētā rī drī kī, “Ní fū gólīyí!” Gō'dá mvá āgō 'dī lōfōó lígú āndrē íyíká kō. Gólá ūrī ró, tálá gólá drē cé fīnyáwá ítī.

²¹ Gō'dá Zēbā yī Zālāmúnā bē drī tá átázō Gīdēyōnā drī kī, “Ní ānī, ní fū āmā nī. Āgō ō'è lósí āgō ká.” Ítí rī, Gīdēyōnā drī gólīyī úfúzó kpārājí gō'dá māngálá dáábō ká 'līlī gámēlē gólīyíká 'dī yī ōmbē lā yī 'ásī rī trōzō.

Tā ōnjí Gīdēyónā drí 'élé rí

²² 'Dīn vósí rí, ōjílá Ísírā'élé ká yí drí tā átázó Gīdēyónā drí kī, “Ní 'á'dò drī-'bá āmáká ró, ní gō'dá ání mvá, gō'dá ání ózōwá yí bē 'á'dò 'báá nī drī-'bá āmáká ró ání volé drī 'á, tálá ní pá amá trá ōjílá Mīdīyánā ká yí drígá sī.”

²³ Gīdēyónā drí tā lōgōzò kī, “Má ícá kò 'á'dólé drī-'bá āniká ró, ngátá amá mvá yí kpá kò. Kúmú Òvārí 'á'dò 'bá'á nī drī-'bá āniká ró.” ²⁴ Gō'dá drílá zāá tā átázó kī, “Má íjī drē tā álò ání ngá lésí. Ání ndrī 'álò-álò, ní afé ngá bí ká tìbè àní drí trólé trá ōjílá Mīdīyánā ká yí drígá sī rí yí má drí.” (Ōjílá Mīdīyánā ká 'dì 'bá yí, gólíyí Ísimélē rí ózōwá yí 'dì, rí íyí trá nyé ózò ōjílá gólíyí vò kpá 'bá ró rí yí kátí. Rí íyí ngá bí ká dáábò 'ásí rí solé.)

²⁵ Ōjílá 'dì yí drí tā lōgōzò kī, “Má 'á'dò fē'á lá ní drí àyíkò sī.” Gólíyí drí ítá lājázò vūdrí, gō'dá ōjílá 'álò-álò ndrī drí ngá bí ká gólíyí drí 'ù'dúlí trá ná yí 'bázò drī lá. ²⁶ Ngá bí ká gólá Gīdēyónā drí úsúlí rí lānjī-lānjī lá trá ózò kíló nyá'di-trá kátí, 'dīí rí ngá lágú 'bá lágú sūsú ró rízó 'balá gámélē òmbè 'á rí gō'dá ítá sūsú gólá kúmú 'ángí 'ángí Mīdīyánā ká yí drí rízó sūlá rí lá ákò. ²⁷ Gīdēyónā drí ngá líndrī ázà èdézó dáábò 'ásí gō'dá 'balé 'bādrī mvá íyíká Ōfārā 'á. Ōjílá dūú Ísírā'élé ká yí drí Òvārí rí gázò dó gō'dá nízó tólá ngá líndrī 'dì írátálé 'dì òvārí ró, gō'dá trá tá ùjū 'í Gīdēyónā drí 'bá-tí íyíká bē tá ōnjí 'dì 'ē ká.

²⁸ Ítí rí, ōjílá Ísírā'élé ká pē ōjílá Mīdīyánā ká trá, gō'dá lāṅṅó ázà trá yú. Ōjílá rí trá tá 'á'dí sī ndrò nyá'di-rí sī, būúú Gīdēyónā drí drázó.

Tā òdrā Gīdēyónā ká tāsí rí

²⁹ 'Ájū 'dī vósí, Gīdēyónā drí nízó gólé 'bādrī íyíká rí 'álá gō'dá rílí tólá. ³⁰ Gólá cú 'ágò mvá bē nyá'di-ná-drī-lá-ngá-múdrí (70), tálá gólá ókò bē rōò. ³¹ Gólá kpá 'ánjò ázà bē Sèkémé 'álá, 'ánjò rí 'dī tī mvá 'á'gò trá 'álò drílá, gō'dá gólá zí mvá rí 'dī rú lá 'Ábiméléké.

³² Gīdēyónā Yōwásá rí mvá òtírí drāá rí, gólá trá 'árāká ró, gō'dá ó'bá gólá trá 'bú átá lá Yōwásá ká 'á, 'bādrī Ōfārā ká 'á, 'bādrī 'bāsúru 'Ábīyézá ká 'á.

³³ Ōdrā Gīdēyónā ká vósí rí, ōjílá Ísírā'élé ká trá kpá 'ódí tá lèlè ákò Kúmú Òvārí 'á, gō'dá rízó Bāálá 'ínjílí 'dì òvārí ró. Drílíyí líndrī Bāálá ká yí èdézó, gō'dá Bāálá Bērítē rí 'balé 'ínjílí òvārí íyíká ró. ³⁴ Gō'dá ítí, gólíyí jà 'ùgúlí trá Kúmú Òvārí íyíká drí, gólíyí pá 'bá 'ájú-'bá-ázi íyíká rí 'bá drí gólíyí rú sī rí 'ásí. ³⁵ Tá 'dì 'bá yí 'ásí ndrī gólíyí 'báá 'bá-tí Gīdēyónā ká lóvò lá kò, gbò lè tá tándí ndrī gólá drí 'élé trá ōjílá Ísírā'élé ká yí drí ná sī.

Tā 'Ábiméléké drí 'újūzò yí 'á'dò ró kúmú 'ángí ró rí

9 ¹ Gīdēyónā rí mvá 'Ábiméléké drí nízó jārībā Sèkémé ká 'álá, vò gólá rí 'ándré rí 'áro yí ndrī drí rízó rílí rí 'á lá, gō'dá tá 'átalé gólíyí drí, ² 'íjī ró íyí 'ágò Sèkémé ká yí kī, “Ní 'á'dò tá 'ángò rí njí'á 'dì yā? 'Dīyímvá nyá'di-ná-drī-lá-ngá-múdrí Gīdēyónā ká òrī ndrī drī-'bá ró ngátá cé 'ágò 'álò 'dì yā? Ní 'íshū drē kī, 'Ábiméléké 'dì 'ání mvá ífífí 'ání 'á'í 'ásí rí 'dì.” ³ 'Ándré lá rí 'áro yí drí tá 'dì átázó ōjílá Sèkémé ká drí gólá rí tāsí. Gō'dá ōjílá Sèkémé ká drí tá 'bázò 'delé 'Ábiméléké vósí, tálá gólá gólíyí 'áro 'í. ⁴ Drílíyí sílívá 'íyí fèzò drílá nyá'di-ná-drī-lá-ngá-múdrí jò òvārí 'ábarádá'gò Bāálá Bērítē rí ká 'ásí, gō'dá láfá 'dì sī rí drílá lòsì ákò lè 'bá gízò 'á'dólé 'ájú 'bū 'bá íyíká ró. ⁵ 'Ábiméléké yí drí nízó íyí 'átá drí jò 'álá Ōfārā 'álá, gō'dá tólá rōvò drī 'álá rí drílá íyí 'ádrúpí nyá'di-ná-drī-lá-ngá-múdrí rí yí 'úfúzò ndrī, Gīdēyónā rí mvá yí. Gō'dá Jótámá mvá 'á'dú Gīdēyónā ká lāpí yí cú, gō'dá úfú gólá kò. ⁶ Gō'dá ōjílá ndrī Sèkémé ká gō'dá Bétē Mílò ká yí bē drí rú 'èbézó gō'dá nílí fè 'ángí zē 'álá Sèkémé 'álá, vò 'dì 'á rí, gólíyí drí 'Ábiméléké rí 'bázò kúmú 'ángí ró.

⁷ Gō'dá Jótámá 'á'í tá 'dì bē rí, drílá nízó 'ádrélé 'únj drī Gērízímí ká 'á 'úlí 'átalé 'úrú òtré-òtré sī gólíyí drí kī, “Ní 'á'í má, 'ání ōjílá Sèkémé ká, gō'dá Òvārí 'á'á'í 'ání! ⁸ 'Káyí 'ázá sī, fè ndrī 'èbè rí trá kúmú 'èpèlè 'íyí drí. Drílíyí tá átázó 'áwá fè drí kī, 'Ní 'á'dò kúmú 'ámáká ró.” ⁹ Gō'dá 'áwá fè 'dì drí tá lōgōzò kī, 'Má 'ó'í 'ání drílí rí, 'ícá trá má drí dō lófò-lófò 'è'è lá 'áyézó, gólá 'balé rízó òvārí yí gō'dá ōjílá mvá yí bē 'ínjílí rí.” ¹⁰ Gō'dá fè 'dì 'bá yí drí tá átázó fè kánágòwá ká drí kī, 'Ní 'ání 'á'dólé kúmú 'ámáká ró.” ¹¹ Gō'dá fè

kānāgōwá ká 'dī drí tā lōgōzō kī, 'Má ōrī ānī drīlī rī, icā trá má drí lō'wá āsō-āsō ámákā nō 'ē'ē lá áyézó.' ¹² Ítí rī, fē 'dī 'bá yí drí gō'dá tā 'bāzō alá'bá drí kī, 'Ní ānī á'dólé kúmú ámáká ró.' ¹³ Gō'dá alá'bá 'dī drí tā lōgōzō kī, 'Má ōrī ānī drīlī rī, icā trá má drí ōdrá ámáká 'ē'ē lá lō'wá 'ásí rī áyézó, gólá rī 'bá ōvārí yí gō'dá ōjílá mvá yí bē rī 'bálé áyíkó ró rī.' ¹⁴ Ítí rī, fē ndrī drí tá átázó ólófī fē drí kī, 'Ní ānī á'dólé kúmú ángí ámáká ró.' ¹⁵ Ólófī fē drí tá lōgōzō kī, 'Ōzō nī ōlē pātījī má drí á'dólé kúmú ángí ānīká ró rī, gō'dá nī ēdē gūgū ānīká ámá líndrī 'á, má á'dō ānī vō ndrē'á. Ōzō nī ōlē 'ēlá kō rī, má á'dō lāsī 'bá'á āsōpá gárá ámáká nō sī fē ángí Lebānānā ká zálé.'"

¹⁶ Nīngá sī, Jótámā drí rízó tā átálé kī, "Ánī té tā mbī 'bá 'ī ānī drí Ābīmēlēkē rī ēpēzō á'dólé kúmú ángí ānīká ró yā? Nī ĩnjī tā tāndī Gīdēyōnā ká fī té trá gō'dá 'bā-tī gólákā vó lá ndrēndrē sī dódó té tā 'ē'ē gólákā vó lá ró yā? ¹⁷ Nī ĩsū tā drē, áamá átá 'ē ájū trá ānī tāsī. Gólá fē iyī lédrē-lédrē trá ānī pālē ōjílá Mīdīyānā ká yī drīgá sī. ¹⁸ Gō'dá āndrō nō, nī jā rú trá ōnjī ró 'bā-tī áamá átá ká rú. Nī ūfū mvá ágó gólákā yī trá nyá'dī-nā-drī-lā-ngā-mūdrī 'dó rōvō ālō drījī. Gō'dá cé Ābīmēlēkē rī tāsī, gólá rī mvá ágó tīlī ōkó gólá rú 'ī'bū 'bá áamá átá ká ró rī bē, tálá gólá ānī áró 'ī, nī 'bā gólá trá kúmú ángí ānīká ró. ¹⁹ Gō'dá ngbāangbānō rī, ōzō tī tá ānī drī 'ēlē āndrō nō Gīdēyōnā drī 'bā-tī gólákā yī bē āá'dō trá tā mbī 'ī rī, gō'dá nī á'dō áyíkó ró Ābīmēlēkē bē gō'dá gólá āá'dō kpá ānī bē áyíkó ró. ²⁰ Gō'dá ōzō āá'dō tī kō rī, má zī Ōvārī kī, lāsī ōngá Ābīmēlēkē ngá lésí ōzā ró ōjílá Sēkémē ká yī gō'dá Bété Mílō ká bē. Gō'dá lāsī ōngá kpá ōjílá Sēkémē ká yī gō'dá Bété Mílō ká bē ngá lésí Ābīmēlēkē rī zálé." ²¹ Gō'dá tálá Jótámā ūrī ró iyī ádrúpī Ābīmēlēkē rī tāsī rī drí, gólá drí rázō jējē ró gō'dá nīlī rīlī Béré 'álá.

²² Nīngá sī, Ābīmēlēkē rī trá kúmú ró ōjílá Īsrā'elē ká yī drīlī ndrō nā sī. ²³ Gō'dá tī, Ōvārī drī Ābīmēlēkē yī gō'dá ōjílá Sēkémē ká yī bē 'bāzō á'dólé ōmbā ró iyī vō 'ásí, gō'dá drīlīyī rú jázó á'dólé ájū-'bā-ází ró Ābīmēlēkē rú. ²⁴ Tā 'dī 'ē rú tī, tálá Ōvārī ōfē ró lāñō Ābīmēlēkē yī ōjílá Sēkémē ká 'dī 'bá yí bē drí tá drīlīyī Gīdēyōnā rī mvá ágó yī ūfúzó nyá'dī-nā-drī-lā-ngā-mūdrī rī tāsī. ²⁵ Ōjílá Sēkémē ká yī drí ájū 'bū 'bá lāpízó ōjílá Ābīmēlēkē ká yī tēlē únī drī āpírī 'álá, gō'dá gólīyī rī trá ngá ōjílá gólīyī rī 'bá lāvūlī tólá sī pávó iyíká 'ásí rī yí ká ōpálé. Ōdrī tá 'dī átázó Ābīmēlēkē drī.

²⁶ Gō'dá Gálá, Ēbédē rī mvá drí ānīzō ácalé Sēkémē 'álá ádrúpī lá yí bē, gō'dá ōjílá Sēkémē ká yī drí tá ĩsū iyíká 'bāzō ālō gólá 'á. ²⁷ Drīlīyī ndrī nīzō ámvú ōdrá alá'bá ká rī ká 'álá, nī'á lō'wá lá ōkílí, nīzō ōdrá ēdélé 'dī sī lá, gō'dá drīlīyī kārámā 'ézó. Drīlīyī nīzō jó ōvārī iyíká nā 'álá. Tólá rī, gólīyī drí ngá nyázó gō'dá ngá mvúzó gō'dá tá 'ī'bīlī Ābīmēlēkē rú. ²⁸ Gálá drí tá átázó kī, "Ámá ōjílá líká ángó rī 'dī rī 'bá Sēkémē 'á nō? Mā rī Ābīmēlēkē rī ĩnjīlī á'dō tāsī yā? Gólá kó á'dī 'dī? Gīdēyōnā rī mvá gólá Zēbūlū drí tá 'bā'bā trōzō drīgá lá sī rī! Gō'dá má á'dō gólá rī ĩnjī'á á'dō tāsī yā? Nī ĩnjī cé ānī á'byá Hāmórā 'dī, gólá 'bāsúrú ānīká ítō 'bá rī! ²⁹ Tí má ōrō 'bāā drī-'bā ōjílá nō 'bá yí ká 'ī rī, má á'dō 'bā'á ōmbā ró Ābīmēlēkē bē! Má á'dō tá átá'á drílá kī, 'Ní ēdē ájū 'bū 'bá ānīká, nī ānī ró ájū 'būlī áamá bē!'"

³⁰ Zēbūlū drī-'bá jārībā nā ká ró rī drí á'dózó ōmbā ró tá gólá drí árílí Gálá drí átálé 'dī tāsī. ³¹ Drílá vōrā józó Ābīmēlēkē drí jārībā Ārúmā ká rī 'álá kī, "Ēbédē rī mvá Gálá ádrúpī lá yí bē áca iyī trá Sēkémē 'á, gō'dá gólīyī ĩsū tá trá ānī áyélé áfílí jārībā nō 'á kō. ³² Gō'dá ngbāangbānō rī, nī ájū 'bū 'bá ānīká yí bē, nī ānī ngáčī bē ānī lāpílí ōmā lésí ró. ³³ Nī ngá ró ūrú ákpá cījínó tū drí áfōrē 'á, gō'dá nī 'dē ró ájū bē gólīyī jārībā 'á rī yí drījī nyī ró. Gō'dá ōzō Gálá gō'dá ájū 'bū 'bá iyíká yí bē ááfō iyī trá jārībā 'ásí ájū 'bū 'bá iyíká yí bē rī, nī 'ē gólīyī ōnjī ró ōzō ní drí ícārē tī!"

³⁴ Ítí rī, Ābīmēlēkē yī ájū 'bū 'bá iyíká yí bē ndrī drí ānīzō ngáčī sī gō'dá iyī lāpílí ānyī jārībā Sēkémē ká rú vō 'ásí ngíngī sū. ³⁵ Gō'dá Ābīmēlēkē ájū 'bū 'bá iyíká yí bē drí Gálá rī ndrēzō áfō'á ádrélé ájū tī jārībā ká 'á rī, drīlīyī ngázó ūrú vō iyī lāpí ká yí 'ásí. ³⁶ Gálá drí gólīyī ndrēzō gō'dá tá átázó Zēbūlū drí kī, "Ní ndrē, ájū 'bū 'bá rī'á árí'á úní'ē drī āpírī

9:36 Únī 'dī 'bá yí rī'á ānyī jārībā Sēkémē ká rú.

lési!” Gō'dá Zēbūlū drí tā lōgōzō drílā kī, “Nā 'bá yí cé ngá líndrī 'í úní drī, à'dó kò àjú 'bū 'bá 'í.”

³⁷ Gō'dá Gálá drí tā átázó kpá ó'dí kī, “Ní ndrē, òjílá rí'á àr'á úní drī àpírí lésí gō'dá òjílá vò àlò 'á rí iyí ànìlì kòrò pávó fè àngí bè rí 'ásí vò lāndrī 'bá ká rí 'á!”

³⁸ Gō'dá Zēbūlū drí tā átázó drílā kī, “Tā àniká rí'á àtálá àmbá nò àngò yā? Ní 'dī tā tīj 'bá kī, mā rí Ābīmēléké rí ìnjílá à'dò tāsí yā? 'Dī àjú 'bū 'bá gólíyí àní drí rīzò ndrēlā vò tàkò ró rí 'dī. Ní fò 'í'á lā ngbāāngbānò àjú 'būlì gólíyí bē.”

³⁹ Ítí rí, Gálá drí àjú 'bū 'bá Sèkémé ká lófòzò 'í'á 'délé àjú bē Ābīmēléké yí bē. ⁴⁰ Gō'dá Ābīmēléké yí drí gólíyí dròzò. Gálá yí drí rāzò. Gō'dá Ābīmēléké yí drí gólíyí ùfúzó rōò cālè būúú jārībā tī. ⁴¹ 'Dī vósí rí, Ābīmēléké yí drí gōzò rílì àkpá Àrúmā 'á, gō'dá Zēbūlū òjílá iyíká bē drí Gálá yí dròzò àdrúpí lā yí bē volé Sèkémé 'ásí, tálá gólíyí òzò gōò tólá kò.

⁴² Ídrú rí tī, Ābīmēléké drí tā-vò ùsúzó òjílá Sèkémé ká yí trá tā èdè'á nīzò 'í'á lā àmvú 'á. ⁴³ Ítí rí, drílā àjú 'bū 'bá iyíká tròzò nílí ànyí Sèkémé rú. Gólá drí lāfálé lā yí cāzò vò 'ásí ngīngí nā, gō'dá gólíyí lāpízò òmā 'á, rí'á òjílá Sèkémé ká tēlè. Ābīmēléké yí drí òjílá ndrēzò àfò'á jārībā 'ásí rí, drílíyí àfòzò volé vò 'díyí lāpì ká 'ásí gólíyí ùfúlí. ⁴⁴ Ābīmēléké gō'dá àjú 'bū 'bá iyíká bē òtírí nī sísí 'á lā jārībā tī lókilí rí, òjílá vò rí 'ásí iyí lāpì 'bá rí yí drí ànīzò 'délé àjú bē òjílá àfò 'bá jārībā 'ásí nā yí drī, gólíyí ùfúzó ndrī. ⁴⁵ Àjú drí rú 'èzò 'tú kàlū. Ābīmēléké drí jārībā 'dī rūzò, òjílá 'á lā rí yí ùfúzó ndrī, jò yí ùfúzó, gō'dá 'à'í-nyá lódázó^f ndrī 'á lā sī.

⁴⁶ Gō'dá òjílá gólíyí rí 'bá trá jārībā mvá zílí Jò Tòrōngòlò Sèkémé ká rí 'á lā rí àrī tā 'dī bē rí, drílíyí nīzò jò àngí òvārí Bāálá Bēríté ká rí 'á lā àrílí vūdrí 'á lā vò rú lāpì ká 'á lā ngá pāpā tāsí. ⁴⁷ Àátá trá Ābīmēléké drí kī, gólíyí è'bè rú trá tólá. ⁴⁸ Ítí drílā nīzò àjú 'bū 'bá iyíká yí bē úní Zālāmóná ká drī 'á lā. Tólá rí, drílá òlówá tròzò fè gárá gāzò, gō'dá 'bāzò lā iyí àngbálángò 'á. Drílá tā átázó àjú 'bū 'bá iyíká 'dī yí drí 'èlā 'wā'wā nyé iyíká 'dī tī.

⁴⁹ Gō'dá àjú 'bū 'bá 'dī 'bá yí drí fè gárá 'dī yí àgāzò, gō'dá drílíyí 'dézò Ābīmēléké vósí gō'dá fè gárá 'dī 'bá yí lódròzò vò àngí rú lāpì ká 'dī rú. Drílíyí lāsí sòzò fè gárá 'dī 'bá yí 'á, gō'dá òjílá vò àngí rú lāpì ká 'dī 'á rí yí drí òdrázò ndrī, òzò kútú-àlò kátí, àgò yí gō'dá òkò yí bē ndrī.

⁵⁰ Gō'dá Ābīmēléké drí nīzò Tēbézē 'á lā, filí jārībā 'ásí ndrī, gō'dá rùlā. ⁵¹ Jò tōrōngòlò èdélé àmbá-àmbá ró rí bē tólá, gō'dá àgò ndrī òkò yí bē jārībā 'á drī-'bá yí bē ndrī rā iyí trá jò 'dī 'á tólá. Drílíyí àtí 'icízò gō'dá mbāzò úrú 'á lā ró. ⁵² Gō'dá Ābīmēléké drí ànīzò 'délé òjílá jò 'á lā rí yí drī, drílá nīzò àtí à'bālè nā 'á lā 'è'á lāsí solé 'á lā. ⁵³ Gō'dá òkò jò 'dī drī 'á lā rí drí kúní ngá 'í ká àvūzò à'délé Ābīmēléké rí drī òlè. ⁵⁴ Gō'dá Ābīmēléké drí ágámvá gólá rí 'bá drī-lāfā iyíká trólè 'dī àzízò gō'dá tā 'bāzò drílā kī, “Ní lófò lígú àndrè àniká àmá fúzó. Má lèè kò òjílá drí tā átázò kī, òkò fú mà nī.” Ítí ágámvá 'dī drí gólá rí 'dīzò lígú àndrè sī, gō'dá drílā drāzò. ⁵⁵ Gō'dá òjílá Ísírà'èlè ká yí ndrē bē Ābīmēléké drā trá rí, drílíyí àjú àyézò gō'dá nīzò ndrī gólè 'bā 'á lā.

⁵⁶ Látí 'dī 'ásí, Òvārí lógò tā ònjí Ābīmēléké drí 'èlè iyí átá drí tā 'dīyímvá ágó nyà'dí-nà-drí-lā-ngá-mùdrí gólá rí àdrúpí ró rí yí ùfúzó ndrī rí tāsí. ⁵⁷ Òvārí fè lāpò trá òjílá Sèkémé ká drí tā gólíyí drí tā Ābīmēléké ká kòzò rí tāsí, tā 'dī 'è rú trá nyé òzò Jótámá Gídèyóná rí mvá drí trílí rí tī.

Tā Tólá rí tāsí

10 ¹ Gō'dá Ābīmēléké rí òdrā volé drī 'ásí rí, Tólá, Púwā rí mvá gō'dá Dódò rí òzówá ró rí drí ànīzò òjílá Ísírà'èlè ká rí 'bá yí pālè àjú-'bá-'ází iyíká drígá sī. Gólá òrī Ísákárá ká 'ásí gō'dá gólá rí trá Sámírí 'á lā 'bàdrí úní bē Èfèrémá ká rí 'á lā. ² Gólá à'dò trá drī-'bá 'í òjílá Ísírà'èlè ká yí drílí ndrò nyà'dí-trá-drí-lā-ngá-nā sī. Gō'dá drílā drāzò gō'dá àvò lā 'bāzò Sámírí 'á.

^f9:45 'À'í-nyá lódálé 'dī tā à'dá ró kī, òtrí lātrí trá vò 'dī tāsí.

Tā Jāyírí rí tāsí

³ Tólá rí òdrá vósí rí, Jāyírí drí ànizó Gíládá lésí à'dólé kúmú ró òjílá Ísírā'élē ká drílí. Gólá rú òjílá Ísírā'élē ká trá ndrò nyà'dí-trá-drí-lá-ngà-rí sí. ⁴ Gólá cú àgò mvá bē nyà'dí-trá-drí-lá-ngà-mùdrí gólíyí ndrí 'dó dngí bē rízó rálé ì'dí sí lá. Gólíyí rí trá drí-'bá yí ró jārībā nyà'dí-trá-drí-lá-ngà-mùdrí 'bādrí Gíládá ká 'á rí yí drílí, úzì jārībā 'dì 'bá yí trá zāá ìtí Hāvótó⁸ Jāyírí ká búúú àndrò nò. ⁵ Jāyírí drā trá gō'dá àvò lá 'bāzó Kāmónā 'á.

Tā òjílá Ísírā'élē ká yí drí lāṅò úsúzó tā ònjí ìyíká tāsí rí

⁶ Gō'dá kpá ó'dí òjílá Ísírā'élē ká yí drí tā ònjí 'èzó Kúmú Óvārí rú tā òvārí àbārādāgò Bāálá ká ìnjí-ìnjí lá sí, Àsítòrété ká bē, gō'dá kpá òvārí àzà yí Àrāmā ká, Sídónā ká, Mōwábā ká, Àmónā ká gō'dá Filisítíyā ká yí bē. Gólíyí gā Kúmú Óvārí trá gō'dá àyè ìyí tā gólá rí ìnjí-ìnjí ká trá. ⁷ Ítí rí, Kúmú Óvārí drí à'dózó òmbá ró òjílá Ísírā'élē ká yí bē, drílá gólíyí àyézó, gō'dá òjílá Filisítíyā ká gō'dá Àmónā ká bē àyézó gólíyí pélé. ⁸ Ndrò mùdrí-drí-lá-ngà-njì-drí-lá-nà sí, òjílá Àmónā ká yí fē izà gō'dá lāṅò bē trá òjílá Ísírā'élē ká yí drí, gólíyí rí 'bá 'bādrí òjílá Àmórā ká rí ká gólé ìtú drí àfòrē lésí Jörödéní drí rí 'álá Gíládá 'á. ⁹ Òjílá Àmónā ká yí mbā áyágá Jörödéní ká drí lá trá àjú 'búlí òrì Yúdā ká, Bēnjimónā ká, gō'dá Èfèrémā ká bē. Òjílá Ísírā'élē ká yí à'dò trá izà 'á rōò.

¹⁰ Gō'dá òjílá Ísírā'élē ká yí drí àwò ngòzó Kúmú Óvārí drí gō'dá tā àtázó kī, “Mā 'è tā ònjí trá ní rú, mā àyè ní trá, Kúmú Óvārí àmáká, gō'dá Bāálá yí ìnjízó ì'dí.”

¹¹ Kúmú Óvārí drí tā nò lógòzó drílíyí kī, “Òjílá Māsírí ká, Àmórā ká, Àmónā ká, Filisítíyā ká, ¹² òjílá Sídónā ká, òjílá Àmáléká ká, gō'dá òjílá Māwóní ká yí bē, gólíyí fē izà trá àní drí àkú ró nā sí, gō'dá nī ngò àwò trá má drí. Má pá àní kò yā? ¹³ Gō'dá nī àyè zāá má trá rízó òvārí àbārādāgò ìnjílí ì'dí. Ítí rí, má lée kò àní pālè kpá ó'dí. ¹⁴ Ní nī àwò ngólé òvārí àbārādāgò àní drí njílí rízó ìnjílá 'dì yí drí. Gólíyí òpá àní òzó àní à'dò trá lāṅò 'á rí.”

¹⁵ Gō'dá òjílá Ísírā'élē ká drí tā àtázó Kúmú Óvārí drí kī, “Mā 'è tā ònjí trá. Ní 'è tā ndrí ní drí lèzó 'èlá rí, gō'dá mā lò'bā rú'bá ní drí, ní pá àmā àndrò.” ¹⁶ Ítí rí, gólíyí drí òvārí àbārādāgò ìyíká 'dì gázó dó gō'dá Kúmú Óvārí rí ìnjízó ì'dí, gō'dá Óvārí drí à'dózó izà ró lāṅò òjílá Ísírā'élē ká yí ká tāsí.

¹⁷ Gō'dá àjú 'bú 'bá Àmónā ká yí drí ìyí èdézó àjú 'búlí, gō'dá drílíyí táyā èdézó vò àzà 'á Gíládá 'álá. Òjílá Ísírā'élē ká yí drí ànizó kpāká àlò gō'dá táyā èdélé Mízípá 'á 'bādrí Gíládá ká 'álá. ¹⁸ Tólá rí, òjílá Ísírā'élē ká gólíyí à'dò 'bá drí-'bá ró Gíládá 'álá rí yí drí tā ìjízó ìyí vò 'ásí kī, “À'dí à'dò 'bā'á ní drí-'bá ró 'dèlé àjú bē òjílá Àmónā ká yí drí yā? Gólá 'è 'bá lá rí à'dò 'bā'á ní drí-'bá ró àmā ndrí rí 'bá Gíládá 'á rí yí drílí.”

Tā Jéfétā rí tāsí

11 ¹ Jéfétā gólá àjú 'bú 'bá tándí 'í Gíládá lésí, gólá àgò kpā 'bá àzà mvá lá 'í. Átá lá Gíládá ² cú mvá ágò àzà yí bē òkò lá àzà rí ngá lésí, gō'dá gólíyí mbálé bē rí, drílíyí tā 'bāzó Jéfétā drí 'bá àyélé. Drílíyí tā àtázó drílá kī, “Ní ícá drí-vò àmā átá ká àlò lá trólé kò, tálá ní òkò àzà mvá lá 'í.” ³ Jéfétā drí ìyí àdrúpí yí àyézó gō'dá nízó rílí 'bādrí Tóbā ká 'á. Tólá rí, òjílá lósí àkò lé 'bá àzà 'bá yí drí 'dèzó gólá vósí, gō'dá drílíyí rízó lāmúlí dírí ngá òpá bē.

⁴ Gō'dá ndrò nā yí vósí, òjílá Àmónā ká yí nílí bē 'dèlé àjú bē òjílá Ísírā'élē ká yí drí rí, ⁵ drí-'bá Gíládá ká yí drí ngázó nílí Jéfétā rí àtrólé volé 'bādrí Tóbā ká lésí. ⁶ Drílíyí tā àtázó drílá kī, “Ní àní à'dólé drí-'bá àmáká ró, tálá mā 'bú ró àjú òjílá Àmónā ká yí bē.”

⁷ Gō'dá Jéfétā drí tā lógòzó kī, “Ní ló'è má trá ònjí ró àmā dròzó àmā átá drí 'bá 'ásí. Tálá à'dò 'í àní drí ànizó má ngálá àndrò nò yā? Tálá àní izà 'á rí drí yā?”

⁸10:4 Rú Hāvótó 'dì tá fíí lá Íbūrú tì sí rí kī, 'bādrí mvá yí.

⁸ Drilíyí tā átázó Jéfétá drí kī, “Mā lógō drī trá ânízó ní vō ándrō nō, tálá mā lē ní drí nílí ámá bē gō'dá 'délé ájū bē ójílá Āmónā kā yí drī, gō'dá ní drí á'dólé drī-'bá ró ámá ójílá Giládá kā yí drīlī ndrī.”

⁹ Gō'dá Jéfétá drí tā lógōzó gólíyí drí kī, “Ōzó ní òlógō má trá volé 'bá 'álá nílí ájū 'būlī ójílá Āmónā kā bē rí, gō'dá Kúmú Ōvārí òfē mbàràkà trá má drí gólíyí drólé rí, má á'dó 'bá'á drī-'bá ániká ró.”

¹⁰ Drilíyí tā lógōzó kī, “Mā kō trá. Kúmú Ōvārí í'dí lífī drī 'bá ámáká 'í.” ¹¹ Ítí rí, Jéfétá drí nízó drī-'bá Giládá kā 'dí yí bē Mizípá 'álá, gō'dá ójílá drí gólá rí 'bázó kúmú gō'dá drī-'bá íyíká ró. Tólá rí, Jéfétá drí tā íyíká átázó ándalé Kúmú Ōvārí rí lífī drī 'á.

¹² Gō'dá Jéfétá drí vōrā 'bá íyíká yí jōzó kúmú ángí Āmónā kā 'dí ngálá tā átálé kī, “Ní áfī 'bādrī ámáká 'á ájū 'būlī ámá bē á'dó tāsí yā?”

¹³ Kúmú ángí Āmónā kā 'dí drí tā lógōzó vōrā 'bá Jéfétá kā 'dí 'bá yí drí kī, “Ójílá Īsīrā'elē kā òtírí áfō Māsīrī lésí rí, gólíyí trō 'bādrī ámáká trá volé ítólé áyágá Ārānónā kā 'ásí calé búúú áyágá Jābókō kā 'á gō'dá kpá áyágá Jōrōdéní kā 'á. Ngbāangbānō ní á'dó fē'á lá lógólé má drí tā á'dí sí.”

¹⁴ Gō'dá Jéfétá drí vōrā 'bá 'dí yí jōzó kpá ó'dí volé kúmú ángí Āmónā kā nā ngálá ¹⁵ tā nō yí lógólé drílá kī, “Á'dó kō mbí kī, ójílá Īsīrā'elē kā trō 'bādrī ójílá Mōwábā kā rí kā ngátá Āmónā kā trá. ¹⁶ Nōó í'dí rí'á tā gólá rú 'é 'bá rí: Ójílá Īsīrā'elē kā áfólé bē Māsīrī 'ásí rí, gólíyí ní trá kōrō vō ágāngbēlē 'ásí gō'dá límvú ándrē Kāáká mbalé gō'dá calé Kādésá 'álá. ¹⁷ Gō'dá gólíyí jō vōrā 'bá yí trá kúmú ángí Ēdómē kā drí iyí áyélé lāvūlī kōrō 'bādrī 'dí 'ásí. Gō'dá kúmú ángí Ēdómē kā lēé kō. Gō'dá gólíyí ijí kpá kúmú ángí Mōwábā kā trá, kpá gólá lēé kō gólíyí drí lāvúzó kōrō 'bādrī íyíká 'ásí. Ítí rí, ójílá Īsīrā'elē kā drí rízó ákpá Kādésá 'á. ¹⁸ Gō'dá drilíyí nízó kōrō vō ágāngbēlē 'dí 'ásí, nílí rú jalé dirí 'bādrī Ēdómē kā gō'dá 'bādrī Mōwábā kā 'ásí búúú drilíyí cázó gólé ítu drí áfōrē lésí Mōwábā drí rí 'á, áyágá Ārānónā kā rí gārā lá 'á. Drilíyí táyā 'bázó tóla, gō'dá gólíyí mbāá áyágá Ārānónā kā kō, tálá trá rí'á esē Mōwábā bē rí í'dí. ¹⁹ Gō'dá ójílá Īsīrā'elē kā drí vōrā 'bá yí jōzó Sīhónā kúmú ángí Āmórā kā jārībā Hēsābónō kā rí ngálá, gō'dá tā íjílí gólá tí tā kólé iyí drí lāvūlī kōrō gólá drí 'bādrī 'ásí nílí 'bādrī íyíká rí 'álá. ²⁰ Gō'dá Sīhónā 'bāá lífī kō ójílá Īsīrā'elē kā yí drī gólíyí drí lāvúzó tā ònjí 'é ákō. Gólá drí ájū 'bū 'bá íyíká yí ázízó ndrī vō álo 'á, gō'dá drilíyí táyā édézó Jāhazá 'á, gō'dá 'dézó ájū bē ójílá Īsīrā'elē kā yí drī. ²¹ Gō'dá Kúmú Ōvārí Īsīrā'elē kā drí fāfá fēzó ójílá Īsīrā'elē kā yí drí Sīhónā drīlī gō'dá ájū 'bū 'bá góláká bē. Ítí rí, ójílá Īsīrā'elē kā yí drí vō ójílá Āmórā kā yí ká trōzó ndrī gólíyí rí 'bá rílí 'bādrī ná 'á rí. ²² Gólíyí trō vō ójílá Āmórā kā yí ká trá ndrī, ítólé Ārānónā 'ásí gólé drī-ágó drī nílí Jābókō 'álá gólé drī-líjī drī, gō'dá vō ágāngbēlē 'ásí gólé ítu drí áfōrē lésí nílí calé Jōrōdéní 'álá gólé ítu drí fūrí 'álá. ²³ Ítí rí, trá Kúmú Ōvārí Īsīrā'elē kā í'dí, ójílá Āmórā kā yí dró 'bá volé ójílá íyíká Īsīrā'elē kā yí drí rí í'dí. ²⁴ Ní trōó ngá gólá óvārí ániká Kēmósá drí fēlé trá áni drí rí kō yā? Gō'dá má á'dó ngá gólíyí ndrī Kúmú Ōvārí ámáká drí áfēlé trá ámá drí rí tró'á í'dí. ²⁵ Gō'dá ní ísū ániká kī, ní í'dí tándí ró gārā Zípóró kúmú ángí Mōwábā ká mvá lá Báláká drī sí yā? Gólá 'bāá ójílá Īsīrā'elē kā kō lāngō 'á, gólá 'é trá ítí yā? Gólá 'é ájū trá ámá bē yā? ²⁶ Ndró kámá-ná sí, ójílá Īsīrā'elē kā rí trá jārībā Hēsābónō kā 'á gō'dá Árórē ká bē, gō'dá 'bādrī mvá ányí lāgátí lá sí yí 'ásí, gō'dá jārībā ndrī áyágá Ārānónā ká lāgátí sí rí yí bē. Ní trōó gólíyí volé kō ákpá ndrō ná 'bá yí sí á'dó tāsí yā? ²⁷ 'É'ē, má 'é tá ònjí ázā áni drí kō. Ní rí tá ònjí 'elē ní ámá drí ájū 'é'ē sí ámá rú. Kúmú Ōvārí í'dí tá kī 'bá 'í. Gólá á'dó tá k'á ándrō nō ójílá Īsīrā'elē kā yí lāfálé sí ójílá Āmónā ká yí bē.” ²⁸ Gō'dá kúmú ángí Āmónā ká 'dí 'bāá tá ísū íyíká vōrā Jéfétá ká 'dí árílí kō.

²⁹ Gō'dá Líndrí Tándí Ōvārí ká drí mbàràká fēzó Jéfétá drí. Gō'dá gólá drí nízó kōrō Giládá 'ásí gō'dá Mánásé 'ásí ájū 'bū 'bá ázílí, gō'dá drilíyí cázó Mizípá 'álá Giládá 'á.

³⁰ Tóla rí, Jéfétá drí látrírí ítrízó Kúmú Ōvārí drí kī, “Ōzó ní òfē mbàràká trá má drí ójílá Āmónā ká pēlé rí, ³¹ má á'dó ngá gólá áfō 'bá sísí má drí jó lésí rú úsúlí má bē rí, zálá ní drí ngá fēfē ró. Ōzó má áagō trá tándí ró ájū vō lésí rí, má á'dó ngá rí 'dí fē'á ní drí ngá fēfē ró.”

³² Ítí rí, Jēfētā drí áyágá drī mbāzō nīzō 'dēlē ājū bē ōjīlā Āmónā kā drī, gō'dá Kúmú Ōvārí drí fāfā fēzō drílā. ³³ Gólá drí gólíyí úfúzó ndrī ítōlē Ārórē 'ásí nílí vō Míńítí kā 'álá, jārībā nyá'dí-rī ndrī, gō'dá cālē búúú Ábēlē Kērāmímí 'álá. Úúfū ōjīlā trá rōō, gō'dá ōjīlā Ísírā'élē kā yī pē ōjīlā Āmónā kā trá.

Tā Jēfētā rí mvá ānjó rí tāsī

³⁴ Gō'dá Jēfētā drí nīzō gólē 'bā 'álá Mízípā 'álá rí, gólá rí mvá ānjó drí áfōzō gólá rí lāgúlí, āndú tōtō bē gō'dá kōyā iyā-iyā bē. Gólá rí mvá cé ɽ'dí mvá ānjó 'dí. ³⁵ Gólá ndrē bē mvá ānjó 'dí rí, drílā ítá iyíkā yí rú rí ōsízō ızā drí gō'dá tā átázó kī, “Óō, amā mvá! Aní tā ŋō amā pīpísílí trá! Tālā á'dō 'í té ní drí lāŋō nōtí nō fēzō ní má drí yā? Má ítrí lātrítrí trá Kúmú Ōvārí drí, gō'dá má ícá kō ŋōlā!”

³⁶ Mvā ānjó 'dí drí tā átázó drílā kī, “Ōzō ní ńtrí lātrítrí trá Kúmú Ōvārí drí rí, ní 'è tā gólá ní drí átálē 'é'á 'èlā má drí rí, tálā Ōvārí pá ní trá ājū-'bā-āzī áńíkā ōjīlā Āmónā kā yī pēlē.” ³⁷ Gō'dá drílā iyí átá rí íjízó kī, “Ní 'è tā ālō nō má drí. Ní fē má drí párá rī, tálā má ní ró amā āzī-āzī yí bē ní'á lāmú bē úní 'álá āwō ngōlē, tálā má trá 'é'á drālē ágó trō ákō.” ³⁸ Gō'dá átá lá drí tā-drī kōzō drílā nīzō lāmúlí párá rī sī. Gólá gō'dá iyí āzī-āzī yí bē drí nīzō úní 'álá gō'dá āwō ngōlē, tálā gólá 'è trá ní'á drālē ágó trō ákō gō'dá kpá 'dīyímvá ró. ³⁹ Gō'dá párá rī vósí rí, drílā āgōzō volé átá lá ngálā. Átá lá drí 'ēzō lá nyé ōzō drílā ítrílí trá Kúmú Ōvārí drí rí tī, gō'dá mvá ānjó 'dí drí drāzō drē 'dīyímvá ró.

'Dī rí trá tá ítō-ítō lā'bí nō kā ōjīlā Ísírā'élē kā yí drí, ⁴⁰ mvá ānjó yí drí rīzō nílí kâyí sū sī ndrō vósí cé, ní'á Jēfētā ōjīlā Gíládá kā 'ásí rí mvá lá rí āwō ngōlē.

Tā Jēfētā kā ōjīlā Ēfērēmā kā yí bē rí

12 ¹ Gō'dá ōjīlā Ēfērēmā kā yí drí iyí édézō ājū tāsí, gólíyí drí áyágá Jōrōdéní kā rí mbāzō nílí Záfōnō 'álá gō'dá tā átálē Jēfētā drí kī, “Tālā á'dō 'í aní drí ēsē-drī mbāzō nílí 'dēlē ājū bē ōjīlā Āmónā kā yí drī amā āzī ákō nílí aní bē yā? Má á'dō jó āńíkā lōzā'á aní bē ndrī.”

² Gō'dá Jēfētā drí tā átázó drílíyí kī, “Mā ōjīlā amákā rí 'bá yí bē trá lāwā-lāwā ōńjí tētē bē amā lāfálē sī ōjīlā Āmónā kā yí bē. Má āzī aní trá, gō'dá ní aní amā pālē gólíyí drígá sī kō. ³ Gō'dá má ndrélē bē, ní ácá kō amā pālē rí, amā drí tā ísūzō amā lédrē-lédrē pāzō gō'dá ēsē-drī mbāzō nīzō 'dēlē ājū bē gólíyí drī. Gō'dá Kúmú Ōvārí drí mbārākā fēzō amā drí gólíyí pēzō. Ítí rí, tálā á'dō 'í aní drí anīzō āwā bē amā drí yā?” ⁴ Gō'dá Jēfētā drí ōjīlā Gíládá kā 'ē'bézō ndrī vō ālō 'á, 'dēzō ājū bē ōjīlā Ēfērēmā kā drī gō'dá gólíyí pēzō. (Ōjīlā Ēfērēmā kā átá iyí tá trá sísí kī, “Aní ōjīlā Gíládá kā rí 'bá Ēfērēmā 'á gō'dá Mánásē 'á rí yí, ní āyē ōjīlā āńíkā Ēfērēmā kā yí trá!”) ⁵ Tā ōjīlā Gíládá kā drí 'élē ā'dō ró bē ōjīlā Ēfērēmā kā yí drí rāzō kō rí rí'á nō tī. Ōjīlā Gíládá kā yí ní trá vō gólíyí rīzō áyágá drī Jōrōdéní kā mbālē rí yí rúlí á'bálē kpāákū. Ōjīlā Ēfērēmā kā gólá ūjū 'bá kī, yí ōrā ró rí, á'dō aní'á tá íjílí pávō fēzō yí drí, gō'dá ōjīlā Gíládá kā yí á'dō tá íjílí kī, “Ní ōjīlā Ēfērēmā kā 'í yā?” Ōzō gólá āátá kī, “'É'ē” rí, ⁶ gólíyí á'dō átá'á lá drílā kī, “Ní átá 'Cíbolétē.” Gō'dá gólá á'dō átá'á lá kī, “Síbōlétē”, tálā ōjīlā Ēfērēmā kā ícá kō zílā mbí. Gō'dá gólíyí á'dō gólá rí rú'á gō'dá fúlí tólá ákpā vō gólá ōjīlā drí rīzō áyágá Jōrōdéní kā drī lá mbálē rí 'á. Ndrō ná yí sī, úúfū ōjīlā Ēfērēmā kā yí kútú nyá'dí-rī-drī-lā-ngá-rī (42,000).

⁷ Jēfētā á'dō trá drī-'bá ró ōjīlā Ísírā'élē kā yí drī ndrō ŋjī-kázíyá sī. Gō'dá drílā drāzō gō'dá ávō lá 'bāzō ákpā jārībā gólákā 'á Gíládá 'álá.

Tā Ībízánā kā rí

⁸ Ōdrā Jēfētā kā vósí rí, Ībízánā jārībā Bētélémē kā lésí á'dō trá drī-'bá ró ōjīlā Ísírā'élē kā yí drī. ⁹ Gólá cú mvá ágó bē nyá'dí-trá-drī-lā-ngá-múdrí (30) gō'dá kpá mvá ānjó yí bē nyá'dí-trá-drī-lā-ngá-múdrí. Drílā iyí mvá ānjó yí jōzō ágó trōlē 'bāsúrú āzā 'bá yí 'ásí, gō'dá drílā ōkō átrōzō nyá'dí-trá-drī-lā-ngá-múdrí 'bāsúrú āzā 'bá yí 'ásí iyí mvá ágó ró rí

yī drī òkó ró. Ībīzānā à'dò trá drī-'bá ró òjílá Īsīrā'élē ká yī drīlī ndrò nĵī-drī-lā-rī sī. ¹⁰'Dīl vósí rī, drílá drázó gō'dá àvò lá 'bázó Bētēlēmē 'á'la.

Tā Ēlónē ká rī

¹¹Ībīzānā rī òdrā volé drī 'ásí rī, Ēlónē gólá òrī Zābūlánā ká 'ásí à'dò trá drī-'bá ró òjílá Īsīrā'élē ká yī drīlī ndrò mùdrī sī. ¹²Gō'dá drílá drázó gō'dá àvò lá 'bázó Āyījálónā 'á 'bādrī Zābūlánā ká rī 'á.

Tā Ābādónō ká rī

¹³Òdrā Ēlónē ká vósí rī, Hīlélē rī mvá Ābādónō gólá jāřībā Pīrātónō ká 'ásí à'dò trá drī-'bá ró òjílá Īsīrā'élē ká yī drīlī. ¹⁴Gólá trá mvá ágó bē nyā'dī-rī gō'dá mvá ágó òzówá ró rī yī bē nyā'dī-trá-drī-lā-ngá-mùdrī, gólīyī ndrī cé řřđ dōngí iyíká yī bē. Ābādónō à'dò trá drī-'bá ró òjílá Īsīrā'élē ká yī drīlī ndrò nĵī-drī-lā-nā sī. ¹⁵Gō'dá drílá drázó gō'dá àvò lá 'bázó jāřībā Pīrātónō ká 'á 'bādrī Ēfērémā ká lūtú bē òjílá Āmālēkā ká yī drī rīzó trá 'á lá sīsī rī 'á.

Tā gólá Sāmōsónā rī řřzó rī

13 ¹Gō'dá òjílá Īsīrā'élē ká drī tā ònĵī 'ēzó kpá ó'dí Kúmú Óvāri rú, gō'dá drílá òjílá Fīlīsītīyā ká yī 'bázó rīlī gólīyī drīlī ndrò nyā'dī-rī sī.

²Ndrò nā yī sī, ágò àzà bē, rú lá Mānówā, gólá jāřībā mvá Zórā ká lesī. Gólá òjílá òrī Dánā ká 'ásí, gólá rī òkó rī trá cú řřđ ndrò dūu sī mvá àzākā ákó. ³Mālāyīkā Kúmú Óvāri ká drī ànīzó òkó 'dī ngálá tā átálé kī, “Ní rī trá cú řřđ mvá ákó, gō'dá ní à'dò rú 'bā'á 'á bē 'wāā, gō'dá ní à'dò mvá ágó řřđ. ⁴Ní lōkī nī dódó, ní mvú òdrā àzākā kó, ngátá ngā nyānyā gólá Óvāri drī tā lá 'bālē òjílá iyíkā Īsīrā'élē ká yī drī nyālē kō rī, ní nyā kō. ⁵Gō'dá ní řřđ mvá rī 'dī trá rī, ní rē drī-'bī lá kō, tálá řřđlē ká yī gólá rī řřzó rī tú rī, áà'dò gólá rī à'dá'á Kúmú Óvāri drī òjílá Nāzírī ká yī ró. Gólá à'dò řřđ'á òjílá Īsīrā'élē ká yī pālē òjílá Fīlīsītīyā ká yī drīgá sī.”

⁶Gō'dá òkó 'dī drī nīzó tā 'dī átálé ágó lá drī kī, “Ágò Óvāri ká ànī trá má ngálá, gō'dá gólá rī lārākò nyé òzò mālāyīkā Óvāri ká kátí. Má à'dò trá řřđ ró. Má řřđ gólá kō ngátá gólá ànī ángò lesī yā rī, gō'dá gólá à'dá řřđ rú kpá kō má drī. ⁷Gō'dá gólá átá tā trá má drī kī, má áà'dò 'bā'á cú 'á bē mvá ágó řřđ. Gólá 'bā tā trá má drī òdrā àzākā mvūlī kō, ngátá ngā nyānyā gólá Kúmú Óvāri drī tā lá 'bālē òjílá iyíkā Īsīrā'élē ká yī drī nyālē kō rī, má ònyā kō, tálá mvá rī 'dī ó'ē trá řřđlē Kúmú Óvāri drī à'dólē òjílá Nāzírī ká ró à'dò-à'dò gólákā lédrē-lédrē ró rī 'ásí ndrī.”

⁸Gō'dá Mānówā drī rātāā 'ēzó Kúmú Óvāri drī kī, “Óò, Kúmú Óvāri, ágò gólá ní drī àjólé trá ná ààgò kpá ó'dí àmā ngálá àmā řřđlē tá àmā drī 'é'á 'élē mvá 'dī drī òzò úřřđ trá rī řřđ sī.”

⁹Kúmú Óvāri drī tā gólá Mānówā drī řřđlī 'dī 'ēzó, gō'dá mālāyīkā gólákā drī ágòzó volé òkó 'dī ngálá, 'dīl òkó rī 'dī rī'á lōvó'á vūdrī ámvú 'á. Ágó lá Mānówā trá yú tólá gólá bē. ¹⁰řřđ rī, òkó 'dī drī rāzó kōrò tā átálé ágó lá drī kī, “Ní ndrē, ágò gólá ářřđ 'bá má ngálá ká yī nā tú nā ářřđ kpá trá ó'dí má ngálá!” ¹¹Mānówā drī ngázó nīlī òkó lá vósí. Drílá cāzó ágò 'dī ngálá tā řřđlī kī, “Ní řřđlī ágò gólá tā átá 'bá trá àmā òkó drī rī řřđ yā?” Mālāyīkā 'dī drī tā lōgòzó kī, “Áwò, má řřđlī.” ¹²řřđ rī, Mānówā drī gólá rī řřđlī kī, “Ózó tā ànīkā 'dī ó'ē rú trá tá pātřřđ ró rī, mvá rī 'dī à'dò à'dò 'é'á řřđ yā? Rīrī gólákā 'á rī, gólá rī à'dò-à'dò à'dò 'bā'á ángò řřđ yā?”

¹³Mālāyīkā Óvāri ká 'dī drī tā lōgòzó kī, “Ànī òkó ó'ē tá ndrī gólīyī má drī átálé trá drílá 'élē rī. ¹⁴Gólá ònyā lō'wā àlā'bā gārāpē ká kō, gólá ūmvú òdrā àzākā kō ngátá gólá ònyā ngā gólá Óvāri drī tā lá 'bālē trá òjílá iyíkā drī nyālē kō rī yī kō. Gólá ó'ē ngā ndrī gólīyī má drī tā lá 'bālē trá gólá drī rī yī.”

¹⁵ Mānówā drí tā átázó mālāyíkā Ôvāri ká 'dī drí kī, “Mā lē ní drí rílí ìndrī jōrā àmā drí 'é'á lá'dílá ní drí nō tēlē zālō nyālē.”

¹⁶ Mālāyíkā Ôvāri ká drí tā lōgōzō kī, “Ôzō gbō lé ní ìikī mā nōngá rí, má nyá ngá àniká 'dī àzākā là kō. Gō'dá òzō nī òlē trá rí, nī lá'dí fēlē ngá fēfē ró Kúmú Ôvāri drí.” (Mānówā nīj kō kī, 'dī mālāyíkā Ôvāri ká 'í.)

¹⁷ Gō'dá Mānówā drí tā lōgōzō kī, “Ní à'dá àní rú àmā drí, tálā mā ìnjī ró ní bē, òzō tā ní drí átálé 'dī ò'è rú trá pātī rí.”

¹⁸ Gō'dá mālāyíkā drí tā ìjizō kī, “Ní lē àmā rú nīlī à'dō tāsī yā? Trá rī'á rú tā làrākō ká 'í.”

¹⁹ Gō'dá Mānówā drí ìndrī jōrā àtrōzō gō'dá ngá ífí bē fēlē ngá fēfē ró kúnj drī, kúnj rí 'dī à'dō ró vō ngá fēfē ká ró Kúmú Ôvāri drí. Gō'dá drílā zāzō là. Gō'dá Ôvāri drí tā làrākō 'èzō. ²⁰⁻²¹ Lāsī lāndrā rílí bē ngalé vō ngá fē ká 'ásí ùrú 'álá rí, Mānówā yì òkó là bē drí mālāyíkā Kúmú Ôvāri ká ndrēzō ngá'á nīlī ùrú 'álá lāsī lāndrā 'ásí. Mānówā yì drí nīzō là kī, àgō nō rī'á mālāyíkā Kúmú Ôvāri ká 'í, gō'dá gólíyī òkó là bē drí 'dēzō vūdrī ìyí līfī àkólé vūdrī. Gólíyī ndrē gō'dá mālāyíkā 'dī kō ó'dí.

²² Mānówā drí tā átázó ìyí òkó drí kī, “Àmā trá pātī 'é'á dralé, tálā mā ndrē Kúmú Ôvāri trá.”

²³ Gō'dá òkó là drí tā lōgōzō kī, “Ôzō tí Kúmú Ôvāri òlē trá àmā fūlī rí, gólá ícá kō tí ngá ífí fēfē àmákā tā-drī là kólé, gólá ícá tā 'è 'bá rú 'èlē rí yì à'dalé àmā drí ngátá tā nā yì átálé àmā drí ngbāngbānō rí kō.”

²⁴ Gō'dá 'dī vósi rí, òkó 'dī drí mvá ágó tīzō rú là zīzō Sāmōsónā. Mvā 'dī drí mbāzō, gō'dá Kúmú Ôvāri drí òrē fēzō drílā. ²⁵ Gō'dá Línrī Tāndí Ôvāri ká drí ìtōzō fāfā fēlē drílā, kàyī gólá drí à'dózo àkpá drē táyā Dánā ká 'á, Zórā yì lāfálé Èsētálo bē rí 'á rí 'bá yì sī.

Tā Sāmōsónā ká òkó là Tímánā 'álá rí bē rí

14 ¹ Kàyī àlō sī, Sāmōsónā drí nīzō Tímánā 'álá, drílā mvá ànjó àzā ndrēzō òjílā Fílísítíyā ká yì 'ásí. ² Drílā nīzō gólé 'bá 'álá tā là átálé ìyí átá yì drí àndrē là bē kī, “Òkó mvá àzā òjílā Fílísítíyā ká 'ásí jārībā Tímánā ká 'á, gólá ícá dā àmā līfī bē. Nī ní tā là èdélé má drí gólá à'dō ró àmā òkó ró.”

³ Gō'dá átá là yì àndrē là bē drí tā lōgōzō kī, “Tálā à'dō 'í ní drí lēzō nīlī òkó àtrólé òjílā Fílísítíyā ká yì tā lē àkó Kúmú Ôvāri 'á 'dī yì 'ásí yā? Ní ícá kō òkó úsúlí 'bàsúru àmā nyáányā ká 'ásí, àkpá òjílā ndrī àmákā rí yì lāfálé 'ásí yā?”

Gō'dá Sāmōsónā drí tā lōgōzō ìyí átá drí kī, “Gólá 'dī má drí lēlē àní drí àtrólé má drí. Má lē gólá 'dī.”

⁴ Gólá rí átá yì nīj ìyí kō kī, Kúmú Ôvāri 'bā Sāmōsónā nī nī'á tā 'dī 'èlē ìtí, tálā Kúmú Ôvāri rí látī ndā'á àjū 'èzō òjílā Fílísítíyā ká yì bē. (Ndrō nī 'bá yì sī rí, òjílā Fílísítíyā ká 'dī òjílā Ísírā'èlē ká yì drílí.)

⁵ Ítí rí, Sāmōsónā yì drí nīzō Tímánā 'álá átá là gō'dá àndrē là yì bē. Gólíyī drí rírī nīlī rí 'á kòrō àmvue àlā'bā bē rí 'ásí rí, Sāmōsónā drí kāmī ágó mvá àwó àrízō àndrī'á, àní'á òmbā bē gólá ngálá. ⁶ 'Wāá ró, mbārākā Ôvāri ká drí Sāmōsónā rí 'bāzō à'dólé fāfā bē gārā, gō'dá drílā kāmī 'dī rúzō sílī lāfálé là cālē rī ìyí drī sī, òzō òkí tí ìndrī ágó mvá 'í rí tí. Gō'dá gólá átá 'dī kō ìyí átá yì drí àndrē là bē.

⁷ Gō'dá gólíyī cālē bē Tímánā 'álá rí, Sāmōsónā drí nīzō tā átálé òkó 'dī bē, gō'dá drílā òkó 'dī lēzō.

⁸ Kàyī 'dī volé drī là 'ásí rí, Sāmōsónā drí nīzō gólé volé òkó 'dī trólé ìyí òkó ró. Gólá drí gōrē 'á pávó 'ásí rí, drílā kúzō nī'á kāmī drílā fūlī 'dī àvō là ndrēlē, gō'dá drílā ápéfī úsúzo dùu ápé bē kāmī àvō 'dī 'á, gō'dá drílā à'dózo tā làrō ró tā 'dī sī. ⁹ Drílā ápé 'dī àwézó ìyí drī sī nyālē drílā rírī nīlī rí 'á. Gō'dá gólá drí gōzō átá là yì ngálá àndrē là bē gō'dá ùrúkà là fēzō gólíyī drí. Drílíyī nyāzō là, gō'dá Sāmōsónā átá 'dī kō drílíyī kī, yì àtrō ápé 'dī kāmī àvō 'ásí.

¹⁰ Átá lá drí nízó òkó 'dī yì drí 'bā 'álá, g'ò'dá Sámòsónā drí lāgī 'dī tā là èdézó tólá, 'dī rí lā'bí 'í āgò mvá lāfálé 'á. ¹¹ G'ò'dá òjílá Fílísítíyā ká ndrè ìyí bē gólá rí, drílíyí āgò mvá nyá'dí-trá-drí-lā-ngá-mùdrí ájózó rílí gólá bē. ¹²⁻¹³ Sámòsónā drí tā átázó gólíyí drí kī, “Má lē trá māsíríkāngó 'bālē àní drí. Òzò nī àà'dá tā ífí lá trá kàyí nǎ-drí-lā-rí káramā ká nò 'á rí, má à'dò itá ngbákātā nǎ 'bá nǎ rí g'ò'dá itá bí tándí àzà 'bá yí bē fē'á àní drí àlò-àlò ndrí. Òzò nī àà'dá kò rí, nī à'dò fē'á lá má drí kpá ítí.”

Drílíyí tā átázó kī, “Ní àtā māsíríkāngó lá má àrì ró.”

¹⁴ Drílá tā lógòzò kī,

“Ngá gólá ngá nyá 'bá ró rí 'ásí rí, ngá nyānyā àfò trá,
ngá gólá fāfā bē rí 'ásí rí, ngá òrè-òrè àfò trá.”

Kàyí nā sī, gólíyí ícá tā 'dī ífí lá lófólé kó.

¹⁵ Kàyí sù lá sī, drílíyí tā átázó Sámòsónā rí òkó drí kī, “Ní àdò àní ágò māsíríkāngó 'dī tā ífí lá à'dálé àmā drí. Òzò nī òlè kò rí, má à'dò jó àní átá ká zā'á lāsí sī g'ò'dá àní zázó 'á lá 'á dralé. Àní kpārātí, nī àzì àmā nōngá, à'dò ró àní drí ngá àmáká òpázó, à'dò kò ítí yā?”

¹⁶ G'ò'dá Sámòsónā rí òkó drí nízó 'délé íyí ágò drīī àwò bē, g'ò'dá tā átálé kī, “Ní lée má kò! Ní gá má trá dó! Ní íjì àmā rù-lè-àzì yí māsíríkāngó sī, g'ò'dá nī lée tā ífí lá à'dálé má drí kò à'dò tāsì yā?”

Drílá tā átázó kī, “Ní ndrè, má àtā tā 'dī drè kò àmā átá yí drí àmā àndrè bē. Tālā à'dò 'í nī lē má drí tā nò ífí lá à'dálé ní drí yā?” ¹⁷ Òkó 'dī drí àwò ngòzò tā 'dī tāsì kàyí àmbúkú nǎ-drí-lā-rí káramā ká 'dī sī ndrí. G'ò'dá kàyí àdúkú lá sī, ágò lá drí tā ífí māsíríkāngó 'dī ká lófòzò drílá, tálá gólá íkpókpoló ágò lá trá tákányí. G'ò'dá òkó 'dī drí tā 'dī ífí lá lófòzò òjílá Fílísítíyā ká rí yí drí.

¹⁸ G'ò'dá kàyí nǎ-drí-lā-rí sī, àkpā drè Sámòsónā drí fí àkò à'dú kólé jó 'álá rí, òjílá jārībā 'dī ká yí drí tā átázó drílá kī,

“Ngá òrè 'bá kòrò ápé drīī sī rí à'dò ngá 'í yā?

Ngá gólá fāfā bē gārā kāmī drīī sī rí à'dò ngá 'í yā?”

Sámòsónā drí tā lógòzò drílíyí kī, “Tí òzò nī òrò ngá 'wāà àcò^h àmáká sī kò rí, nī ícá māsíríkāngó nò ífí lá ùsúlí kò ngbāangbānò.”

¹⁹ G'ò'dá 'wāà ró Líndrí Tándí Òvārí ká drí mbārākā fēzò Sámòsónā drí, drílá nízó Àsíkèlóní 'álá. Tólá drílá òjílá ùfúzó nyá'dí-trá-drí-lā-ngá-mùdrí, itá gólíyíká òngízó fēlé òjílá gólíyí māsíríkāngó 'dī à'dá 'bá 'dī yí drí. Tā 'dī volé drí lá 'ásí rí, drílá nízó gólé íyí átá drí 'bā 'álá, 'álé gū bē tā gólíyí rù 'è 'bá 'dī yí tāsì. ²⁰ G'ò'dá ódrí Sámòsónā rí òkó rí fēzò àkpā gólá rí rù-lè-àzì tándí gólá nī 'bá gólá bē lāgí vò 'á tólá nā drí.

Tā Sámòsónā drí tā ònjí vò lógòzò òjílá Fílísítíyā ká drí rí

15 ¹ Kàyí àzà sī, Sámòsónā drí nízó íyí òkó rí lómílí, 'dī trá párá àràjā ñò ká 'í. G'ò'dá drílá ìndrī jòrà tròzò kpāà drílá. Sámòsónā drí tā átázó à'bí lá drí kī, “Má lē trá fílí àmā òkó drí jó 'álá.”

G'ò'dá òkó 'dī átá lá àyé gólá fílí jó 'álá kò. ² Drílá tā átázó Sámòsónā drí kī, “Má ìsù tā trá pātī kī, ní gá òkò nò trá dó, ítí rí, má fē gólá trá àní rù-lè-àzì drí. G'ò'dá àmvúpí lá àdú ró rí bē sūsù ró ròò ítí rí, ní à'dò g'ò'dá gólá rí trò'á 'dī nāà rí vò lá 'á yā?”

³ Sámòsónā drí tā átázó kī, “Ngbāangbānò rí, tā gólá má drí 'è'á 'èlā ònjí ró òjílá Fílísítíyā ká yí drí rí, òlógòò tā lá má drīī kò.” ⁴ Ítí rí, drílá nízó g'ò'dá nī'á òbá kámá-nā ùrúlí. Drílá gólíyí òmbézó àvì 'ásí rí rí, g'ò'dá àlíká òmbézó àvì drí lá yí 'ásí. ⁵ G'ò'dá drílá lāsí 'í'zò drí lá yí sī, g'ò'dá drílá òbá 'dī 'bá yí àyézò lā'búlí gólé àmvú àràjā òjílá Fílísítíyā ká rí 'bá yí ká ngálá ró. Látí 'dī 'á rí, drílá àràjā gólá ñólé trá rí yí zázò ndrí, à'dò cé 'dī kò, g'ò'dá àràjā gólíyí drè àmvú 'á rí yí drí vèzò kpá ndrí, g'ò'dá òlíví fē yí drí vèzò kpá ndrí. ⁶ G'ò'dá òjílá Fílísítíyā ká yí drí tā íjízó kī, “À'dí 'è tā nótí nò nī yā?” Ódrí tā lá átázó drílíyí kī, “Sámòsónā 'è tā 'dī nī, tálá à'bí lá Tímaná lé 'bá ró nā fē òkó lá trá Sámòsónā rí

^h14:18 Àcò àmáká, tā ífí lá kī, àmā òkó.

rû-lê-āzī drī.” Ítī rī, ǝjīlā Fīlīsītīyā kā yī drī nīzō ōkō 'dī yī zālē lāsī sī drālē 'bā-tī gólākā bē ndrī.

⁷Nīngā sī, Sāmōsōnā āri tā 'dī bē rī, drīlā nīzō gólīyī ngālā tā ātālē gólīyī drī kī, “Tā ānī drī 'lélē 'dī tāsī rī, má ítrī lātrírī kī, má ícā tā 'dī āyélē kō té má 'ā'dō tā 'dī vō lā lógō'ā zālō ānī drī!” ⁸Drīlā 'dézō gólīyī drīī ōnjī rō gō'dá gólīyī ūfúzō rōō. Gō'dá drīlā nīzō nī'á rīlī ūgī ūnī Ētāmā kā rī kā 'álā.

Tā Sāmōsōnā drī ǝjīlā Fīlīsītīyā kā pēzō rī

⁹ǝjīlā Fīlīsītīyā kā rī 'bá yī drī nīzō táyā ēdélē Yúdā 'álā, gō'dá drīlīyī nīzō 'délē jārībā mvá Léhī kā drīī. ¹⁰ǝjīlā Yúdā kā yī drī tā íjízō kī, “Tālā 'ā'dō 'ī ānī drī ānīzō 'délē ājū bē āmā drīī nō yā?”

Drīlīyī tā lógōzō kī, “Mā ānī Sāmōsōnā rī rīlī 'bālē gānīmā 'á gō'dá gólā rī lō'élē nyé ōzō drīlā āmā lō'érē tī.”

¹¹Ítī rī, ǝjīlā Yúdā kā kūtū-nā rī 'bá yī drī nīzō ūgī ūnī Ētāmā kā rī kā 'álā, gō'dá nī'á tā ātālē Sāmōsōnā drī kī, “Nī nīī kō kī, ǝjīlā Fīlīsītīyā kā rī 'bá yī 'dī āmā drīlī yā? Nī 'è tā íti āmā drī 'ā'dō tāsī yā?”

Sāmōsōnā drī tā lógōzō kī, “Mā 'è tā 'dī nyé ōzō gólīyī drī 'lélē má drī rī kātī.”

¹²Drīlīyī tā ātázō kī, “Mā ānī nōngā ānī rīlī ōmbélē gō'dá fēlē ǝjīlā Fīlīsītīyā kā yī drīgá.”

Sāmōsōnā drī tā ātázō gólīyī drī kī, “Nī 'è lātrírī má drī kī, nī ícā āmā fūlī kō.”

¹³Gólīyī kī, “Tāndī rō, má lē cé ānī ōmbélē gō'dá ānī fēlē gólīyī drīgá. Má ícā kō ānī fūlī.” Ítī rī, drīlīyī gólā rī ōmbézō bāgō 'ódī rī sī, gō'dá gólā rī ādrīzō volé ūgī lésī.

¹⁴Gō'dá gólā cā bē Léhī 'álā rī, ǝjīlā Fīlīsītīyā kā yī drī ārāzō gólā ngālā ōtrē-ōtrē bē. 'Wāā rō, mbārākā Ōvārī kā drī gólā rī 'bāzō fāfā bē gārā, gō'dá drīlā bāgō íyī drī ōmbézō dīrī gágá 'dī ōkízō, nyé ōzō ōzā bāgō 'dī lāsī sī rī tī. ¹⁵Gō'dá drīlā dōngī ēkpē fā gólā drē íbī rō rī ūsúzō. Drīlā trōzō lā, gō'dá drīlā ǝjīlā kūtū-ālō ūfúzō 'dī sī lā. ¹⁶Gō'dá Sāmōsōnā drī lóngō nō ngōzō kī,

“Dōngī ēkpē fā sī, má ūfū ǝjīlā kūtū-ālō.

Dōngī ēkpē fā sī, má lōdrō gólīyī trá āzī drīī.”

¹⁷'Dīī vósī rī, drīlā ēkpē fā 'dī vūzō vūdrī. Vō gólā tā 'dī drī rū 'ēzō 'dī, úzī rú lā Rāmātā Léhī.¹

¹⁸Gō'dá Sāmōsōnā trá līmuvū lōvō rō rōō. Ítī rī, drīlā āwō ngōzō Kúmú Ōvārī drī gō'dá tā ātázō kī, “Nī 'bā má trá tā āngī 'dī 'lélē, gō'dá má 'è trá drālē līmuvū lōvō drī ngbāāngbānō, gō'dá ní lē trá āmā āyélē ǝjīlā tā lē ākō 'bā nī Kúmú Ōvārī 'á Fīlīsītīyā kā nō yī drī āmā rīlī yā?” ¹⁹Gō'dá Kúmú Ōvārī drī vō nījzō 'bú rō īnyákú 'á Léhī 'álā, gō'dá līmuvū drī ādízō 'á lā sī. Sāmōsōnā drī mvúzō lā, gō'dá rúbā lā drī ācāzō tāndī rō. Ítī rī, ōrō rī 'dī úzī rú lā Hākórēī, ōrō 'dī bē zāā tólā Léhī 'álā.

²⁰Sāmōsōnā rī trá ǝjīlā Īsrā'élē kā yī drīlī ndrō nyā'dī-trá sī, ndrō gólīyī ǝjīlā Fīlīsītīyā kā yī drī 'bāzō gólīyī drīlī rī 'á.

Tā Sāmōsōnā kā Gázā 'álā rī

16¹ Kāyī ālō sī, Sāmōsōnā drī nīzō jārībā Fīlīsītīyā kā zīlī Gázā rī 'álā. Tólā drīlā ōkō āgō kpā 'bá āzā ūsúzō gō'dá rīzō gólā bē ōkō rō ngācī 'dī sī. ²ǝjīlā Gázā kā rī 'bá yī drī vō lā ūsúzō kī, Sāmōsōnā āā'dō bē tólā. Gólīyī lē trá gólā rī fūlī vō drī āwúrī 'á. Ítī rī, drīlīyī nīzō jārībā 'dī tī 'álā rīlī ngācī gīrī gólā rī tēlē tólā. ³Gō'dá Sāmōsōnā drī ā'dú kōzō būūū ā'bī ítō 'á. Gō'dá drīlā ngāzō nīlī gō'dá ātī jārībā kā 'dī rīlī, gō'dá ātī āmbāndī ātī īpázō rú lā rī, gō'dá ādī gólā rīzō ātī ícīlī rī yī āngīlī ndrī volé. Drīlā trōzō

¹15:17 Rú Rāmātā Léhī tā ífī lā kī, ūnī ēkpē fā kā.

¹15:19 Rú Hākórēī tā ífī lā kī, ngā zī 'bá.

lâ iyí ángbálángò 'á, gò'dá drílâ trözò lâ ítí nízò 'dí bé là lütú drī ápirí 'alâ, lütú gólâ vò ndrèzò tò Hèbèrónâ 'alâ rí.

Tā Sāmōsōnā yí ká Dēlílā bē rí

⁴Tā 'dí vósí rí, Sāmōsōnā drí rú úsúzó gò'dá rízò òkò àzà drílâ lèlè ròò rí bē, òkò 'dí rú là Dēlílā. Gólâ rí rílí fáfā Sòrèkè ká 'alâ. ⁵Kúmú ángí ángí nǎí òjílá Fílísítíyā ká yí ká yí drí nízò òkò 'dí ngálâ tá àtálé kī, “Ní àdò Sāmōsōnā tá gólâ rí 'bá gólâ rí 'bálé fáfā bē ròò rí à'dalé ní drí gò'dá kpá látí gólâ 'èzò gólâ rí pèlè rí bē àmà drí, tàlà mà lè gólâ rí rúlí, òmbélé gò'dá gólâ rí 'bálé cú ítí iyí pà àkò. Àmà ndrì àlò-àlò, mà à'dò sílívá ífí fè'á ní drí kútú-àlò-drī-là-ngà-kámá-àlò (1,100).”

⁶Ítí rí, Dēlílā drí tá àtázò Sāmōsōnā drí kī, “Ní à'dá má drí ngá gólâ rí 'bá àní 'bálé fáfā bē ròò rí. Gò'dá òzò òjílá òlè trá àní rúlí òmbélé rí, gólâ à'dò 'é'á là ángò tí yā?”

⁷Sāmōsōnā drí tá lógòzò kī, “Òzò gólíyí òòmbè mà idrí ó'dí nǎí-drī-là-rī 'tí 'bá drē kò rí sī rí, mà à'dò 'bá'á fáfā àkò òzò òjílá àzà yí tí.”

⁸Ítí rí, kúmú ángí ángí òjílá Fílísítíyā ká rí ká yí drí idrí úsú ká 'dí yí àtrözò nǎí-drī-là-rī fèlè Dēlílā drí, gò'dá drílâ Sāmōsōnā rí òmbézò 'dí sī là. ⁹Gólâ 'bá àgò àzà yí trá tēlà jó 'á àzà rí 'alâ, gò'dá drílâ lǎzǎ zízò ùrú kī, “Sāmōsōnā! Òjílá Fílísítíyā ká rí yí rí'á àní'á!” Gò'dá drílâ idrí úsú ká rí 'dí òkízò, nyé òzò kíyá drí kí'í lǎsǎ 'á rí tí. Ítí rí, gólíyí nǎí drē tá fáfā àkí Sāmōsōnā ká 'dí pávò là kò.

¹⁰Dēlílā drí tá àtázò Sāmōsōnā drí kī, “Ní ndrè, ní 'bá mà trá òfò ró àmà àdólé, gò'dá ní à'dá tá pǎtǎí rí kò má drí, ícà trá ní drí látí gólâ òjílâ drí 'èzò àní òmbélé rí à'dalé má drí.”

¹¹Drílâ tá lógòzò kī, “Òzò gólíyí òòmbè mà bǎgò ó'dí sī gólâ drē lòsǎ 'èzò 'dí sī là kò rí, mà à'dò 'bá'á fáfā àkò, òzò òjílâ àzà yí tí.”

¹²Ítí rí, Dēlílā drí bǎgò ó'dí trözò gò'dá gólâ rí òmbézò 'dí sī là. Gò'dá drílâ trözò ùrú kī, “Sāmōsōnā! Òjílá Fílísítíyā ká rí 'bá yí rí'á àní'á!” Àgò àzà 'bá yí rí iyí trá tēlà jó 'á àzà rí 'alâ. Gò'dá Sāmōsōnā drí bǎgò 'dí òkízò volé yí drígá sǎ, òzò ngá tàkò kátí.

¹³Dēlílā drí tá àtázò Sāmōsōnā drí kī, “Ní drē zāà àmà 'bá'á òfò ró, gò'dá tá pǎtǎí rí à'dá àkò má drí. Ní à'dá pávò gólâ òjílâ drí 'èzò àní òmbélé rí má drí.”

Drílâ tá lógòzò kī, “Òzò ní ó'dí àmà drī-'bí rú pǎí 'bá nǎí-drī-là-rī 'dí ngá ítá 'dí ká rú gò'dá ní drí fè mvá sòzò 'á là gágá rí, mà à'dò 'bá'á fáfā àkò òzò òjílâ àzà yí tí.”

¹⁴Dēlílā drí gólâ rí lífí 'bèzò à'dú kòlè, drílâ gólâ rí drī-'bí rú pǎí 'bá nǎí-drī-là-rī 'dí 'dízò ngá ítá 'dí ká rú, gò'dá fè mvá sòzò 'á là gágá. Gò'dá drílâ trözò ùrú kī, “Sāmōsōnā! Òjílá Fílísítíyā ká yí rí'á àní'á!” Gò'dá Sāmōsōnā drí ngázò ùrú gò'dá iyí drī-'bí àngílí ngá ítá 'dí ká 'dí rú sǎ.

¹⁵Ítí rí, Dēlílā drí tá àtázò drílâ kī, “À'dò rí rú à'dalé ní tá 'é'è àníkà 'á kī, ní lè mà trá rí, òzò ní òlè kò tá àníkà à'dalé má drí rí? Ní 'bá mà trá òfò ró àndàlà nà, gò'dá ní à'dá zāà ngá gólâ rí 'bá àní 'bálé fáfā bē ròò rí kò.” ¹⁶Dēlílā drí rízò zāà gólâ rí òjílâ, ítú vósí cé. Sāmōsōnā drí à'dózo lǎṅò bē ròò tá Dēlílâ ká rízò gólâ rí íkpòkpólòlè tá 'dí tǎsǎ rí 'á. ¹⁷Gò'dá drílâ tá pǎtǎí rí à'dázò àdúkú là ró Dēlílâ drí. Drílâ tá àtázò kī, “Àmà drī-'bí òrèé drē kò kò. Ófè mà trá Óvǎrǎ drí à'dólé òjílâ Názírǎ ká ró ítólè kǎyí gólâ àmà tǎzò rí tǎ. Òzò òòrè àmà drī-'bí trá rí, mà à'dò 'bá'á fáfā àkò, òzò òjílâ àzà 'bá yí tí.”

¹⁸Gò'dá Dēlílâ nǎí bē kī, tá gólâ drí àtálé nò trá rí'á tá pǎtǎí 'tí rí, drílâ vòrǎ jòzò kúmú ángí ángí Fílísítíyā ká rí yí drí kī, “Ní àgò volé drē cé àndàlà àlò. Sāmōsōnā àtá tá pǎtǎí rí má drí.” Gò'dá drílíyí àgòzò volé gò'dá àtrò iyí lǎfá kpāà. ¹⁹Dēlílâ drí Sāmōsōnā rí lífí 'bèzò à'dú kòlè iyí párá'á bú drǎí, gò'dá drílâ àgò àzà àzízò, àgò 'dí drí Sāmōsōnā rí drī-'bí rú pǎí 'bá nǎí-drī-là-rī 'dí yí rēzò volé. Gò'dá Dēlílâ drí Sāmōsōnā rí 'bázò òkòlè, tá 'dí tǎsǎ rí, fáfā Óvǎrǎ ká àyè gólâ trá. ²⁰Gò'dá Dēlílâ drí trözò ùrú kī, “Sāmōsōnā! Òjílâ Fílísítíyā ká yí rí'á àní'á!” Sāmōsōnā drí ngázò ùrú, gò'dá drílâ tá íšuzò kī, “Má à'dò fáfá úsú'á gò'dá nízò cú ítí lǎṅò àkò òzò sǎsǎ rí yí tí.” Gólâ nǎí kò kī, Kúmú Óvǎrǎ àyè gólâ trá. ²¹Òjílâ Fílísítíyā ká yí drí gólâ rí rüzò gò'dá gólâ rí lífí yí lòfòzò ndrì volé. Drílíyí gólâ rí trözò

Gázā 'álá gólá rí ícízó nyārī bōrónjī ká sī, gō'dá gólá rí 'bázó lōsī 'élé vō ngá 'ŋī ká rí 'á gānimā 'á. ²² Gō'dá gólá rí drī-'bí drí ítōzō njlī ká ó'dí.

Tā òdrā Sāmōsónā ká tāsī rí

²³ 'Dī vōsī rí, kúmú ángí ángí Fīlīsītíyā ká yí drí rú 'è'bézo kārāmā 'élé gō'dá kōrōnyā ūlízó dūū fēlē ngá fēfē ró òvārī gólíyíká zīlī Dāgōnō rí drí. Gólíyí kī, “Òvārī àmáká fē mbārākā trá àmā drí àjú-'bá-àzī àmáká Sāmōsónā rí pēzō!” ²⁴ Gō'dá òjílā Fīlīsītíyā ká yí ndrélé bē gólá rí, drílíyí òvārī íyíká rí lúyízó,

“Òvārī àmáká fē mbārākā trá àmā drí àjú-'bá-àzī àmáká rí pēlé,

gólá vō àmáká ízā 'bá rí,

gō'dá òjílā àmáká úfú 'bá rōō rí!”

²⁵ Gólíyí rí trá rí'á àyíkō 'é'á, gō'dá drílíyí tã átázó kī, “Nī àzī Sāmōsónā nōlē, gólá àani ró, mǎ lō'è ró gólá àmā drí àrī gūzō!” Gō'dá gólíyí lófólé bē Sāmōsónā gānimā 'ásí rí, drílíyí gólá rí lō'ézō rí'á gūlá, gō'dá gólá rí 'bázó àdrélé lāré àmbāndī rí yí lāfálé.

²⁶ Sāmōsónā drí tã átázó mvá gólá rí 'bá gólá rí drí sélé rí drí kī, “Mǎ rú drē lāré àmbāndī gólá jó nō àtī 'bá rí. Mǎ lē rú àtīlī rú là.” ²⁷ Jó rí 'dī trá rí'á àgō yí òkó yí bē 'á là 'á dūū, kúmú ángí ángí njī Fīlīsītíyā ká yí bē ndrī 'á là tólá. Gō'dá àzā 'bá yí trá òzō kútū-nā kátī jó rí 'dī drī 'álá àgō yí òkó yí bē ndrī, Sāmōsónā rí lō'è-lō'è ndrē'á rīzō gūlá.

²⁸ Gō'dá Sāmōsónā drí rātāā 'èzō kī, “Òō Kúmú mbārākā bē ngá drīlī ndrī rí, ní ìsū drē àmā tã. Òō Òvārī, ní àfē fāfā àmáká nō ó'dí àndālā àlō, tálá mǎ 'è ró tã àlō, tã vō lōgólé ònjī ró òjílā Fīlīsītíyā ká yí àmā līfī rī nō yí lófō 'bá rí yí drí.” ²⁹ Ítī rí, Sāmōsónā drí lāré àmbāndī gólíyí jó àtī 'bá 'álé lēsī rī rí yí rúzō. Drī là àzā rí lāré àzā rí rú, gō'dá drī là àzā rí ká lāré àzā rí rú, drílā zēzō là fāfā sī. ³⁰ Gō'dá drílā trēzō kī, “Mǎ drā òjílā Fīlīsītíyā ká nō yí be!” Drílā zēzō là fāfā íyíká sī ndrī, gō'dá jó 'dī drí útúzó vūdrī kúmú ángí ángí njī 'dī yí drīlī gō'dá òjílā tólá nā yí bē ndrī. Sāmōsónā úfú òjílā trá rōō òdrā góláká rí tū gārā gólá drí úfúlī trá àkpā drē gólá drí à'dózo lédrē-lédrē ró rí drīlī sī.

³¹ Gō'dá Sāmōsónā rí àdrúpī yí gō'dá áró là àzā yí bē drí ànizó gólá rí àvō trólé. Drílíyí gólá rí àvō trōzō n'á 'bālā 'bú 'á Zōrā yí lāfálé 'á Èsétálō bē rí 'á, ló'dé átá là Mānówā ká rí 'á. Gólá rú òjílā Ísīrā'élé ká yí trá ndrō nyà'dí-trá sī.

Tā òvārī àbārādāgō Míkā ká rí tāsī

17 ¹ Àgō àzā bē rú là Míkā, gólá rí trá 'bādrī lūtú bē Èfērēmā ká rí 'á. ² Drílā tã átázó àndrē là drí kī, “Òjílā àzā sílívā ífí kútū-àlō-drī-lā-ngá-kámá-àlō (1,100) ànáká ùgū 'bá nā tāsī rí, ní trī lātrī trá ùgū nā rú. Mǎ àrī ní trá àtārē là 'á. Ní ndrē drē, lāfā rí 'dī rí'á mǎ drīgá nō. Mǎ trō lāfā 'dī mǎ.”

Àndrē là drí tã átázó kī, “Kúmú Òvārī òfē òrē ní drí, àmā mvá!” ³ Drílā lāfā 'dī lōgōzō volé àndrē là drí, gō'dá drílā tã átázó kī, “Mǎ rí gógó ífífí là à'dō sílívā 'dī fē'á cú ní Kúmú Òvārī drí àmā mvá rí tāsī. Àá'dō trō'á là òvārī líndrī èdézó fē 'ásí sílívā lōbēzō rú là sī ndrī.” ⁴ Gō'dá gólá fē sílívā 'dī bē lōgólé volé àndrē là drí rí, àndrē là drí sílívā ífí 'dī trōzō kámá-rī gō'dá fēlē òjílā gólá rí 'bá ngá èdélé àdī 'ásí rí drí, drílā òvārī èdézó fē 'ásí gō'dá rú'bá là lōbēzō sílívā sī ndrī, gō'dá ódrī 'bázó là Míkā drí jó 'álá.

⁵ Àgō gólá Míkā 'dī gólá cú vō íyíká rātāā 'è ká bē. Gólá èdē líndrī òvārī ká àzā 'bá yí trá gō'dá ítá zīlī èfódēk bē, gō'dá drílā íyí mvá ágō àzā àlō rí njīzō 'dī 'bālē lā'bí 'è 'bá íyíká ró. ⁶ Ndrō nā yí sī, kúmú ángí Ísīrā'élé ká yí yu'dawá, òjílā ndrī rí tã 'élé, nyé òzō íyí drí lēlē rí tí.

⁷ Ndrō àlō-àlō 'dī sī rí, ágá àzā bē òjílā Lávī yí ká 'ásí, gólá rí trá rílí jārībā Bētēlémē ká 'á Yúdā 'álá. ⁸ Drílā Bētēlémē rí àyézo gō'dá nīzō vō àzā ndálé rīzō 'á là. Nīnī góláká 'á rí,

^{k17:5} Èfódē 'dī ítá gólá lā'bí 'è 'bá rí ká cú kúnj mvá bē rī tã Òvārī drí lēlē rí à'dalé, lā'bí 'è 'bá drí solé íyí ágásí 'á. Ní zī Àfō-àfō kápītā 25-29.

drílá ácázó 'bá Míkā ká 'á 'bādrī lūtú bē Ēfērēmā ká rī 'á. ⁹ Míkā drí gólá rī íjízó kī, “Ní àní ángô lésí yā?”

Drílá tā lógōzò kī, “Mā òjílá Lávī ká 'í, má àní Bètèlémē lésí 'bādrī Yúdā ká 'á. Má rī vò ndá'á rízó 'á là.”

¹⁰ Míkā drí tā átázó drílá kī, “Ní rī má bē nōngá. Ní rī ámá àtī 'bá ró gō'dá kpá drī-'bá lā'bí 'ē 'bá ámáká ró, má à'dò sílívá ífí fē'á ní drí mùdrī ndrò àlò 'á, ítá àzā 'bá yí bē, gō'dá ngá nyānyā áníká yí bē.” ¹¹ Ágámvá Lávī ká 'dī drí tá kōzò rízó Míkā bē, gō'dá drílá à'dózo òzò gólá rī mvá kátí. ¹² Míkā drí gólá rī 'bázó drī-'bá lā'bí 'ē 'bá íyíká ró, gō'dá drílá rízó Míkā drí 'bá 'á. ¹³ Míkā drí tā átázó drílá kī, “Ngbāāngbānò má gō'dá trá cú òjílá Lávī ká bē drī-'bá lā'bí 'ē 'bá ámáká ró, má nī trá Kúmú Ôvārī à'dò tā ndrī 'ē'á má drí tándí ró.”

Tā òjílá Dánā ká drí Lāyísá rī rúzò gō'dá rízó 'á là rī

18 ¹ Ndrò nā 'bá yí sī, òjílá Īsrā'élē ká yí rī trá cú ítí kúmú ángí àkò. Ndrò nā 'bá yí sī, òrī Dánā ká rī trá vò ndalé àmálé íyíká ró rízó 'á là, tálá gólíyí úsú drē vò àzākā kò ìyí ífíí ká òjílá Īsrā'élē ká yí lāfálé. ² Ítí rī, òjílá Dánā ká yí drí àjú 'bū 'bá nījzò nī 'bāsúrú ndrī òrī Dánā ká rī ká 'ásí, gō'dá gólíyí jōzò jārībā Zórā ká gō'dá Èsètálò ká bē rī yí 'ásí tá 'bā'bā bē vò ndrèlè lómígówá ró vò 'ásí ndrī. Gō'dá gólíyí cá ìyí bē 'bādrī lūtú bē Ēfērēmā ká rī 'álá rī, gólíyí rī trá jó Míkā ká 'á. ³ Gólíyí drí à'dózo tólá rī, drílíyí ágámvá òjílá Lávī ká yí 'ásí gbórókò lá àrízó, gō'dá drílíyí nízò gólá ngálá tā ìjílí kī, “Ní rī à'dò 'ē'á nōngá yā? À'dí àtrò ní nōngá nī yā?”

⁴ Drílá tā lógōzò kī, “Míkā èdè tā ní má drí à'dózo nōngá, gō'dá drílá ámá 'bázó à'dólé lósí 'élé lā'bí 'ē 'bá íyíká ró lāfá sī.”

⁵ Drílíyí tā átázó gólá drí kī, “Óò, ní ìjī drē Ôvārī ngátá àçí àmáká nò 'á rī, tā là à'dò àf'ó'á tándí ró yā rī.”

⁶ Drī-'bá 'dī drí tá lógōzò kī, “Ní ìsù tá ònjí kò, Kúmú Ôvārī bē rī'á àní vò ndrē'á àçí nò 'á.”

⁷ Ítí rī, àjú 'bū 'bá nī 'dī 'bá yí drí lāvūzò, gō'dá gólíyí drí nízò jārībā mvá Lāyísá ká rī 'álá. Drílíyí rīrī tándí òjílá tólá nā yí ká ndrèzò, nyé òzò òjílá Sídónā ká yí tí. Gólíyí rī ìyí trá tá à'dí sī, òjílá mánísí ró, gō'dá tá àzākā àkò òjílá bē tólá, gólíyí ndrī ngá ìyí drí lèlè rī yí bē. Gólíyí rī ìyí trá jējé ò òjílá Sídónā ká yí rú sī, gō'dá gólíyí àmú 'á kò òjílá vò àzā 'bá yí ká bē. ⁸ Gō'dá àjú 'bū 'bá nī 'dī yí àgò bē ácalé Zórā 'á Èsètálò bē rī, òjílá gólíyíká drí tá ìjízò gólíyí tí kī, “Ní úsú à'dò tá 'í tólá yā?” ⁹ Drílíyí tá lógōzò kī, “Ní àní, má 'dè ró Lāyísá drī. Má ndrē vò rī trá, gō'dá gólá rī'á tándí ró. Ní rī nōngá tá tākò 'élé 'dī kò! 'Wāā, ní nī vò 'dī trólé! ¹⁰ Ózò ní òcá trá tólá rī, ní à'dò òjílá rī 'bá drī-'báláyí ró rī yí úsú'á. Rī'á 'bādrī ángí 'í, rī'á ngá ndrī òjílá drí lèlè rī bē yí 'á, gō'dá Kúmú Ôvārī à'dò fē'á là àní drí.”

¹¹ Gō'dá àjú 'bū 'bá kámá-njī-kázíyá (600) òrī Dánā ká 'ásí drí Zórā gō'dá Èsètálò bē àyézo gō'dá ìyí èdézo njāà àjú 'élé. ¹² Nīnī gólíyíká 'á pávó 'ásí rī, drílíyí táyá èdézo gólé ìtú drí fīrī lésí Kīrīyátá Jēyārī drí Yúdā 'álá. 'Dī tá ífí gólá vò 'dī rú lá zízò kpá Táyá Dánā ká búúú àndrò nò rī. ¹³ Gō'dá tólá sī, drílíyí nízò zāà calé Míkā drí jó 'álá 'bādrī lūtú bē Ēfērēmā ká rī 'álá.

¹⁴ Gō'dá àgò gólíyí nī 'bá trá lómígówá ró tá 'bādrī gólá dīrī Lāyísá rú sī rī ká yí nīlī rī, drílíyí tá átázò àdrúpí là yí drí kī, “Ní nī trá kī, jó nò yí àlò là 'ásí nōngá rī òvārī àzā bē fē 'ásí àkólé kpāākú sílívá sī rī? Gō'dá òvārī àzā 'bá yí kpá bē èfódé gólá lā'bí 'ē 'bá drí rī'á sölá rī bē nōngá. Ní ìsù kī, má ò'è à'dò 'dī yā?”

¹⁵ Ítí rī, gólíyí drí ngázò nīlī Míkā drí jó 'álá, vò gólá ágámvá òjílá Lávī ká 'ásí nā drí rízó rī 'á, gō'dá gólá rī ìjízò rīrī góláká tāsí. ¹⁶ 'Dī rī, àjú 'bū 'bá kámá-njī-kázíyá Dánā ká yí rī ìyí trá njāà àjú bē, gólíyí rī'á àdré'á 'báráṅā tí. ¹⁷ Àgò nī gólíyí ní 'bá lómígówá ró 'dī 'bá yí drí nízò kòrò Míkā drí à'dí-drī 'álá gō'dá fízó jó 'á vò òvārī līndrī fē 'ásí gólá àkólé sílívá sī 'dī drí rízó 'á là rī 'á, òvārī àzī 'dī 'bá yí bē, gō'dá èfódé lā'bí 'ē 'bá rī ká bē, gólíyí àtrólé volé. 'Dī lā'bí 'ē 'bá 'dī rī trá àdré'á 'báráṅā tí àjú 'bū 'bá kámá-njī-kázíyá rī yí bē.

¹⁸ Gō'dá āgō 'dī 'bá yī fī īyī bē jō 'álá gō'dá ngá òvārī yī ká 'dī 'bá yī trōlē rī, lā'bī 'ē 'bá 'dī drī gólīyī ījízō kī, “Nī rī 'dī ā'dò 'ē'á yā?”

¹⁹ Drīlīyī tā átázō kī, “Nī āgī tī. Nī átā úlī ālō kō. Nī ānī āmá bē ā'dólē lā'bī 'ē 'bá gō'dá kpá āmá ātī 'bá ró. Ícá trá ní drī ā'dózo lā'bī 'ē 'bá ró òrī ālō òjīlā Īsīrā'élē ká yī ká drī ndrī kōrō ā'dózo cé 'bā-tī āgō ālō ká rī ká drī sī yā?” ²⁰ Tā 'dī 'bá lā'bī 'ē 'bá 'dī trá āyīkō ró rō. Ítī rī, drīlā ngá gólākā drī-'bá ká yī trōzō gō'dá 'dēzō gólīyī vó.

²¹ Gólīyī drī īyī jázō drī gō'dá nīzō volé, īyī mvá yī bē, ngá īyīká jō ká yī bē, gō'dá kōrōnyā īyīká yī bē nīlī sīsī. ²² Gólīyī ní trá jējē ró gbíyá jō Míkā ká rú sī, gō'dá Míkā drī òjīlā īyīká āzízō ājū 'ēlē òjīlā Dánā ká yī bē. Gólīyī drī rú ūsúzo òjīlā Dánā ká yī bē, ²³ gō'dá òtrézō gólīyī drī. Òjīlā Dánā ká yī drī rú jázō Míkā rī ījīlī kī, “Tālā ā'dò 'ī ní drī òjīlā ánīká āzízō 'dēlē ājū bē āmá drī yā?”

²⁴ Míkā drī tā lógōzō kī, “Nī ā'dò tā ījī'á ītī āngō tī ró kī, “Tālā ā'dò 'ī rī? Nī trō lā'bī 'ē 'bá āmākā trá volé gō'dá òvārī ābārādāgō má drī ēdélē rī trá volé, gō'dá lāvūzō! Mā gō'dá trá ngá āzākā ākō āmá pázō.”

²⁵ Òjīlā Dánā ká yī drī tā lógōzō kī, “Rī'á tándī ró ní drī úlī ònjī āzākā átázō kō āmá rú, tálā ājū 'bū 'bá nō yī òzō ngāā īyī òmbā bē gō'dá 'dēlē ānī drī. Gō'dá ní 'bā-tī ánīká yī bē ā'dò drā'á.” ²⁶ Gō'dá òjīlā Dánā ká yī drī lāvūzō nīlī sīsī 'álá. Míkā ndrē gólīyī āmbā-āmbā ró kōrō īyī drī sī. Ítī rī, drīlīyī rú jázō gō'dá gōzō volé 'bā 'álá.

^{27–28} Gō'dá ājū 'bū 'bá Dánā ká yī trō īyī bē lā'bī 'ē 'bá rī, gō'dá òvārī gólīyī Míkā drī ēdélē rī yī bē rī volé drī lā 'ásī rī, drīlīyī nīzō 'dēlē ājū bē Lāyīsā drī, jārībā gólá ā'dī ró rī, òjīlā ā'dī gólīyī rī 'bá fāfā ālō 'á ānyī Bētē Rēhóbō rú rī. Ājū 'bū 'bá Dánā ká 'dī 'bá yī drī òjīlā Lāyīsā ká yī ūfúzo gō'dá jārībā 'dī zázō. Òjīlā āzā ālō yū'dawá gólīyī pālē, tálā Lāyīsā rī'á jējē ró Sīdónā rú sī, gō'dá gólīyī āmú 'á kō òjīlā vō āzā 'bá yī ká bē.

Gō'dá òjīlā Dánā ká yī drī jārībā 'dī ēdézō kpá ó'dī gō'dá rīzō 'á lā. ²⁹ Gólīyī drī rú lā jázō Lāyīsā 'ásī gō'dá 'bālā Dánā, gólīyī ā'bíyá Dánā, Yākóbā rī mvá rī īnjīzō. ³⁰ Òjīlā Dánā ká yī drī òvārī gólīyī drī ātrōlē Míkā drī ā'dī-drī lésī 'dī 'bá yī 'bázō, āā'dò ró òjīlā Dánā ká yī drī īnjīlī. Gō'dá drīlīyī āgámvá òjīlā Lāvī ká 'ásī gólá ādrīlī Míkā drī 'bā lésī 'dī 'bázō ā'dólē drī-'bá ró òrī Dánā ká drī, gólá rī rú Jōnātánā, Gērēsómē rī mvá gō'dá Músā rī ózōwá 'ī. Gō'dá 'dīlī vósī rī, gólá rī ózōwá yī ā'dò trá lā'bī 'ē 'bá gólīyīká ró búúú ndrō òjīlā Dánā ká yī trōzō ājū 'á nīlī 'bādrī āzā 'á rīlī tólá. ³¹ Òvārī Míkā ká 'dī lākī trá tólá ītū vósī cé káyī gólīyī gūgū Òvārī ká drī lākízō Sīlō 'álá vō mbī Òvārī rī īnjīzō 'á lā rī 'á.

Tā òjīlā Lāvī ká rī ká ānjō lā bē rī

19 ¹ Káyī nā 'bá yī sī, ākpā òjīlā Īsīrā'élē ká yī drē kúmú āngī ākō rī, òjīlā Lāvī ká āzā bē rī rīlī jējē ró lūtū drī 'bādrī Ēfērēmā ká rī 'á. Drīlā òkō ātrōzō Bētēlēmē lésī Yúdā 'á ā'dólē īyī ānjō ró. ² Gō'dá 'dīlī vósī rī, ānjō lā 'dī drī ngázō òmbā bē gólá bē. Ítī rī, òkō 'dī drī gólá rī āyézo gōzō átá lā drī 'bā 'álá Bētēlēmē 'álá, gō'dá drīlā rīzō tólá pará sū sī. ³ Gō'dá āgō 'dī drī tā 'bázō nīzō īyī ānjō 'dī vó. Gólá trō rú 'ī'bū 'bá īyīká gō'dá dōngī rī yī bē kpāā nīzō Bētēlēmē 'álá. Gólá drī īyī ānjō 'dī 'bázō āyīkō ró úlī átā-átā tándī sī, gólá āāgō ró yī ngālā. Gō'dá òkō 'dī drī īyī āgō òjīlā Lāvī ká ró 'dī lāgúzo jō 'álá, gō'dá òkō 'dī átá lā ndrē bē āgō 'dī rī, drīlā gólá rī lāgúzo āyīkō āmbá sī. ⁴ Átá lā drī tā 'bázō gólá òrī ró tólá. Ítī rī, drīlā rīzō káyī nā sī tólá. Gólīyī kpārātī ānjō lā bē rī īyī trá ngá nyālē tólá, gō'dá drīlīyī ā'dú kōzō tólá káyī nā sī. ⁵ Gō'dá ākpā cījīnō káyī sū rī 'á, drīlīyī ngázō īyī ēdélē njāā nīzō. Gō'dá òkō 'dī átá lā drī tā átázō òdrógō lā 'dī drī kī, “Nī nyā ngá zālō sīsī, ā'dò ānī 'bā'á ā'dólē tándī ró, ní ā'dò nī'á ādū.” ⁶ Ítī rī, āgō 'dī yī ā'bī lā bē, drīlīyī kpārātī rīzō vūdrī ngá nyālē gō'dá ngá mvūlī kpākā ālō. Gō'dá òkō 'dī átá lā drī tā átázō kī, “Nī kō ā'dú drē nōngá āyīkō 'ēlē.”

⁷ Gō'dá òjīlā Lāvī ká 'dī drī ngázō ūrū 'ē'á nīlī rī, gō'dá òkō 'dī átá lā drī rú'bā lō'bázō ró lā, ā'dò ró bē gólá drī rīzō. Ítī rī, gólá drī ā'dú kōzō ngáčī āzā 'dī sī tólá. ⁸ Káyī njī lā sī ākpā cījīnō, drīlā īyī ēdézō 'ē'á nīlī rī, gō'dá òkō 'dī átá lā drī tā átázō kī, “Nī nyā ngá āzā drē, ní tē ró búúú cālē ītū-āyī bē.” Ítī rī, āgō 'dī 'bá yī kpārātī drī ngá nyázō kpākā ālō.

⁹ Gō'dá āgō 'dī, ānjó lá bē, kpá rú 'ṭbū 'bá íyíkà yí bē, kpá ó'dí drílíyí ìyí èdézó 'è'á nílí rí, òkó 'dī átá lá drí tã átázó kī, “Ní ndrè gō'dá, vò trá ànyí lánjátúlí bē ngbāangbānō, nī rí nōngá à'dú kólé. Vò à'dò àn'á ngbāangbānō, nī rí ró àyìkò 'èlè. Ìdrú àkpá cǐnó nī ngá ró àçí àniká 'á, gō'dá gólé àn'í drí 'bá 'álá.” ¹⁰⁻¹¹ Gō'dá āgō 'dī lèé kò à'dú àzà kólé tólá, gō'dá gólá ànjó lá bē drí ìtòzò nílí rú 'ṭbū 'bá íyíkà bē gō'dá dōngí rí yí bē, kōmvò àngí àngí yí bē. Gō'dá 'ṭtú drí fírí 'á rí, gólíyí drí cázó ànyí Jēbúsá rú (r'í'á zílá ngbāangbānō Yērōsālémá rí). Ítí rí, rú 'ṭbū 'bá 'dī drí tã ìjízó àmbá íyíkà tǐ kī, “Má àdrè à'dú kólé jārìbá Jēbúsá kà nò 'á nōngá kò à'dò tásí yá?”

¹²⁻¹³ Gō'dá àmbá góláká drí tã lògòzò kī, “Má ícá kò àdrélè vò gólá òjílá drí à'dózó òjílá Ísírà'èlè kà yí ró kò rí 'á. Má à'dò làvù'á làvù dā sísí 'álá, gō'dá n'í'á à'dú kólé Gíbéyá ngátá Rámá 'álá.” ¹⁴ Ítí rí, drílíyí nízó làvùlì kòrò Jēbúsá 'ásí gō'dá nílí làvùlì zāà àçí íyíkà 'á. 'Dī rí, 'ṭtú trá gō'dá f'í'á, gólíyí òtírí f'í Gíbéyá 'á 'bàdṛí òrì Bēnjimóná kà rí kà 'á rí. ¹⁵ Drílíyí kúzó pávó 'ásí, gō'dá nízó vò ndalé à'dú kòzò 'á lá. Drílíyí nízó fílí jārìbá 'á rílí vùdrí à'dí-drí àngí jārìbá kà 'á. Gō'dá òjílá àzāká yù'dáwá gólíyí àzílí à'dú kólé 'bá 'á.

¹⁶ Gólíyí à'dò bē drè àkpá tólá rí, lánjátúlí 'dī sī, āgō àrāká àzà drí ànizó àmvú lésí. Útí gólá 'bàdṛí lütú bē Èfèrémá kà rí 'á, gō'dá gólá ngbāangbānō rí rílí Gíbéyá 'álá. (Òjílá tólá nā yí trá r'í'á òrì Bēnjimóná kà rí 'ásí.) ¹⁷ Àgō àrāká 'dī drí òjílá gólíyí rí 'bá nílí àçí íyíkà 'á 'dī yí ndrèzò r'í'á ìyí à'dí-drí àngí jārìbá kà 'dī 'á, gō'dá drílá gólíyí ìjízó kī, “Ní àn'í àngó lésí yá? Ní rí n'í'á àngó lé yá?”

¹⁸ Òjílá Làvì kà 'dī drí tã lògòzò kī, “Má àn'í Bètèlémè lésí Yúdá 'á, gō'dá ngbāangbānō àmá àçí àmáká 'á n'í'á 'bá 'álá kòrò 'bàdṛí lütú bē dùú Èfèrémá kà nò làfálé sī. Òjílá àzāká yù'dáwá vò fè 'bá àmá drí à'dú kòzò 'á lá. ¹⁹ Gō'dá àmá cú ngá nyányá bē dōngí àmáká yí drí gō'dá vò à'dú kò kà yí bē gólíyí drí, gō'dá àmbàtá kpá òdrá bē àmá ànjó drí kpá má drí gō'dá rú 'ṭbū 'bá àmáká drí. Àmá ndrì ngá àmáká lèlè rí yí bē.”

²⁰ Àgō àrāká 'dī drí tã átázó kī, “Má làgù àn'í má drí 'bá 'á nōngá! Má à'dò àn'í vò ndrè'á. Ní kò à'dú à'dí-drí àngí nò 'á kò.” ²¹ Ítí rí, drílá gólíyí drízó 'bá 'álá gō'dá ngá nyányá fèzò dōngí gólíyíká drí. Òmú góláká 'dī yí drí ìyí pá jízó, gō'dá ngá nyázó.

²² Gō'dá gólíyí drè r'í'á àyìkò 'è'á rí, nyí ró āgō àzà 'bá yí àyí 'bá āgō àzì bē rí yí gólíyí jārìbá mvá 'dī 'ásí drí àcázó rílí dírí jó 'dī rú sī, gō'dá ìtòlè àtí sílí. Gō'dá gólíyí drí tã átázó āgō àrāká 'dī drí kī, “Ní lòfòzò āgō gólá àn'í drí ànizó gólá bē 'dī! Má lè àyílí gólá bē!”

²³ Gō'dá āgō àrāká 'dī drí àfòzò gólíyí ngálá tã àtálé kī, “Ítí kò, àmá àzì-àzì yí! Drè! Ní 'è tã sū 'bá kò 'dī kò, 'dī tã ònjí tètè 'í! Àgò nò òmú àmáká 'í. ²⁴ Ní ndrè! Gólá rí ànjó r'í'á nò gō'dá àmá mvá ànjó ífíí bē nōngá, gólá drè ízámvá 'í. Má à'dò gólíyí lòfò'á fèlè àn'í drí ngbāangbānō, nī à'dò gólíyí trò'á gō'dá n'í 'è tã ndrì gólíyí àn'í drí lèlè 'èlè gólíyí drí rí. Gō'dá n'í 'è tã ònjí 'tí 'dī kò āgò nò drí!” ²⁵ Gō'dá āgò 'dī yí àrì tã góláká 'dī yí kò. Ítí rí, āgò òrì Làvì kà 'ásí 'dī drí ìyí ànjó rí lòfòzò òjílá 'dī 'bá yí drí. Drílíyí òkó 'dī rüzó fāfá sī, gō'dá àyízó gólá bē ngàçí gírí, gō'dá gólá rí 'èzò ònjí ró lòvò àkó búúú cǐnó. Gō'dá cǐnó rí, drílíyí gólá rí àyézó.

²⁶ 'Dī volé drí lá 'ásí rí, òkó 'dī drí àngázó 'dèlè vùdrí jó āgò àrāká 'dī kà 'dī tǐ, vò gólá ágò lá drí à'dú kòzò 'á lá rí 'á. Gólá rí trá tólá búúú calé 'ṭtú drí àfòzò. ²⁷ Ágò lá drí ngázó cǐnó lá sī, gō'dá gólá òtírí àtí nṣí 'èzò àfòlè ìvì 'álá rí, drílá ìyí ànjó rí ùsúzó àyí'á jó tǐ 'á 'tí, gō'dá drí lá cā trá búúú àtí rú. ²⁸ Gólá kī, “Ní ngá ùrú, má n'í ró!” Gō'dá òkó 'dī lògò tã kò, gólá drá trá. Ítí rí, ágò lá drí àvò lá 'dī 'bázó dōngí drí, gō'dá drílá ìtòzò nílí yí drí 'bá 'álá.

²⁹ Gólá drí cázó 'bá 'álá rí, drílá nízó fílí jó 'álá, n'í'á lígú àtrólé. Drílá ìyí ànjó rí àvò àtròzò òṅlè ngíngí calé mùdrí-drí-lá-ngá-rí, gō'dá àvò lá òṅlè àlò-àlò 'dī yí, drílá lánjézó lá òrì Ísírà'èlè kà yí 'ásí ndrì. ³⁰ Òjílá ndrì tã 'dī ndrè 'bá rí yí drí tã átázó kī, “Má àrì drè kò tã nótí nò kò! Tã nótí nò 'é rú drè kò kò, ìtòlè kàpí òjílá Ísírà'èlè kà yí drí àfòzò Māsírí lésí rí 'á! Ícá trá àmá drí tã àzà 'èzò tã 'dī tásí! Áa'dò à'dò 'è'á 'dī yá?”

Tā ɔjílā Ísírǎ'élē ká yí drí íyí èdézó ǎwǎ 'elē ɔjílā Běnjīmónǎ ká yí bè rí

20¹ ɔjílā ndrǐ Ísírǎ'élē ká yí Dánǎ lésí gólē drí-líjǐ drǐí rí cǎlē Bērēsébǎ 'álá gólē drí-ágó drǐí 'álá, gǔ'dǎ kpá 'bǎdrǐ Gíládǎ ká gólē ítu drí ǎfǒrē lésí rí 'á rí yí, drǐlíyí tǎ kǔzǔ rú è'bézó. Gólíyí è'bè rú trá ndrǐ ɔjílā ǎlò ró Óvǎrǐ ǎndrá Mízǐpǎ 'álá. ² Drí-'bǎ ɔrǐ ɔjílā Ísírǎ'élē ká yí rí ká yí ndrǐ bè rú è'bè-è'bè ɔjílā Óvǎrǐ ká yí ká 'dǐ 'á, gǔ'dǎ ǎjǔ 'bǔ 'bǎ bè kútú kámá-sù (400,000) drí-fè bè íyí drígá. ³ Gǔ'dǎ ɔjílā Běnjīmónǎ ká yí drí tǎ ǎrízó kǐ, ɔjílā Ísírǎ'élē ká ǎzǎ 'bǎ yí è'bè rú trá Mízǐpǎ 'álá.

ɔjílā Ísírǎ'élē ká yí drí tǎ íjǐzǔ ɔjílā Lǎvǐ ká gólá ǎnjó lá fúlǐ 'dǐ tǐ kǐ, “Nǐ ǎtǎ ǎmǎ drí, tǎ ɔnjǐ 'dǐ 'è rú ǎngó tǐ ró yǎ?” ⁴ ɔjílā Lǎvǐ ká 'dǐ drí tǎ lǔgǔzǔ kǐ, “ǎmǎ ǎmǎ ǎnjó bè, mǎ ngǎ trá nǐlǐ cǎlē Gǐbáyǎ 'álá èsè-drǐ Běnjīmónǎ bè rí 'á ǎdú kólē. ⁵ ɔjílā Gǐbáyǎ ká yí drí ǎnǐzǔ 'délē má drǐí, gǔ'dǎ rǐlǐ drǐí jó má drí rǐzǔ ǎdú kólē rí rú sǐ ngǎcǐ bè. Tǐ gólíyí lē ǎmǎ fúlǐ 'dǐ. Gǔ'dǎ vǔ lá 'á rí, drǐlíyí ǎyǐzǔ fǎfǎ sǐ ǎmǎ ǎnjó bè, gǔ'dǎ drǐlǎ drǎzǔ. ⁶ Má drí ǎvǔ lá ǎtrǔzǔ ɔnjǔlē ngǐngǐ, gǔ'dǎ ǎvǔ lá má drí ɔnjǔlē 'dǐ jǔzǔ ǎlǔ-ǎlǔ ɔrǐ mǔdrǐ-drǐ-lǎ-ngǎ-rǐ ɔjílā Ísírǎ'élē ká rí ká yí ǎsǐ. ɔjílā Gǐbáyǎ ká 'dǐ yí 'è tǎ sǔ 'bǎ kǔ gǔ'dǎ ɔnjǐ tètē 'dǐ trá ǎmǎ lǎfǎlē 'á. ⁷ ǎnǐ nǔngǎ ndrǐ ɔjílā Ísírǎ'élē ká 'ǐ, mǎ 'è ǎdǔ 'elē 'dǐ tǎ 'dǐ tǎsǐ yǎ?”

⁸ ɔjílā ndrǐ Ísírǎ'élē ká yí drí ngǎzǔ kpǎkǎ ǎlǔ úrú tǎ ǎtǎlē kǐ, “ɔjílā ǎlǔ ǎmǎ lǎfǎlē sǐ nǐ 'bǎ 'bǎ 'álá rí yǔ, ɔjílā gólíyí rí 'bǎ gǔgǔ 'á ngǎtǎ 'bǎ 'á rí yí bè ndrǐ. ⁹ Nǔǔ tǎ gólá ǎmǎ drí 'è'á 'elǎ rí 'dǐ. Mǎ ǎdǔ gǔmǎrǐ vǔ'á ǎgǔ ǎzǎ 'bǎ yí èpézǔ nǐlǐ 'délē Gǐbáyǎ drǐí. ¹⁰ Má njǐ ǎlǔ mǔdrǐ 'ǎsǐ ɔrǐ ɔjílā Ísírǎ'élē ká rí ká yí ǎsǐ ndrǐ, gólíyí ǎdǔ íyíkǎ ngǎ nyǎnyǎ ǎfè'á 'dǐ ǎjǔ 'bǔ 'bǎ yí drí, gǔ'dǎ ǎzǎ 'dǐ 'bǎ yí ǎdǔ nǐ'á lǎnjǔ fèlē ɔjílā Gǐbáyǎ ká yí drí tǎ ɔnjǐ tètē gólíyí drí 'elē Ísírǎ'élē 'á nǔ tǎsǐ.” ¹¹ Ítǐ rí, ɔjílā ndrǐ Ísírǎ'élē ká yí drí rú è'bézó vǔ ǎlǔ 'á tǎ ísǔ ǎlǔ sǐ nǐlǐ 'délē jǎrǐbǎ 'dǐ drǐí.

¹² ɔrǐ ɔjílā Ísírǎ'élē ká yí ká yí drí ɔjílā jǔzǔ vǔrǎ bè 'bǎdrǐ ɔjílā Běnjīmónǎ ká yí ǎsǐ ndrǐ, nǐ'á tǎ ǎtǎ bè kǐ, “ɔjílā ǎnǐkǎ Gǐbáyǎ ká 'è tǎ ɔnjǐ nǔ ǎdǔ tǎsǐ yǎ?” ¹³ Ngbǎǎngbǎnǔ nǐ lǔfǔ ǎgǔ tǎ ɔnjǐ 'è 'bǎ Gǐbáyǎ 'á nǎ yí ǎmǎ drí, tǎlǎ mǎ 'è trá gólíyí fúlǐ gǔ'dǎ tǎ ɔnjǐ tètē 'dǐ lǔfǔlǔ vólē Ísírǎ'élē 'ǎsǐ.” Gǔ'dǎ ɔjílā Běnjīmónǎ ká yí ǎrǐ tǎ íyí ǎzǐ-ǎzǐ ɔjílā Ísírǎ'élē ká yí ká 'dǐ yí ká kǔ. ¹⁴ ɔjílā ndrǐ jǎrǐbǎ Běnjīmónǎ ká 'dǐ yí ǎsǐ, drǐlíyí nǐzǔ Gǐbáyǎ 'álá íyí èdélē njǎǎ ǎjǔ 'bǔlǐ ɔjílā Ísírǎ'élē ká ǎzǎ nǎ 'bǎ yí bè. ¹⁵ Kǎyǐ 'dǐ tú, ǎjǔ 'bǔ 'bǎ Běnjīmónǎ ká yí ǎnǐ 'bǎ jǎrǐbǎ íyíkǎ 'ǎsǐ rí trá kútú-nyǎ'dǐ-trǎ-drǐ-lǎ-ngǎ-njǐ-kǎzǐyǎ (26,000), gólíyí cǔ lǐgǔ ǎrǎwǎ yí bè. Gǔ'dǎ kpá ǎjǔ 'bǔ 'bǎ Gǐbáyǎ ká yí rú è'bè 'bǎ trá kámá-njǐ-drǐ-lǎ-rǐ (700) rí bè tǔlǎ. ¹⁶ ǎjǔ 'bǔ 'bǎ ndrǐ Běnjīmónǎ ká 'dǐ yí ǎsǐ rí, ǎjǔ 'bǔ 'bǎ ngǐngǐ lǎ yí bè kámá-njǐ-drǐ-lǎ-rǐ (700) gólíyí 'dǔ gǎlǐ 'bǎ 'ǐ. Gólíyí ndrǐ úvǔ rǔvǔ mvǎ bǎkǐndǎ sǐ rí ícǎ ngǎ fǐnyǎwǎ ǎzǎ vǔlǐ drǐí kǔ. ¹⁷ ɔrǐ ɔjílā Ísírǎ'élē ká yí ká yí ǎmbúkú lá nǎ yí drí rú è'bézó kútú-kámá-sù (400,000), ndrǐ 'dǔ ǎjǔ 'bǔ 'bǎ 'ǐ lǐgǔ ǎrǎwǎ bè.

Tā ɔjílā Ísírǎ'élē ká yí drí 'dézó ǎjǔ bè ɔjílā Běnjīmónǎ ká yí drǐí rí

¹⁸ Gǔ'dǎ ɔjílā Ísírǎ'élē ká yí drí nǐzǔ vǔ rǎtǎǎ 'è ká 'á Bétélē 'álá, gǔ'dǎ tǔlǎ rí, gólíyí drí Óvǎrǐ rí íjǐzǔ kǐ, “ɔrǐ ǎngó rí ǎdǔ 'dè'á nǐ ɔjílā Běnjīmónǎ ká yí drǐí sǐsǐ yǎ?”

Óvǎrǐ drí tǎ lǔgǔzǔ kǐ, “ɔrǐ Yúdǎ kǎ 'dǐ.”

¹⁹ Ítǐ rí, ɔjílā Ísírǎ'élē ká yí drí ngǎzǔ cǐjǐnǔ ǎzǎ rí sǐ gǔ'dǎ nǐ'á tǎyǎ èdélē ǎnyǐ jǎrǐbǎ Gǐbáyǎ ká rú. ²⁰ Drǐlíyí nǐzǔ 'délē ǎjǔ 'bǔ 'bǎ Běnjīmónǎ ká yí drǐí, gǔ'dǎ ǎjǔ 'bǔ 'bǎ yí 'bǎzǔ rǐ'á vǔ ndrèlē gólē 'bǎrǎnjǎ tǐ jǎrǐbǎ Gǐbáyǎ ká rí ká 'dǐ ngǎlǎ ró. ²¹ ǎjǔ 'bǔ 'bǎ Běnjīmónǎ ká yí drí ǎfǔzǔ vólē jǎrǐbǎ 'ǎsǐ, gǔ'dǎ ǎkpǎ drè ítu drí fǐ ǎkǔ rí, gólíyí ífǔ ǎjǔ 'bǔ 'bǎ Ísírǎ'élē ká yí trá cǎlē kútú-nyǎ'dǐ-trǎ-drǐ-lǎ-ngǎ-rǐ (22,000). ²²⁻²³ Gǔ'dǎ ɔjílā Ísírǎ'élē ká yí drí nǐzǔ vǔ rǎtǎǎ 'è ká Óvǎrǐ drí rí 'álá, nǐ'á ǎwǔ ngólē Kúmú Óvǎrǐ ǎndrá búúú cǎlē lǎnjǎtǔlǐ bè. Drǐlíyí gólá rí íjǐzǔ kǐ, “Ícǎ trá ǎmǎ drí kpá nǐzǔ 'délē ó'dǐ ǎjǔ bè ǎmǎ ǎdrǐpǐ yí ɔjílā Běnjīmónǎ ká yí drǐí yǎ?” Kúmú Óvǎrǐ drí tǎ lǔgǔzǔ kǐ, “ǎwǔ.”

Ítǐ rí, ǎjǔ 'bǔ 'bǎ Ísírǎ'élē ká yí fǎfǎ lá yí drí ǎgǔzǔ gólíyí rú, gǔ'dǎ drǐlíyí ǎjǔ 'bǔ 'bǎ íyíkǎ yí 'bǎzǔ ǎkpǎ vǔ ǎlǔ-ǎlǔ 'dǐ 'á, nyé ǔzǔ drǐlíyí 'elē trá kǎyǐ sǐsǐ rí 'á rí tǐ. ²⁴ Drǐlíyí nǐzǔ ǎnyǐ ǎjǔ 'elē ǎjǔ 'bǔ 'bǎ Běnjīmónǎ ká yí bè ǎndǎlǎ rǐ lǎ ró. ²⁵ Gǔ'dǎ ǎndǎlǎ rǐ lǎ ró

rí, òjílà Běnjimónà ká yí drí áfòzò ìvì Gībeyà 'ásí, gò'dá ìtú-pá 'dì 'á rí, drílíyí àjú 'bù 'bá Ísírà'èlè ká yí ùfúzó kútù-mùdrí-drí-là-ngà-njì-drí-là-nà (18,000).²⁶ Gò'dá òjílà ndrì Ísírà'èlè ká yí drí nìzò Bètélè 'àlá n'í'á áwó ngólé. Drílíyí rízó Kúmú Òvàrí àndrá tólá búúú lánjátúlú bè ngá nyá ákò. Drílíyí ngá fèfè 'à àmù-àmù ká fèzò gò'dá drílíyí ngá fèfè ùrùkà zázò nyé ndrì Kúmú Òvàrí àndrá.²⁷⁻²⁸ Kàyì nà 'bá yí sī, sàndúkú gólá tã-drí lèlè Òvàrí ká òjílà ìyíkà yí bè rí bè Bètélè 'àlá, Fìnehásí gólá Èlèyázà rí mvá 'í gò'dá Àronà rí ózowá 'dì àmbà sàndúkú 'dì ká. Òjílà Ísírà'èlè ká 'dì 'bá yí drí Kúmú Òvàrí rí ìjízò kí, “Má òní 'dèlè àjú bè àmá àdrúpí òjílà Běnjimónà ká yí drí kápá ó'dí, ngátá kò yà?”

Kúmú Òvàrí drí tã lógòzò kí, “Ní 'è àwà. Ìdrú rí, má à'dò fàfà fè'á àní drí gólíyí pèzò.”

²⁹ Gò'dá òjílà Ísírà'èlè ká yí drí àjú 'bù 'bá ùrùkà lápízó òjílà Gībeyà rú sī. ³⁰ Gò'dá kàyì nà lá 'á, drílíyí àjú 'bù 'bá yí lò'bázò òzò sísí rí tí, à'dò ró 'dèzò àjú 'bù 'bá Běnjimónà ká yí drí. ³¹ Àjú 'bù 'bá Běnjimónà ká yí drí áfòzò ìvì jàrbà 'ásí gò'dá gólíyí dròzò volé òzò sísí rí tí. Drílíyí rízó òjílà Ísírà'èlè ká yí ùfúlí vò ngbàngbá 'á pávó rízó nílí Bètélè 'àlá rí 'á gò'dá pávó rízó nílí Gībeyà 'àlá rí 'á rí bè. Drílíyí òjílà Ísírà'èlè ká yí ùfúzó òzò nyá'dí-trá-drí-là-ngà-mùdrí kátí. ³² Òjílà Běnjimónà ká yí drí tã átázò kí, “Má 'è gólíyí trá nyé òzò sísí rí tí.” Gò'dá òjílà Ísírà'èlè ká yí ì'bí tã trá gólíyí àdólé gò'dá trólè jèjè ró jàrbà 'ásí nílí pávó 'ásí ngíngí.

³³ Ítí rí, àjú 'bù 'bá Ísírà'èlè ká yí drí rú jázò volé gò'dá rú è'bézò dūú Balátámàrá 'àlá. Ìtú-pá 'dì 'á, àjú 'bù 'bá Ísírà'èlè ká gólíyí rí 'bá trá òjílà jàrbà Gībeyà ká rú sī rí, nyí ró, drílíyí áfòzò vò rú lápí ká 'ásí vò ròvò bè òjílà jàrbà rú sī rí 'ásí. ³⁴ Gólíyí àjú 'bù 'bá tándí kútù-mùdrí (10,000) ngíngí lá Ísírà'èlè ká yí njílí trá rí, gólíyí 'dè trá àjú bè Gībeyà drí, gò'dá àjú 'dì trá àmbà-àmbà ró. Òjílà Běnjimónà ká yí nìjì kò kí, ó'è trá ìyí ùfúlí. ³⁵ Kúmú Òvàrí drí fàfà fèzò òjílà Ísírà'èlè ká yí drí òjílà Běnjimónà ká yí drí. Òjílà Ísírà'èlè ká yí drí àjú-'bá-àzì ìyíkà ùfúzó kútù-nyá'dí-trá-drí-là-ngà-njì-drí-là-kámá-àlò (25,100) ìtú nà tú. ³⁶ Gò'dá òjílà Běnjimónà ká yí drí nìzò lá kí, ópè ìyí trá.

Lápí òjílà Ísírà'èlè ká yí drí òjílà Běnjimónà ká yí pèzò rí 'dì nò, àjú 'bù 'bá òjílà Ísírà'èlè ká ròò lá yí gò trá volé òjílà Běnjimónà ká yí rú sī, tálá gólíyí rí līfí 'balé òjílà gólíyí rú lápí 'bá òjílà Gībeyà rú sī rí yí drí. ³⁷ Òjílà gólíyí rú lápí 'bá 'dì 'bá yí rà trá 'wàá ró gólé Gībeyà 'àlá ró, gólíyí lè'á trá jàrbà 'ásí òjílà tólá nà yí ùfúlí ndrì. ³⁸ Àkpá drè àjú 'bù 'bá Ísírà'èlè ká ròò nà yí gò'dá gólíyí rú lápí 'bá 'dì yí bè èdè tã trá lãmbé sī. Òzò gólíyí òndrè òcìkà àndrè trá àfò'á jàrbà 'ásí n'í'á ùrú 'àlá rí, ³⁹ àjú 'bù 'bá Ísírà'èlè ká yí 'bá 'bá àjú 'á rí, ìcà trá drílíyí rú àjázò 'dèlè òjílà Běnjimónà ká yí drí. Kàyì 'dì 'á, òjílà Běnjimónà ká yí ùfú òjílà Ísírà'èlè ká yí trá nyá'dí-trá-drí-là-ngà-mùdrí. Gólíyí àtã tã trá ìyí ìfíffí drí kí, “Áwò, àmá trá gólíyí ùfú'á nyé òzò sísí rí tí.” ⁴⁰ Gò'dá lãmbé nà à'dà rú trá, ìtí rí, òcìkà ìtò trá ngálè ùrú jàrbà 'dì 'ásí. Òjílà Běnjimónà ká yí ndrélè ìyí bè vò volé rí, gò'dá gólíyí trá tã lãrò ró jàrbà 'dì ndrè'á vèrè 'á òcìkà bè gúndrì-gúndrì n'í'á ùrú 'àlá. ⁴¹ Gò'dá òjílà Ísírà'èlè ká yí jà rú trá, gò'dá òjílà Běnjimónà ká yí trá ùrì ró, tálá gólíyí nì trá kí, ó'è trá ìyí tã ndèlè. ⁴² Gólíyí gò trá volé òjílà Ísírà'èlè ká yí tãsí, gò'dá rázò gólé vò tákò 'àlá ró, gò'dá gólíyí pá ìyí kò. Úúsú gólíyí trá àjú 'bù 'bá Ísírà'èlè ká ròò nà 'bá yí lãfálé gò'dá òjílà Ísírà'èlè ká yí rí 'bá àfólé jàrbà 'ásí rí yí bè, gò'dá ùfúfú gólíyí trá. ⁴³ Òjílà Ísírà'èlè ká yí rí ìyí trá òjílà Běnjimónà ká yí rú sī, gò'dá gólíyí àyè òjílà Běnjimónà ká yí dròdrò lá kò, nì ìyí trá gólé ìtú drí áfòrè lésí Gībeyà ngálá ró, ùfúfú gólíyí trá nìní gólíyíkà 'dì 'ásí. ⁴⁴ Úúfú àjú 'bù 'bá tándí Běnjimónà ká yí ká trá kútù-mùdrí-drí-là-ngà-njì-drí-là-nà (18,000). ⁴⁵ Àzà 'bá yí jà rú trá rãlè gólé vò ngbàngbá 'àlá ró vò ròvò Rìmónà ká rí 'àlá. Pávó 'ásí rí, ùfúfú àjú 'bù 'bá Běnjimónà ká trá kútù-njì (5,000). Òjílà Ísírà'èlè ká yí rí trá zãá ùrùkà lá yí drólè nílí Gídómá 'àlá ró, ùfúfú àzà 'bá yí trá kútù-rì (2,000). ⁴⁶ Àjú 'dì 'ásí ndrì rí, àjú 'bù 'bá Běnjimónà ká yí ùfúfú trá kútù-nyá'dí-trá-drí-là-ngà-njì (25,000) ìtú nà tú, ndrì 'dó àjú 'bù 'bá tándí 'í.

⁴⁷ Gò'dá àjú 'bù 'bá kámá-njì-kázíyá (600) rà ìyí trá nílí vò ngbàngbá 'àlá ró gólé ròvò Rìmónà ká 'àlá ró, gò'dá gólíyí rí trá tólá càlè párá sù. ⁴⁸ Òjílà Ísírà'èlè ká yí drí rú jázò nílí jàrbà Běnjimónà ká yí 'àlá. Gò'dá jàrbà àlò-àlò 'ásí rí, òjílà Ísírà'èlè ká yí drí àgò yí, òkò

yí, gō'dá 'diyímvá bē úfúzó ndrī, gō'dá kpá kōrōnyā yí bē ndrī. Drīlīyī jārībā Bēnjīmónā kā yí zázó ndrī.

Tā ōkó kā ōjílā Bēnjīmónā kā yí drī rī

21 ¹ Ākpā drē ājū 'de ōjílā Bēnjīmónā kā yí drī kō rī, ōjílā Īsīrā'elē kā yí è'bē rú trá Mízípā 'á, gólīyī 'bā lātrírī trá Kúmu Óvārī ándrá kī, yí ícá kō mvá ānjó iyīká fēlé ōjílā Bēnjīmónā kā yí drī trólē ōkó rī. ² Gō'dá ājū vósí rī, ōjílā Īsīrā'elē kā yí drī ngázó nílī Bētélē 'álá gō'dá rílí tólá Óvārī ándrá búú lānjátúlí bē. Gólīyī ngó áwó trá úrú gūgī ró kī, ³ “Kúmu Óvārī Īsīrā'elē kā, tā 'dī 'è rú nāá tí á'dó tāsī yā? Ōrī Bēnjīmónā kā rī 'è trá āvīlī ámā ōjílā Īsīrā'elē kā lāfálé sī á'dó tāsī yā?”

⁴⁻⁵ Ākpā drē káyī ōjílā Īsīrā'elē kā yí drī rú è'bézo Mízípā 'álá rī ácá drē kō rī, gólīyī 'bā lātrírī trá kī, ōzō jārībā ázā áājō ōjílā kō ácalé Óvārī ándrá Mízípā 'á rī, áá'dō ōjílā jārībā 'dī ká fū'á volé. Gō'dá ákpá cījínó ázā rī sī, ōjílā Īsīrā'elē kā yí drī vō kōrōnyā zā kā Óvārī drī rī édézó tólá Bētélē 'á. Drīlīyī ngá fēfē rú ámu ká fēzó gō'dá ngá fēfē úrúká lá zázó nyé ndrī vō 'dī drī. Gólīyī drī tá íjízó kō, “Jārībā ázā bē ōjílā Īsīrā'elē kā yí 'ásí ōjílā ájō 'bá vō rú è'bē kā 'á Óvārī ándrá Mízípā 'á kō yā?”

⁶ Gō'dá ōjílā Īsīrā'elē kā yí á'dó trá ízā ró tá iyī ádrúpí yí ōjílā Bēnjīmónā kā yí ká tāsī, gō'dá drīlīyī tá átázó kī, “Ándrō nō, ōrī álo yú'dáwá ōjílā Īsīrā'elē kā yí lāfálé. ⁷ Mā á'dó á'dó 'è'á 'dī ōkó fēzó ágō Bēnjīmónā kā yí gólīyī lákí 'bá rī yí drī yā? Mā 'è lātrírī trá Óvārī ándrá ámā mvá ānjó ázáká fēzó kō ágō Bēnjīmónā kā yí drī.”

⁸ Ítí rī, gólīyī íjī tá bē kī, “Jārībā ázā bē ōjílā ájō 'bá vō rú è'bē kā 'á Mízípā 'á kō yā?” rī. Drīlīyī vō lá úsúzó rī'á ōjílā Jábésá Gíládá ká 'dī álo lá yú ání 'bá. ⁹ Káyī ōjílā Īsīrā'elē kā yí drī rú è'bézo Mízípā 'álá rī tú, gólīyī rī trá ājū 'bū 'bá rú zīlī álo-álo. Ōjílā álo Jábésá ká tá kō 'bá yú. ¹⁰ Ítí rī, ōjílā gólīyī rú è'bē 'bá 'dī yí drī ājū 'bū 'bá tándí jōzó kútú- múdrī-drī-lā-ngá-rī (12,000) nílí tá 'bá'bá bē kī, “Nī ní gō'dá ōjílā Jábésá ká yí úfúlí ndrī, ōkó yí 'diyímvá yí bē ndrī. ¹¹ Nī úfú ágō ndrī, gō'dá kpá ōkó gólīyī tá ágō ká nī 'bá trá rī yí bē.” ¹² Gō'dá ājū 'bū 'bá 'dī 'bá yí 'è tá 'dī trá íti. Ōjílā Jábésá Gíládá ká lāfálé tólá rī, drīlīyī mvá ānjó gólīyī drē tá ágō ká nī 'bá kō rī yí úsúzó kámá-sú (400). Ítí rī, ājū 'bū 'bá 'dī yí drī gólīyī ádrīzó nílí táyá Sílō ká 'álá 'bādrī Kānānā ká 'á.

¹³ Gō'dá ōjílā ndrī rú è'bē 'bá 'dī yí drī vōrā jōzó ōjílā gólīyī Bēnjīmónā kā yí drī rōvō drī Rímónā ká rī 'álá, gō'dá tá édélé gólīyī bē ājū áyézo. ¹⁴ Gō'dá ōjílā Bēnjīmónā kā yí drī ágōzó volé vōrā 'bá 'dī 'bá yí bē, gō'dá ōjílā úrúká Īsīrā'elē ká yí drī mvá ānjó Jábésá Gíládá ká yí úfúlí kō rī yí fēzó gólīyī drī. Gō'dá mvá ānjó 'dī yí ícá kō gólīyī drī ndrī.

¹⁵ Gō'dá ōjílā Īsīrā'elē ká yí trá ízā ró rōō ōjílā Bēnjīmónā ká yí tāsī, tálá Kúmu Óvārī bī 'è'á ōrī álo ámā lāfálé sī rī fúlí volé. ¹⁶ Ítí rī, drī-'bá ōjílā gólīyī rú è'bē 'bá 'dī 'bá yí ká yí drī tá átázó kī, “Ōkó yú ōrī Bēnjīmónā ká rī ká yí 'ásí. Mā á'dó á'dó 'è'á 'dī ōkó fēzó ágō gólīyī lákí 'bá nō yí drī yā? ¹⁷ Ōjílā Īsīrā'elē ká ōzó kō á'dó ōrī álo ákó múdrī-drī-lā-ngá-rī 'ásí, má ndā pávó gólá ōjílā Bēnjīmónā ká yí drī ngá pázó rī. ¹⁸ Gō'dá má ícá kō mvá ānjó ámáká yí fēlé ágō Bēnjīmónā ká yí drī trólē ōkó ró, tálá má 'bā lātrírī trá ámā drī ndrī kī, 'Lātrī ō'dé ōjílā álo gólá iyí mvá ānjó fē 'bá ágō Bēnjīmónā ká rī drī.”

¹⁹ Gō'dá drīlīyī tá ísúzó kī, “Káyī kārámá Kúmu Óvārī ká rī ká rī'á 'elā ndrō vósí cé Sílō 'á nōngá rī, ácá trá ānyí.” (Sílō rī'á gólé drī-lījī drī Bētélē drī, gō'dá gólé drī-ágo drī Lēbónā drī, gō'dá gólé ítu drī áfōrē lesí pávó Bētélē yí lāfálé Sékémē bē rī drī.) ²⁰ Gólīyī drī tá átázó ágō Bēnjīmónā ká lákí 'bá ōkó ákó rī yí drī kī, “Káyī kārámá ká tú rī, ní ní rú lāpílí ámvú álá'bá ká rī yí 'álá, ²¹ gō'dá ní ndrē ró vō. Ōzō mvá ānjó Sílō ká yí ótírī áfōō ándú tólé kārámá 'dī 'á rī, ní áfō ró ámvú álá'bá ká 'dī 'ásí. Ání ndrī álo-álo, ní rú ró mvá ānjó Sílō ká 'dī yí álo-álo mbārāká sī gólīyī lāfálé sī, gō'dá ní trō ró gólīyī ání bē gōzó 'bādrī Bēnjīmónā ká 'álá. ²² Ōzō átá lá yí ngátá lōnyí lá yí bē áāní trá ámā ngálá tá átálé ōmbā sī rī, má á'dó tá átá'á gólīyī drī kī, ‘Ōō, ání pīpīsilí á'á'dī gólīyī rú, ní áyē gólīyī, tálá má ícá kō mvá ānjó úsulí gólīyī drī ājū Jábésá ká 'á. Gō'dá lātrī 'dé ání drī kō, tálá ání nyāányá fēé mvá ānjó ániká ní kō gólīyī drī ōkó ró!”

²³ ãgô Bënjimónã kã yî 'è tã 'dî trá ìtí. Gólíyî ãlô-ãlô ndrî drí òkó úsúzó, òkó gólíyî rî 'bá àndú tólé Sílô 'álá nã yî 'ásí, gô'dá gólíyî trôzô ìyî drí. Gô'dá gólíyî drí nízó gólé vólé ìyî drí 'bãdrî 'álá, jãrîbã ìyíkã rî 'bá yî 'dîlî kpá ó'dí, gô'dá rîzô 'á lá yî sî. ²⁴ 'Dîñ vósî rî, òjílã Ìsirà'élé kã yî àmbúkú lá drí gôzô 'bã 'álá, gô'dá ãgô ãlô-ãlô ndrî drí nízó gólé vólé òrî ìyî ífíí kã yî 'ásí, gô'dá 'bã-tî ìyíkã yî vó ró.

²⁵ Ndrô 'dî 'bá yî 'á rî, kúmú àngí yú òjílã Ìsirà'élé kã yî drîlî. Òjílã ndrî rî ìyî trá tã 'élé òzô ìyî drí lélé rî kátí.